

κατάθεση κ. Γεωργιάδη

Αρχείο 1/2/2022

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ ΕΦΕΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Αθήνα 24-1-2022

Αριθμ. πρωτ. 3752

ΠΡΑΞΗ ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗΣ

Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Επειδή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 35 παρ. 1 και 4 του Κ.Π.Δ.: « 1. Οι εισαγγελείς οικονομικού εγκλήματος, οι αναπληρωτές τους και οι εισαγγελικοί λειτουργοί που τους συνεπικουρούν, διενεργούν προκαταρκτική εξέταση είτε αυτοπροσώπως είτε παραγγέλλοντας σχετικά τους γενικούς ή ειδικούς ανακριτικούς υπαλλήλους, για τη διακρίβωση τυχόν τέλεσης μείζονος ποινικής απαξίας, κατά την κρίση του Προϊσταμένου του Τμήματος Οικονομικού Εγκλήματος, φορολογικών, οικονομικών και οποιωνδήποτε άλλων συναφών εγκλημάτων, εφόσον αυτά τελούνται σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή βλάπτουν σοβαρά την εθνική οικονομία. Επίσης, στην αρμοδιότητά τους υπάγονται τα κακουργήματα που τελούν Υπουργοί ή Υφυπουργοί και δεν καταλαμβάνονται από τις ρυθμίσεις της παρ. 1 του άρθρου 86 του Συντάγματος, καθώς και τα κακουργήματα που τελούν, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ή επωφελούμενοι από την ιδιότητά τους, βουλευτές, μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που εκπροσωπούν την Ελλάδα, γενικοί και ειδικοί γραμματείς της Κυβέρνησης, διοικητές, υποδιοικητές ή πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων ή διευθύνοντες σύμβουλοι ή εντεταλμένοι σύμβουλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, κάθε υπάλληλος κατά την έννοια της περ. α' του άρθρου 13 Π.Κ. και όσοι υπηρετούν μόνιμα ή πρόσκαιρα και με οποιαδήποτε ιδιότητα ή σχέση: α) σε νομικά

πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ιδρύθηκαν από το Δημόσιο και από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, εφόσον τα ιδρυτικά νομικά πρόσωπα συμμετέχουν στη διοίκησή τους ή τα νομικά αυτά πρόσωπα είναι επιφορτισμένα με εκτέλεση κρατικών προγραμμάτων οικονομικής ανασυγκρότησης ή ανάπτυξης και β) σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία, κατά τις κείμενες διατάξεις, μπορούν να διατεθούν από το Δημόσιο και από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου επιχορηγήσεις ή χρηματοδοτήσεις, ακόμη και αν οι υπαίτιοι έχουν παύσει να φέρουν την ιδιότητα αυτήν, εφόσον αυτά σχετίζονται με επιδίωξη οικονομικού οφέλους των ίδιων ή τρίτων ή την πρόκληση βλάβης στο Δημόσιο, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή στα ανωτέρω νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου..... 4. Μετά το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος είτε παραγγέλλει στον αρμόδιο εισαγγελέα πρωτοδικών την κίνηση ποινικής δίωξης είτε αρχειοθετεί την υπόθεση».

Μετά την διαβίβαση της ΡΚΑ' /18-5-2018 απόφασης της Ολομέλειας της Βουλής, του πορίσματος της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής και των σχετικών εγγράφων στην Εισαγγελία Εγκλημάτων Διαφθοράς [η οποία στο μεταξύ ενοποιήθηκε με την Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος], σχηματίστηκε η υπό κρίση προκαταρκτική δικογραφία με στοιχεία ΑΒΜ: ΕΟΕ Δ 42/2021, στην οποία εισήχθησαν και σχετικά αντίγραφα εκ της κύριας δικογραφίας της υπήθεσης Novartis (ΑΒΜ: ΓΔ 2016/373), προς διερεύνηση των αναφερομένων, στο πιο πάνω Πόρισμα της Επιτροπής, ποινικών αδικημάτων, που αποδίδονται στον Άδωνι - Σπυρίδωνα Γεωργιάδη, ο οποίος διετέλεσε Υπουργός Υγείας και Κοινωνικής αλληλεγγύης την περίοδο από 25-6-2013 έως 10-6-2014. Υποβλήθηκαν δε οι 3752/23-12-2021 και 3752/30-12-2021 πορισματικές αναφορές των Επίκουρων Εισαγγελέων Οικονομικού Εγκλήματος.

Δια της προκαταρκτικής εξέτασης διερευνήθηκε η ενδεχόμενη ποινική ευθύνη του πρώην Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης Άδωνι - Σπυρίδωνος Γεωργιάδη, για τα ποινικά αδικήματα α) της δωροληψίας πολιτικών αξιωματούχων, β) της παθητικής δωροδοκίας και γ) της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και συγκεκριμένα, εάν με την πιο πάνω ιδιότητά του, όπως κατέθεσαν οι προστατευόμενοι μάρτυρες με την κωδική ονομασία «Αικατερίνη Κελέση» και «Μάξιμος Σαράφης»: Α) Δωροδοκήθηκε, κατ' εξακολούθηση, εντός του χρονικού διαστήματος από 25-6-2013 έως 10-6-2014, από το στέλεχος της φαρμακευτικής εταιρείας NOVARTIS HELLAS, Κωνσταντίνο Φρουζή, για ενέργειες αναγόμενες στα καθήκοντα του ή αντικείμενες σε αυτά, λαμβάνοντας σταδιακά συνολικό χρηματικό ποσό τουλάχιστον 2.140.000 ευρώ, ως αντάλλαγμα για την προώθηση των επιχειρηματικών συμφερόντων της εταιρείας αυτής στην Ελλάδα και

συγκεκριμένα: α) για την αύξηση της τιμής των φαρμάκων της NOVARTIS κατά την έκδοση υπουργικών αποφάσεων τιμολόγησης και ανατιμολόγησης φαρμάκων, β) για την ταχύτατη έγκρισή της αποζημίωσης φαρμάκων της Novartis από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς με ευνοϊκή μεταχείριση, γ) για την εξόφληση των έναντι του δημοσίου απαιτήσεων της Novartis από 65.000.000 ευρώ με ευνοϊκή μεταχείριση έναντι των υπόλοιπων φαρμακευτικών εταιρειών. Β) Το χρονικό διάστημα από το έτος 2013 έως το 2017, προέβη κατ' εξακολούθηση σε νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και συγκεκριμένα, κατείχε και διαχειριζόταν το ως άνω χρηματικό ποσό [τουλάχιστον 2.140.000 ευρώ], που αποκόμισε από τις παράνομες πράξεις της δωροληψίας πολιτικού προσώπου, καταθέτοντάς το σταδιακά σε μετρητά σε τραπεζικούς λογαριασμούς του ίδιου και συγγενικών του προσώπων, καθώς και εταιρειών στις οποίες συμμετείχε ή με τις οποίες είχε συναλλαγές και σε άγνωστους τραπεζικούς λογαριασμούς του εξωτερικού, επιδιώκοντας την απόκρυψη της αληθούς προέλευσής του και την περαιτέρω νομιμοποίησή του.

Ως προς το ζήτημα της υπαγωγής του εγκλήματος της παθητικής δωροδοκίας στην κατά το άρθρο 86 του Συντάγματος και ν. 3126/2003 ειδική δικαιοδοσία της Βουλής και του Ειδικού Δικαστηρίου ως γνωστόν, έχουν υποστηριχθεί κυρίως δύο απόψεις. Η πρώτη (στενή ερμηνεία) θεωρεί ότι επειδή η παθητική δωροδοκία δεν αποτελεί πράξη συνιστώσα ενάσκηση κατά νόμο αρμοδιότητας καθώς δεν εκπληρώνονται καθήκοντα που έχουν ανατεθεί από το νόμο ή την αρμόδια αρχή, δεν δύναται να θεωρηθεί ότι τελείται κατά την άσκηση των καθηκόντων (βλ Συμεωνίδου-Καστανίδου «Η ποινική ευθύνη υπουργών», Μαργαρίτης Ποινική Δικαιοσύνη 2011 σελ. 490 επ., την οποία ακολουθεί και η ΡΚΑ'/18-5-2018 απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής) και η δεύτερη, υποστηριζόμενη και από την νομολογία, άποψη θεωρεί ότι εάν η πράξη για την οποία τελείται η παθητική δωροδοκία ανάγεται στα υπηρεσιακά καθήκοντα του υπουργού τότε διαπράχθηκε κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του (βλ. ΑΕΔ 1 /5-8-2011 ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 286/2019: «... δεν έχει εξαλειφθεί καίτοι για την βασική αξιόποινη πράξη (παθητική δωροδοκία) εξαλείφθηκε το αξιόποινο λόγω παρόδου άπρακτης της θεσπιζόμενης με το άρθρο 86 παρ 3 εδ. ε του Συντάγματος προθεσμίας...» ΝΟΜΟΣ, ΣυμβΕΦΑΘ 1440/2010 ΝΟΜΟΣ)

Ως προς εάν είναι δεσμευτική για την τακτική δικαιοσύνη, η απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (η οποία όταν αφορά άσκηση ποινικής δίωξης εξομοιώνεται με την εισαγγελική παραγγελία κατ' άρθρο 246 Κ.Π.Δ. βλ άρθρο 8 παρ 6 Ν 3126/2003) με την οποία αποφαινεται περί της υφιστάμενης ή μη δικαιοδοσίας της για συγκεκριμένη ποινική υπόθεση (για την ως άνω δεσμευτικότητα δεν υφίσταται σχετική διάταξη), η ΕφΑΘ 3434/2014 έχει κρίνει ότι: «...η ασκηθείσα κατ' αυτού από 1.7.2011 ποινική δίωξη από την

Ολομέλεια της Βουλής ως προς το ίδιο αυτό έγκλημα ήταν αντίθετη προς τις επιταγές του άρ. 86 παρ. 1 του Συντ. και των παρ. 1 και 3 του άρ. 1 του Ν. 3126/2003 και, συνεπώς, ουδέποτε παρήγαγε έννομα αποτελέσματα εκκρεμοδικίας ενόψει και της διατάξεως του άρ. 87 παρ. 2 του Συντ., κατά το οποίο οι δικαστικοί λειτουργοί «κατά την άσκηση των καθηκόντων τους υπόκεινται μόνον στο Σύνταγμα και τους νόμους».....». Και ενώ σε περίπτωση θετικής σύγκρουσης αρμοδιότητας (ως ανωτέρω), ακολούθως η τακτική δικαιοσύνη δικάζει επί της ουσίας πράξη που υπάγεται σε αυτήν, σε περίπτωση αποφαιτικής σύγκρουσης αρμοδιότητας όταν η τακτική δικαιοσύνη κρίνει αμετακλήτως (ως έχουσα τέτοιο δικαίωμα) ότι πρόκειται για πράξη υπαγόμενη στις διατάξεις του άρθρου 86 Συντάγματος, η μόνη απόφαση που δύναται να λάβει είναι αυτή της κήρυξης της αναρμοδιότητάς της και μόνον. Στην περίπτωση αυτή δημιουργείται δυσλειτουργία δεδομένου ότι α) αρμόδια να κρίνουν ακόμη και τα περι παραγραφής (εξάλειψης του αξιοποίνου λόγω παρόδου άπρακτης της θεσπιζόμενης με το άρθρο 86 παρ 3 εδ. ε του Συντάγματος προθεσμίας) πράξεων υπουργού κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, τυγχάνουν τα ορισθέντα εκ του άρθρου 86 του Συντάγματος όργανα (Ολομέλεια Βουλής, Ειδικό Δικαστήριο) και β) δεν υφίσταται δικονομικός τρόπος επιλύσεως της αποφαιτικής συγκρούσεως αρμοδιότητας. Σε αυτήν την περίπτωση ως μόνη δυνατή λύση αρμόζει η ανάκληση της αποφάσεως περί αναρμοδιότητας της Ολομέλειας της Βουλής ώστε να συνεχιστεί η σχετική διαδικασία. Ως προς την δυνατότητα ανακλήσεως ή μη της σχετικής αποφάσεως αναρμοδιότητας, η οποία δεν τυγχάνει απορριπτική κατ' άρθρα 5 παρ. 4 και 6 παρ. 2 Ν 3126/2003 (έστω και εάν στην απόφαση της Ολομέλειας αναφέρεται η μη άσκηση ποινικής δίωξης) ώστε να υπόκειται στο απαράδεκτο των διατάξεων των άρθρων 5 παρ. 7 και 6 παρ. 4 Ν 3126/2003, θα μπορούσε να υποστηριχθεί, ότι εφόσον παρέχεται στην Βουλή η δυνατότητα να ανακαλέσει την απόφαση ασκήσεως ποινικής διώξεως (άρθρα 86 παρ. 3 εδ ε Συντάγματος και 6 παρ. 5 Ν. 3126/2003), δύναται να ανακαλέσει και την απόφαση αναρμοδιότητας (εκ του μείζονος το έλασσον). Σε κάθε περίπτωση δεδομένου ότι ως προς τα αρρύθμιστα θέματα του νόμου 3126/2003 εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (άρθρο 22 παρ. 1 αυτού) θα μπορούσε να προταθεί αναλόγως βεβαίως εφαρμοζόμενη και η δυνατότητα που παρέχεται κατ' άρθρο 523 Κ.Π.Δ. στον Άρειο Πάγο για επανεξέταση- ανάκληση αποφάσεως η οποία εκ παραδρομής- σφάλματος εξεδόθη.

Το σύνολο του συλλεγέντος δια της προκαταρκτικής εξέτασης αποδεικτικού υλικού και ειδικότερα, οι καταθέσεις των μαρτύρων και τα συνημμένα στη δικογραφία λοιπά έγγραφα, μεταξύ των οποίων τα πορίσματα - εκθέσεις των ειδικών επιστημόνων της πρώην Εισαγγελίας Διαφθοράς, του Τμήματος Οικονομικού Εγκλήματος και του ΣΟΕΛ, συνοψίζεται,

όπως αναφέρεται στις 3752/23-12-2021 και 3752/30-12-2021 πορισματικές αναφορές των Επίκουρων Εισαγγελέων Οικονομικού Εγκλήματος, στα εξής:

Τον Δεκέμβριο του 2016 δημοσιεύματα στον ηλεκτρονικό τύπο ανέφεραν ότι δύο στελέχη της NOVARTIS, επρόκειτο να καταθέσουν στα μέσα Δεκεμβρίου στην Αμερικανική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς σχετικά με υπόθεση διαφθοράς στην Ελλάδα. Ο δημοσιογράφος Χρήστος Ράπτης κατά την από 11-1-2017 κατάθεσή του ενώπιον της επίκουρης Εισαγγελέα Διαφθοράς ανέφερε, ότι γνωρίζει ότι τα δύο στελέχη, αφού απολύθηκαν, απευθύνθηκαν σε μεγάλο δικηγορικό γραφείο της Αμερικής που ειδικεύεται σχετικά με θέματα ανταγωνισμού και το Φθινόπωρο του 2016 υπέβαλαν μήνυση. Κατέθεσε ότι γνωρίζει τα στοιχεία ταυτότητάς τους αλλά δεν τα θυμόταν για να τα αναφέρει. Σύμφωνα με την ίδια κατάθεση οι δύο μάρτυρες κατήγγειλαν για μεγάλο δίκτυο ιατρών στην Ελλάδα, ίσως και 5.000 που έναντι ανταλλαγμάτων συνταγογραφούσαν φάρμακα της εταιρίας. Ο δημοσιογράφος Πέτρος Κουσουλός επίσης κατέθεσε στις 17-1-2017 ενώπιον της επίκουρης Εισαγγελέα Διαφθοράς ότι κατά τις πληροφορίες του οι Αμερικανικές Αρχές είχαν στη διάθεσή τους δεκαπέντε (15) βίντεο με υλικό από συναντήσεις μεγαλοστελεχών στις οποίες περιγράφουν για τον τρόπο επιβολής της πολιτικής της εταιρίας που περιλάμβανε ένα πολύ καλά οργανωμένο σύστημα, το οποίο άγγιζε ιατρούς, φαρμακεμπόρους, πανεπιστημιακούς ιατρούς και μέσα μαζικής ενημέρωσης. Στη συνέχεια κατέθεσε ότι από δική του δημοσιογραφική έρευνα προέκυψε πως στην υπόθεση ενδέχεται να εμπλέκονται και πανεπιστημιακοί ιατροί αλλά και καθηγητές της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας, οι οποίοι ουσιαστικά είχαν μετατραπεί σε πειθήνια όργανα της εταιρίας στον τομέα του φαρμάκου. Κατέθεσε επίσης ότι η Novartis χρηματοδοτούσε εταιρίες που διοργάνωναν ιατρικά συνέδρια, με σκοπό εκεί να παρουσιάζονται μελέτες προς όφελος της εταιρίας. Με τον ίδιο τρόπο η εταιρία κατόρθωσε να επιβάλει την πολιτική της και στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, καθηγητές της οποίας υπήρξαν σύμβουλοι στο Υπουργείο Υγείας.

Κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης [επί της βασικής δικογραφίας της υπόθεσης NOVARTIS, αλλά και μετά την από 18-5-2018 απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής] εξετάστηκαν υπό καθεστώς προστασίας κατά το άρθρο 9 ν. 2928/2001, ως μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος οι μάρτυρες με κωδική ονομασία: 1] «Αικατερίνη Κελέση», 2] «Μάξιμος Σαράφης» και 3] «Ευθυμία Παπανικολάου». Ο μάρτυρας με την κωδική ονομασία «Αικατερίνη Κελέση» κατέθεσε σε σχέση με το διάστημα που διετέλεσε υπουργός ο Άδωνις Σπυρίδων Γεωργιάδης τα εξής: α) στις **8-11-2017**: «...Ακολούθησε η περίοδος του Κ. Λυκουρέντζου, υπουργού υγείας από Ιούνιο 2012 έως Ιούνιο 2013. Ο συγκεκριμένος ομοίως χρηματίστηκε κατ' επανάληψη όπως έχω περιγράψει και πιστεύω ότι στο σύνολο είχε λάβει

τουλάχιστον 200.000 ευρώ. Προωθούσε και αυτός τα συμφέροντα της Νοβάρτις και α) εξασφάλιζε την ταχεία αποπληρωμή των χρεών του Δημοσίου προς τη Νοβάρτις έναντι των λοιπών φαρμακευτικών εταιρειών, β) εξασφάλιζε την προώθηση νέων προϊόντων της Νοβάρτις με την ταχεία αποζημίωσή τους. Είχε πολύ καλή σχέση με το Φρουζή και πολύ τακτικές επαφές μέσω συναντήσεων και μηνυμάτων sms. Ακολούθησε η περίοδος του Άδωνι Γεωργιάδη Υπουργού Υγείας από τον Ιούνιο έτους 2013 έως Ιούνιο 2014. Ο Άδωνις Γεωργιάδης είχε πολύ στενή σχέση και επαφή με το Φρουζή δια ζώσης και δια ανταλλαγής μηνυμάτων και προωθούσε ιδιαίτερα τα συμφέροντα της Νοβάρτις. Συγκεκριμένα έχω να σας αναφέρω τα εξής. Ο κ. Γεωργιάδης σε μια περίοδο μεγάλης οικονομικής στενότητας για την Ελλάδα, εξασφάλισε χρήματα για την αποπληρωμή των χρεών του Δημοσίου προς την Νοβάρτις ποσού 65.000.000 ευρώ, το οποίο ήταν δυσανάλογα μεγάλο σε σχέση με το ποσό που καταβλήθηκε στις λοιπές φαρμακευτικές εταιρείες για την ίδια αιτία. Το γεγονός αυτό προκάλεσε μεγάλη δυσαρέσκεια στις λοιπές φαρμακευτικές εταιρείες για τα πρόσωπα του Γεωργιάδη και του Φρουζή και ο τελευταίος κατηγορήθηκε ότι προωθούσε αποκλειστικά τα συμφέροντα της Νοβάρτις παρότι πρόεδρος του ΣΦΕΕ. Για να διασκεδάσει τις εντυπώσεις ο Φρουζής διέτρεψε στο τύπο την πληροφορία ότι δήθεν είχε διαταραχθεί η σχέση του με το Γεωργιάδη. Γνωρίζω ότι ο Γεωργιάδης είχε κάνει συμφωνία με το Φρουζή να λάβει ως αντάλλαγμα για την εξυπηρέτηση αυτή ποσό γύρω στα 2.000.000 ευρώ, το οποίο και έλαβε αμέσως μετά την καταβολή των 65.000.000 εκατ. ευρώ. Τα χρήματα αυτά τα πήρε όπως σας έχω αναφέρει με βαλιτσάκι στο υιουργικό του γραφείο. Επιφυλάσσομαι να συνεχίσω την κατάθεσή μου», β) στις 25 Νοεμβρίου 2017 κατέθεσε τα εξής: «ΕΡΩΤΗΣΗ: Σε συνέχεια των από 06 και 08.11.2017 ενόρκων καταθέσεών σας, παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε τον τρόπο που διοχετευόταν το χρήμα αιώ ιην εταιρεία NOVARTIS προς τους αποδέκτες δωροδοκούμενους. ΑΠΑΝΤΗΣΗ: σε αντίθεση με τις άλλες χώρες η Νοβάρτις Ελβετίας τιμολογούσε τα προϊόντα που παρέδιδε στη NOVARTIS HELLAS με τιμή πολλαπλάσια. Από το υπερβάλλον αυτό ποσό τροφοδοτείτο ο λογαριασμός NOVARTIS PHARMA AG και καταβάλλονταν χρήματα καταρχήν σε ιατρούς (του δημοσίου και ιδιώτες) και σε νοσοκομεία ως δήθεν αμοιβή για κλινικές μελέτες, οι οποίες ως επί το πλείστον (ποσοστό περίπου 70%) ήταν εικονικές και κάλυπταν δωροδοκίες ιατρών ένεκα υπερσυνταγολόγησης. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις τέτοιας εικονικότητας ήταν οι περιπτώσεις: α) Του φαρμάκου για την υπέρταση DIOVAN (2012), για την κλινική μελέτη του οποίου καταβλήθηκε το ποσό περίπου των 4 εκατ. Ευρώ, και για τη συγκεκριμένη περίπτωση παρουσιάστηκαν περίπου 20.000 με 40.000 περίπου περιπτώσεις ασθενών, αριθμός εξωπραγματικός σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρώπης με πολύ μεγαλύτερο πληθυσμό. β) Περίπτωση της κλινικής μελέτης

STAR, για την οποία καταβλήθηκε συνολικά ποσό 500.000 ευρώ, περίοδο 2011 - 2012, με δείγμα ασθενών περίπου 6.500. Οι εντολές για την καταβολή των ποσών - αμοιβών στους συμμετέχοντες στις κλινικές μελέτες δίνονταν με εντολή των αρμοδίων υπαλλήλων της NOVARTIS HELLAS μέσω web banking και τα χρήματα διοχετεύονταν πάντα από τον προαναφερόμενο λογαριασμό NOVARTIS PHARMA AG απευθείας στους λογαριασμούς των δωροδοκούμενων αποδεκτών. Τα έντυπα (εν είδη τιμολογίου), βάσει των οποίων γίνονταν οι πληρωμές στους ιατρούς, εν συνεχεία αποστέλλονταν στη μητρική εταιρεία στη Ελβετία και σε σύντομο σχετικά χρονικό διάστημα καταστρέφονταν. Περαιτέρω από τον ίδιο τελευταίο λογαριασμό τροφοδοτείτο κεντρικός λογαριασμός της NOVARTIS HELLAS στη citibank. Τα χρήματα αυτά αφού διανέμονταν στα διάφορα brands (προϊοντικά τμήματα) της εταιρείας, προκειμένου να προωθηθούν εν συνεχεία στους δωροδοκούμενους κρατικούς αξιωματούχους, καταβάλλονταν ως αμοιβή σε εταιρείες διαφημιστικές, επικοινωνίας, εκδοτικές, συμβουλευτικές, ένεκα παροχής υπηρεσιών, οι οποίες κατά ποσοστό περίπου 95% δεν παρέχονταν πραγματικά (εικονικότητα). Τέτοιες εταιρείες ενδεικτικά είναι οι: α) ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ ΙΟΥΛΙΑ ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ, Παναγιώτου 63, Παπάγου, β) ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ, Λεωφ. Βουλιαγμένης 88, Ελληνικό, γ) ΓΙΩΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΕΕ, Μιινιάκ 5 Αθήνα, δ) ΔΕΣΥΠΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Ολυμπιάδος αριθμ. 10-12, Παγκράτι, ε) PIXEL PLANT ΕΡΕ ΝΙΚ ΔΕΣΥΠΡΗΣ, Λεωφ. Μεσογείων 401, Αγία Παρασκευή, στ) ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ, Ανατολής 2 -4, Χαλάνδρι, ζ) ΝΕΕΣ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΕΠΕ, Βριλήσσια, η) PRODIR SA, νήσοι Κεϊμαν, ΡΟ ΒΟΧ 580 RIVERA. Οι ανωτέρω εταιρείες επέστρεφαν τα χρήματα στον κ. Φρουζή, ο οποίος αφού παρακρατούσε το δικό του "μερίδιο", εν συνεχεία κατέβαλε μεγάλα χρηματικά ποσά ως δωροδοκίες σε κρατικούς αξιωματούχους, με τον τρόπο που σας έχω περιγράψει. Ενδεικτικά ο πρώην υπουργός Α. Λοβέρδος απαιτούσε τα χρήματα να του καταβάλλονται πάντα σε βαλίτσα...", γ) στις 11 Δεκεμβρίου 2017: «Σε συνέχεια των προηγούμενων ενόρκων καταθέσεών μου σας καταθέτω τα εξής: Σε συνέχεια της από 01.12.2017 ένορκης κατάθεσής μου διευκρινίζω ότι το ποσό το οποίο δόθηκε στον πρώην πρωθυπουργό Αντώνη Σαμαρά, στα πλαίσια του Harvard project, αποσκοπούσε να εξασφαλίσει την εύνοια του πρωθυπουργού υπέρ των εμπορικών σκοπών της Νοβάρτις. Με το σχέδιο αυτό η Νοβάρτις δέσμευσε δια της καταβολής χρημάτων - δώρων τους 1) Αντώνη Σαμαρά, 2) Ιωάννη Στουρνάρα, 3) Άδωνι Γεωργιάδη, 4) Διοικητή ΕΟΠΥΥ κλπ έτσι ώστε να συμμετέχει στα κέντρα λήψης αποφάσεων της κυβέρνησης στο χώρο της υγείας. Διαρκής πολιτική της Νοβάρτις ήταν η επιδίωξη απόκτησης επιρροής δια καταβολής δώρων (ικανών χρηματικών ποσών) στους εκάστοτε συμμετέχοντες στα κέντρα λήψης αποφάσεων στο χώρο της υγείας. Χαρακτηριστικά στο αμφιθέατρο της Νοβάρτις Ελλάς το έτος 2013 ή 2014 ο

Φρουζής απευθυνόμενος στους συνεργάτες του και στο ΔΣ της εταιρείας είχε πει ότι η κυβέρνηση κάνει ότι θέλει η Νοβάρτις και ότι ο ίδιος έχει απευθείας επαφές με την τρόικα προκειμένου να εξασφαλίσει το βέλτιστο όφελος για τη Νοβάρτις....», δ) στις 5 Ιανουαρίου 2018: «Σε συνέχεια προηγούμενης κατάθεσής μου σας αναφέρω ότι την τελική εκδήλωση (στο Μέγαρο Μουσικής) του HARVARD PROJECT (τέλη του έτους 2013 περίπου), μέσω του οποίου δωροδοκήθηκαν - μεταξύ άλλων- οι Ιωάννης Στουρνάρας, Άδωνις Γεωργιάδης και Αντώνης Σαμαράς, ανέλαβε η εταιρεία συμφερόντων της Λίνας Νικολοπούλου (συζύγου του Ιωάννη Στουρνάρα) MNDWORK. Πιστεύω ότι μέσω και της αμοιβής που έλαβε η ανωτέρω εταιρεία ξεπλύθηκε μέρος του χρήματος των δωροδοκιών. Δεν ήταν βέβαια αυτός ο μοναδικός τρόπος ξεπλύματος, αφού τα υποτιθέμενα έξοδα όλου του προγράμματος (πχ κόστος έκδοσης και εκτύπωσης βιβλίων, έξοδα εγγραφής registration fees κλπ), εξυπρέτησαν το ίδιο σκοπό ξεπλύματος. Χαρακτηριστικά σας αναφέρω ότι στα πλαίσια της εκπαίδευσης και των πολιτικών προσώπων στο λεγόμενο "Harvard School" αναφέρονται τα έξοδα εγγραφής (registration fees) ύψους 250.000 ευρώ, για δύο πρόσωπα, εκ των οποίων ο ένας ήταν ο Άδωνις Γεωργιάδης. Το στοιχείο αυτό ήταν καταγεγραμμένο στα εσωτερικά σπιατήματα (srm) της εταιρείας. Είμαι σίγουρη ότι η αιτιολογία "έξοδα εγγραφής (registration fees)" ήταν ένας τρόπος ξεπλύματος του χρήματος.», ε) στις 28 Ιανουαρίου 2018: «....Επισης συμπληρωματικά με όσα σας έχω ήδη καταθέσει σε σχέση με την προσωπική επικοινωνία του Φρουζή με τον Υπουργό Άδωνι Γεωργιάδη, αναφέρω ότι ο κ. Γεωργιάδης είχε δώσει στον Φρουζή το προσωπικό του e mail, ώστε να αποφεύγουν την χρήση του υπηρεσιακού e mail του Υπουργείου. Η διεύθυνση του e mail αυτού, είναι g-adonis@otenet.gr και το κινητό του τηλέφωνο 6972869869», στ) στις 4 Φεβρουαρίου 2018: «Σε συνέχεια της ένορκης κατάθεσής μου, σας γνωρίζω συμπληρωματικά τα κάτωθι. Όπως σας έχω αναφέρει σε προηγούμενη κατάθεσή μου, ο κ. Φρουζής είχε πολύ στενή σχέση με τον κ. Άδωνι Γεωργιάδη και είχε πολύ συχνές συναντήσεις, τόσο με τον πιο πάνω Υπουργό, όσο και με άλλους κρατικούς αξιωματούχους, οι οποίοι προωθούσαν τα συμφέροντα της Νοβάρτις. Γνωρίζω, συγκεκριμένα ότι ο κ. Φρουζής συναντήθηκε με τον Άδωνι Γεωργιάδη την 9-9-2013 στο Υπουργείο Υγείας και την επόμενη ημέρα (10-9-2013) είχε συνάντηση επίσης στο Υπουργείο με τον Άδωνι Γεωργιάδη και τον Ιωάννη Στουρνάρα. Επίσης συνάντηση με τον κ Γεωργιάδη ο κ. Φρουζής είχε και την 30-9-2013, όπως προκύπτει από σχετικές σημειώσεις του κ. Φρουζή, όπου σε αυτές ανέφερε ότι έκλεισε ραντεβού με τον Γεωργιάδη 30/9 μισή ώρα μετά από την κανονική. Η σημείωση αυτή σήμαινε ότι η συνάντηση αυτή έλαβε χώρα μισή ώρα μετά από την κύρια συνάντηση του Υπουργού με τον Φρουζή και με εκπροσώπους άλλων φαρμακευτικών εταιρειών, με σκοπό σε αυτήν να βρίσκεται μόνος του με τον Υπουργό, ώστε

να μπορέσει να του παραδώσει τα χρήματα που είχε μαζί του στο βαλιτσάκι, όπως σας έχω ήδη καταθέσει. Σημειώνω ότι ο Φρουζής σε ιδιόχειρες σημειώσεις του αναφέρεται σε συνάντηση 30 λεπτών και με τον Ιωάννη Στουρνάρα. Κι εδώ δηλαδή φαίνεται η ίδια τακτική του Φρουζή, όπως και με τον Γεωργιάδη, για την παράδοση των χρημάτων δωροδοκίας, όπως σας έχω καταθέσει ήδη. Θέλω επίσης να σας αναφέρω, ότι στις αρχές του έτους 2014, ο κ. Γεωργιάδης παρέδωσε στον Φρουζή εμπιστευτικό ανεπίσημο έγγραφο, με το οποίο τον ενημέρωνε για τις δαπάνες που θα έκανε το Υπουργείο Υγείας το πρώτο τετράμηνο του 2014 στον χώρο του φαρμάκου, για τα ποσά του rebate και του claw back των φαρμακευτικών εταιρειών, για τις συμμετοχές των ασφαλισμένων στην αγορά των φαρμάκων, για τις συνταγογραφήσεις των γενοσήμων φαρμάκων και για τα φάρμακα υψηλού κόστους, ήτοι πληροφορίες για ενέργειες του Υπουργείου, που δεν θα έπρεπε να γνωρίζει ο Φρουζής. Επίσης, την 14-2-2014, ο κ. Φρουζής είχε επαφή με τον Αντώνη Σαρλικιώτη, με θέμα το HARVARD PROJECT, για το οποίο σας έχω ήδη καταθέσει. Σκοπός της επαφής αυτής, ήταν να κάνουν έναν απολογισμό της πορείας του προγράμματος αυτού. Όλες οι πιο πάνω συναντήσεις του Κωνσταντίνου Φρουζή με τους προαναφερθέντες κρατικούς αξιωματούχους, αναφέρονται σε ημερολόγιο που τηρούσε ο Φρουζής....**ΕΡΩΤΗΣΗ.** Γνωρίζετε εάν ο Κωνσταντίνος Φρουζής θα είχε λόγους να διαφύγει από την χώρα, ενόψει της εμπλοκής του στην υπόθεση της Νοβάρτις; **ΑΠΑΝΤΗΣΗ.** Γνωρίζω ότι ο κ. Φρουζής ταξιδεύει συχνά στο εξωτερικό και διατηρεί τραπεζικό λογαριασμό σε Ελβετική Τράπεζα με αρκετά μεγάλο χρηματικό ποσό. Επίσης διατηρεί γνωριμίες με ισχυρούς ανθρώπους στο εξωτερικό, που λόγω της μεγάλης οικονομικής τους επιφάνειας θα μπορούσαν να τον βοηθήσουν να διαφύγει. **ΕΡΩΤΗΣΗ.** Σε σχέση με τα πρόσωπα που μας αναφέρατε ότι έχουν χρηματισθεί, γνωρίζετε αν οι χρηματισμοί έγιναν απευθείας ή και με μεσολάβηση τρίτων προσώπων; **ΑΠΑΝΤΗΣΗ.** Γνωρίζω ότι ο Φρουζής έκανε τους χρηματισμούς χέρι με χέρι ο ίδιος. Στην περίπτωση όμως του Άδωνι Γεωργιάδη, γνωρίζω ότι εκτός από τις φορές που ο ίδιος ο Φρουζής τον χρημάτισε απευθείας (χέρι με χέρι), σε τρεις περιπτώσεις, τα χρήματα έλαβε για λογαριασμό του Γεωργιάδη -η ιδιαίτερα γραμματέας του Βασιλική Κατραβά, εντός κίτρινων φακέλων, μια φορά εντός του ξενοδοχείου Λίντρα Μάριος, όπου η ανωτέρω έλαβε το ποσό των 70.000 ευρώ, το οποίο προοριζόταν για την ανακαίνιση της οικίας του Άδωνι Γεωργιάδη, και τις άλλες δύο φορές εντός του Υπουργείου Υγείας, όπου έλαβε 50.000 ευρώ και 20.000 ευρώ, αντίστοιχα, περίπου.», ζ) στις 7 Φεβρουαρίου 2019: «**ΕΡΩΤΗΣΗ:** Στην από 04.02.2018 ένορκη κατάθεσή σας αναφέρατε ότι σε τρεις περιπτώσεις έλαβε για λογαριασμό του τέως Υπουργού Υγείας Α. Γεωργιάδη χρήματα η γραμματέας του Βασιλική Κατραβά, εντός κίτρινων φακέλων, μια φορά εντός του ξενοδοχείου Λίντρα Μάριος, όπου η ανωτέρω έλαβε

το ποσό των 70.000 ευρώ, το οποίο προοριζόταν για την ανακαίνιση της οικίας του Άδωνι Γεωργιάδη και τις άλλες δύο φορές εντός του Υπουργείου Υγείας, όπου έλαβε το ποσό των 50.000 και 20.000 ευρώ αντίστοιχα. Πως το γνωρίζετε αυτό; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ήμουν μπροστά στη διαδικασία της προετοιμασίας των κίτρινων φακέλων. Και στις τρεις περιπτώσεις, την περίοδο της θητείας του Α. Γεωργιάδη ως Υπουργού Υγείας, είδα με τα ίδια μου τα μάτια το Φρουζή να μετράει τα χρήματα και να τα τοποθετεί μέσα στους φακέλους. Αυτό έγινε στο γραφείο του στις εγκαταστάσεις της Νοβάρτις Ελλάς. Στη συνέχεια, και στις τρεις περιπτώσεις, είδα με τα ίδια μου τα μάτια το Φρουζή να δίνει τους φακέλους στην Κατραβά. Σε μια από τις δύο περιπτώσεις που δόθηκαν τα χρήματα στο υπουργείο Υγείας, θυμάμαι ακόμη και τι φορούσε η Κατραβά (άσπρο παντελόνι τύπου τζίν με άσπρο πουκάμισο με ρίγα γαλάζια). ΕΡΩΤΗΣΗ: Ήταν άλλοι μπροστά στην παράδοση των χρημάτων στην Κατραβά; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όχι δεν ήταν άλλος. ΕΡΩΤΗΣΗ: Όταν δόθηκαν τα χρήματα στο Υπουργείο, σε ποίο χώρο έγινε αυτό; Περιγράψτε μας με λεπτομέρεια το χώρο, χρόνο και τις περιστάσεις. ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η μια από τις δύο περιπτώσεις χρηματοπισμού στο Υπουργείο Υγείας έλαβε χώρα μεσημεριανή ώρα περί το μήνα Νοέμβριο με Δεκέμβριο του έτους 2013. Αν θυμάμαι καλά το δάπεδο ήταν μωσαϊκό, παλαιού τύπου. Από ότι θυμάμαι οι πόρτες των γραφείων ήταν άσπρες. Έξω από το γραφείο του Υπουργού ήταν το τηλεφωνικό κέντρο, όπου ήταν τοποθετημένα 3 γραφεία σε σχήμα Γ. Δίπλα υπήρχαν τρεις ή τέσσερις καρέκλες ξύλινες, για τους επισκέπτες. Τα χρήματα παραδόθηκαν στην Κατραβά σε ιδιαίτερο χώρο δεξιά και σε απόσταση περίπου 5 έως 7 μέτρων από το γραφείο του Α. Γεωργιάδη. Τη στιγμή της παράδοσης των χρημάτων άκουσα τον Α. Γεωργιάδη, ο οποίος ευρισκόταν στο γραφείο του με μισάνοικτη πόρτα, να συνομιλεί στο τηλέφωνο φωνασκώντας. Έξω από το γραφείο του Α. Γεωργιάδη θυμάμαι ότι ανέμενε κάποιο ραντεβού του. Επίσης έξω από το γραφείο καθόταν μια τηλεφωνήτρια ηλικίας έως 40 ετών, με βαμμένο καστανόξανθο μαλλί, πλεγμένο στο πλάι, γεματούλα, η οποία φορούσε πράσινο μακρύ φόρεμα. ΕΡΩΤΗΣΗ: Τι έκανε η Κατραβά όταν παρέλαβε το φάκελο; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όταν παρέλαβε το φάκελο η Κατραβά δεν έγινε κάποια συνομιλία και κινήθηκε προς το γραφείο του Α. Γεωργιάδη. ΕΡΩΤΗΣΗ: Γνωρίζετε αν πριν τη συγκεκριμένη συνάντηση είχε λάβει χώρα κάποια συνεννόηση του Φρουζή με τον ίδιο τον Α. Γεωργιάδη; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ήμουν μπροστά στον προγραμματισμό του συγκεκριμένου ραντεβού. Άκουσα το Φρουζή - ευρισκόμενο μέσα στο γραφείο του στη Νοβάρτις Ελλάς να συνομιλεί τηλεφωνικά κατά τον προγραμματισμό του ραντεβού με τον Α. Γεωργιάδη. Κατά την συνομιλία αυτή άκουσα το Φρουζή να λέει στο Γεωργιάδη την εξής φράση: "... θα έρθω στο γραφείο να παραδώσω το φάκελο στην Κατραβά, αφού θα βρίσκεσαι σε συνάντηση... εντάξει φίλε μου...". ΕΡΩΤΗΣΗ: Περιγράψτε μας αντίστοιχες λεπτομέρειες για την άλλη

περίπτωση της παράδοσης χρημάτων στην Κατραβά, στο χώρο του Υπουργείου Υγείας.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Στη δεύτερη περίπτωση χρηματισμού που έλαβε χώρα στο υπουργείο Υγείας, αυτό έγινε προγενέστερα, μεσημεριανή ώρα περί το μήνα Σεπτέμβριο με Οκτώβριο του έτους 2013. Τα χρήματα παραδόθηκαν στην Κατραβά στον ίδιο χώρο. Αυτό το είδα με τα ίδια μου τα μάτια. Στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν υπήρχε κάποιος άλλος υπάλληλος στο χώρο της γραμματείας ή του τηλεφωνικού κέντρου. Η φωνή του Α. Γεωργιάδη ακουγόταν στο χώρο χωρίς να έχω οπτική επαφή μαζί του. ΕΡΩΤΗΣΗ: Τι έκανε η Κατραβά όταν παρέλαβε το φάκελο; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όταν παρέλαβε το φάκελο η Κατραβά δεν έγινε κάποια συνομιλία.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Γνωρίζετε αν πριν τη συγκεκριμένη παράδοση χρημάτων στην Κατραβά είχε λάβει χώρα κάποια συνεννόηση του Φρουζή με τον ίδιο τον Α. Γεωργιάδη; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Στη συγκεκριμένη περίπτωση, τη μέρα που δόθηκαν τα χρήματα, άκουσα το Φρουζή, ευρισκόμενο στο γραφείο του στη Νοβάρτις Ελλάς να αναφέρει ότι είχε προγραμματιστεί σχετική συνάντηση στο Υπουργείο Υγείας προκειμένου να διεκπεραιώσει την υποχρέωσή του ως ανταπόδοση της ευνοϊκής μεταχείρισης που είχε η Νοβάρτις από τον Υπουργό Α. Γεωργιάδη. ΕΡΩΤΗΣΗ: Περιγράψτε μας αντίστοιχες λεπτομέρειες για την άλλη περίπτωση της παράδοσης χρημάτων στην Κατραβά, για την οποία έχετε καταθέσει ότι έλαβε χώρα στο ξενοδοχείο Λίντρα Μάριος. ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αυτό έγινε περί το μήνα Φεβρουάριο με Μάρτιο του έτους 2014 προχωρημένη πρωινή ώρα. Η Κατραβά, η οποία φορούσε μπεζ καμπαρντίνα, παρέλαβε τα χρήματα από το Φρουζή. Συγκεκριμένα αφού συναντήθηκαν στο χώρο της υποδοχής του Ξενοδοχείου βγήκαν έξω όπου ο Φρουζής της παρέδωσε το φάκελο με τα χρήματα και αποχώρησε. Το συγκεκριμένο περιστατικό είδα με τα ίδια μου τα μάτια. ΕΡΩΤΗΣΗ: Γνωρίζετε αν πριν τη συγκεκριμένη συνάντηση είχε λάβει χώρα κάποια συνεννόηση του Φρουζή με τον ίδιο τον Α. Γεωργιάδη; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Περίπου δυο μέρες πριν είχε λάβει χώρα τηλεφωνική επικοινωνία μεταξύ τους, όπως είχε αναφέρει ο Φρουζής σε κλειστή συνάντηση στελεχών της εταιρείας Νοβάρτις Ελλάς. Σύμφωνα με όσα ανέφερε ο Φρουζής τα χρήματα θα δίνονταν προς κάλυψη έκτακτης ανάγκης του συγκεκριμένου Υπουργού. ΕΡΩΤΗΣΗ: Στην από 04.02.2018 κατάθεσή σας αναφέρετε ότι τα χρήματα προορίζονταν για την ανακαίνιση της οικίας του Α. Γεωργιάδη. Πώς το γνωρίζετε αυτό; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αυτό αναφέρθηκε από τον ίδιο το Φρουζή κατόπιν τηλεφωνικής του επικοινωνίας με την Κατραβά. Σε κάθε περίπτωση θέλω να προσθέσω ότι χρήματα προς τον Α. Γεωργιάδη δεν δόθηκαν μόνο μέσω της Κατραβά αλλά και στον ίδιο τον τέως υπουργό απευθείας, πάντα με φάκελο ή βαλίτσα και πάντα από τον ίδιο το Φρουζή. ΕΡΩΤΗΣΗ: Πως γνωρίζετε ότι δόθηκαν χρήματα και απευθείας στον ίδιο τον Υπουργό από το Φρουζή; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Τουλάχιστον τρεις φορές, πέραν των προαναφερομένων, ήμουν μπροστά στην

καταμέτρηση χρημάτων και τοποθέτησή τους σε φάκελο ή βαλίτσα πριν από προγραμματισμένο ραντεβού του Φρουζή με τον Α. Γεωργιάδη κατά την περίοδο της θητείας του τελευταίου ως Υπουργού Υγείας. Επίσης σε όλες αυτές τις περιπτώσεις ήμουν μπροστά στην τηλεφωνική επικοινωνία του Φρουζή με τον Α. Γεωργιάδη για τον προγραμματισμό του ραντεβού. ΕΡΩΤΗΣΗ: Στην από 08.11.2017 ένορκη κατάθεσή σας αναφέρετε ότι ο Α. Γεωργιάδης είχε κάνει συμφωνία με το Φρουζή να λάβει ως αντάλλαγμα ποσό 2 εκατ. Ευρώ για την αποπληρωμή των χρεών του Δημοσίου προς τη Νοβάρτις ύψους 65 εκατ. ευρώ. Πως το γνωρίζετε αυτό; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αυτό είχε αναφερθεί σε κλειστή συνάντηση στελεχών του τμήματος Μάρκετ ACCESS στο γραφείο του Φρουζή στη Νοβάρτις Ελλάς, όπου ο ίδιος χαρακτηριστικά ανέφερε: «..ξέρετε πόσα θα πάρει ο Γεωργιάδης για τη νήνορη αποπληρωμή των χρεών του Δημοσίου προς τις φαρμακευτικές εταιρείες; δυο εκατ. ευρώ...».

Ο μάρτυρας με την κωδική ονομασία «Μάξιμος Σαράφης» στην από 12 Δεκεμβρίου 2018 κατάθεσή του κατέθεσε τα εξής σχετικά με την υπό κρίση υπόθεση: «Σε συνέχεια των προηγούμενων ενόρκων καταθέσεων μου, σας γνωρίζω συμπληρωματικά τα κάτωθι: Ένα πρόσωπο σημαντικό στην υπόθεση είναι ο Νικόλαος Μανίας, ο οποίος ήταν ο εμπνευστής του λογισμικού που χρησιμοποιήθηκε για τον καθορισμό των τιμών των φαρμάκων αρχικά στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας με την αλλαγή της Κυβέρνησης το έτος 2009 και αργότερα με την ίδια αρμοδιότητα στο Υπουργείο Υγείας επί Α. Λοβέρδου. Ο Μανίας παρείχε τις υπηρεσίες του ως εξωτερικός συνεργάτης. Η Επιτροπή τιμών Φαρμάκων, της οποίας ήταν μέλος, ήταν υποχρεωμένη να τον καλεί για να διαμορφώνει τις τιμές των φαρμάκων γιατί ήταν ο μόνος που μπορούσε να διαχειριστεί τη δυσνόητη μαθηματική φόρμουλα που χρησιμοποιήθηκε για την τιμολόγηση των φαρμάκων. Ο Μανίας ήταν σε στενή συνεργασία με το Φρουζή για θέματα τιμολόγησης των φαρμάκων της Νοβάρτις Ελλάς. Οι δυο τους είχαν πολύ στενή σχέση και σε κοινωνικό επίπεδο. Χαρακτηριστικά αναφέρω ότι είχαν κοινές εξόδους σε κέντρα διασκέδασης. Αυτό έγινε καθόλη την περίοδο από το 2009 μέχρι το 2012 και με μια ενδιάμεση διακοπή επί υπουργίας Σαλμά - από το 2013 μέχρι τουλάχιστον το έτος 2014. Ο Μανίας βοήθησε τη Νοβάρτις με δυο τρόπους. Ο πρώτος τρόπος ήταν η προστασία από μειώσεις τιμών φαρμάκων της Νοβάρτις, οι οποίες δεν ήταν ανάλογες αλλά μικρότερες από τις μειώσεις του μέσου όρου της αγοράς. Ο δεύτερος τρόπος ήταν η αύξηση τιμών φαρμάκων της Νοβάρτις Ελλάς. Ειδικότερα: α) στο Δελτίο Τιμών που εκδόθηκε στις 02.08.2011 η Νοβάρτις Ελλάς όχι μόνο προστατεύτηκε από μειώσεις τιμών, οι οποίες επιβλήθηκαν στις άλλες φαρμακευτικές εταιρείες αλλά και πέτυχε αυξήσεις κρίσιμων για την κερδοφορία των προϊόντων. Συγκεκριμένα για το προϊόν LUCENTIS αυξήθηκε η τιμή, όπως και για τα προϊόντα EXJADE, EXTAVIA, XOLAIR, GLIVEC, ILARIS,

SIMULECT, DIOVAN (το προϊόν της Νοβάρτις με τον υψηλότερο τζίρο) και VISUDINE, θ] Στο δελτίο Τιμών Φαρμάκων της 10.04.2012 που αφορούσε βασικά σε μειώσεις Τιμών Φαρμάκων, σημειώθηκαν αυξήσεις στα κρίσιμα προϊόντα της Νοβάρτις EXELON, AFINITOR, γ] Στο Δελτίο Τιμών Φαρμάκων της 28.08.2013, παρότι ακολουθήθηκε η λογική της μείωσης των τιμών των παλαιότερων φαρμάκων, εντούτοις το κρίσιμο για τη Νοβάρτις προϊόν COPALIA πήρε αύξηση. Χαρακτηριστικά καταθέτω ότι το όνομα του Ν. Μανιά αναφερόταν συνεχώς στις εβδομαδιαίες συναντήσεις των στελεχών του τμήματος Market Access της Νοβάρτις Ελλάς με την έννοια ότι ενεργούσε ευνοϊκά για την εταιρεία, στην ουσία ως εντολοδόχος της, στο θέμα τιμολόγησης φαρμάκων. Παράλληλα με τα δώρα που ελάμβανε από τη Νοβάρτις Ελλάς ο Μανιάς, ως αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες του, συνεργάστηκε και με το ΣΦΕΕ επί προεδρίας Φρουζή, ως σύμβουλος σε θέματα τιμολόγησης φαρμάκων. Και με αυτόν τον τρόπο αμοιβόταν για τις εξυπηρετήσεις που παρείχε στη Νοβάρτις. ΕΡΩΤΗΣΗ: Γνωρίζετε αν ο Μανιάς ενεργούσε ως άνω εν γνώσει ή κατόπιν συνεννόησης με άλλους υπηρεσιακούς παράγοντες ή κρατικούς αξιωματούχους; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γνωρίζω ότι ενεργούσε σε στενή συνεργασία με μέλη της Επιτροπής Τιμών Φαρμάκων (Δέδε, Καραπάνος) και με την έγκριση της εκάστοτε Πολιτικής Ηγεσίας του Υπουργείου Υγείας. Οι αρμόδιοι Υπουργοί υπέγραψαν τις Υπουργικές Αποφάσεις για να θέσουν σε ισχύ τα εν λόγω δελτία τιμών. ΕΡΩΤΗΣΗ: Σε ποιά συγκεκριμένα φυσικά πρόσωπα αναφέρεστε όταν κάνετε λόγο για "Πολιτική Ηγεσία" και πως γνωρίζετε ότι τα συγκεκριμένα φυσικά πρόσωπα ενέκριναν τις όποιες παράνομες ενέργειες του Μανιά; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αναφέρομαι στον τέως υπουργό Υγείας Α. Λοβέρδο και στον τέως Υπουργό Υγείας Α. Γεωργιάδη. Ειδικότερα, στις εβδομαδιαίες συναντήσεις του τμήματος Market Access της Νοβάρτις Ελλάς, τις χρονικές περιόδους υπουργίας των δυο ανωτέρω (Λοβέρδου, Γεωργιάδη), τα διευθυντικά στελέχη της εταιρείας Φρουζής και Ρούμπου ανέφεραν συχνά ότι υπάρχει στενή συνεργασία Μανιά - Επιτροπής Τιμών - Υπουργού Υγείας για τον καθορισμό των τιμών των Φαρμάκων και την ευνοϊκή μεταχείριση της Νοβάρτις Ελλάς. Χαρακτηριστικά στα πρακτικά του τμήματος Market Access, προκειμένου να αποτυπωθεί κωδικοποιημένα αυτή η μεθόδευση, αναγράφονταν λέξεις και φράσεις όπως "project, exercise, deliverable" και δίπλα τα ονόματα Μανιάς, Μανιαδάκης. Σας εγχειρίζω σχετικά πρακτικά με ημερομηνία 25.08.2014 όπου αναφέρονται τα ονόματα Μανιάς και Μανιαδάκης και οι λέξεις project (έργο), exercise (άσκηση). Αυτό είχε την έννοια ότι οι ανωτέρω είχαν αναλάβει συγκεκριμένο έργο προς εξυπηρέτηση των συμφερόντων της Νοβάρτις. Όσον αφορά στο Μανιά το έργο αυτό αναφέρεται σε δραστηριότητα που έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τον Ιούλιο του 2014 και αφορά την τιμολόγηση φαρμάκων που έπρεπε να επιτευχθεί για να αποδώσει συγκεκριμένα οικονομικά οφέλη για την εταιρεία

αλλά και για άλλες εταιρείες μέλη του ΣΦΕΕ ευρισκόμενες στη σφαίρα επιρροής της Νοβάρτις με αντάλλαγμα τη σιωπή τους στις αθέμιτες πρακτικές που εφαρμόζε. Για αυτό ακριβώς το λόγο αναφέρεται η φράση «Align with Zefi» (σε συνεννόηση με τη Ζέφη). Εννοείται το φυσικό πρόσωπο - υπάλληλος του ΣΦΕΕ Ζέφη Βοσνιτσάνου, η οποία είχε προσληφθεί επί προεδρίας Φρουζή και είχε καθήκοντα Δ/τριας Επιστημονικών και Κυβερνητικών Υποθέσεων. Όσον αφορά στο Μανιαδάκη το έργο αυτό αναφέρεται στην προστασία του στάτους κάποιων φαρμάκων του τμήματος ογκολογίας έτσι ώστε να προστατευτούν από επερχόμενες μειώσεις τιμών. Θα ήθελα να προσθέσω για τον κ. Μανιαδάκη ότι είχε διάφορες εταιρείες συμφερόντων του, όπως η EVROSTON, η Χ. ΦΑΡΜΑΚΗ ΕΕ και εμφανίσθηκε μια τρίτη εταιρεία με έδρα το Λονδίνο, με την επωνυμία CRITICAL PUBLICS με εμφανή διαχειριστή τον Θωμά Αντωνιάδη, στενό φίλο και συνεργάτη του Ν. Μανιαδάκη. Η τελευταία εταιρεία, έπαιρνε συμβόλαια παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών από άλλες φαρμακευτικές εταιρείες. Ο Μανιαδάκης ζήτησε από το Φρουζή να συμβληθεί η εταιρεία αυτή και με τη Νοβάρτις, όταν όμως ο Φρουζής απευθύνθηκε στον Αντώνη Σαρλικιώτη, επικεφαλής της Νοβάρτις στην περιφέρεια της Δυτικής Ευρώπης, έλαβε την απάντηση ότι δεν μπορούσε να γίνει αυτή η συνεργασία, διότι ο Μανιαδάκης παίρνει ήδη αρκετά. Χαρακτηριστικό της οικειότητας και της συνεργασίας που είχε η Νοβάρτις Ελλάς με το Μανιαδάκη, είναι ότι, όπως αναφέρεται σε δημοσίευμα της ιστοσελίδας KONTRA NEWS.GR με ημερομηνία 11-1-2017, ο Μανιαδάκης και ο Αντωνιάδης συμμετείχαν σε επαγγελματικό δείπνο με τα στελέχη της Νοβάρτις Ελλάς, Ιωάννα Ρούμπου, Διευθύντρια market access και Riccardo Capanari, Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο, με θέμα τη διαχείριση της κρίσης για το σκάνδαλο Νοβάρτις. Πέρα από το Ν. Μανιαδάκη, ο οποίος εκπροσωπεί τη νέα γενιά της ΕΣΔΥ, η Νοβάρτις χρησιμοποιούσε ως γέφυρα με το Υπουργείο Υγείας άλλους πανεπιστημιακούς οικονομολόγους υγείας, όπως ο ομότιμος καθηγητής της ΕΣΔΥ, Ιωάννης Κυριόπουλος και από το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, τους Κυριάκο Σουλιώτη, πρώην αντιπρόεδρο ΕΟΠΥΥ και την Μαίρη Γείτονα. Όλοι οι ανωτέρω, όπως και οι άλλοι που ήταν στον προϋπολογισμό του τμήματος market access και στα πρακτικά, συμμετείχαν σε αντίστοιχα projects, εκμεταλλευόμενοι τις κυβερνητικές θέσεις που κατείχαν στο Υπουργείο Υγείας, με σκοπό να ευνοήσουν τη Νοβάρτις. Απαντώντας ευθέως στην ερώτησή σας για τα πολιτικά πρόσωπα σας αναφέρω ότι δεν έχω άμεση γνώση ότι ελάμβαναν τα δώρα που προορίζονταν να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα της Νοβάρτις δεδομένου ότι δεν ήμουν αυτόπτης μάρτυρας σε κάτι τέτοιο, καθόσον η εταιρεία είχε ορίσει το Κ. Φρουζή για την διεκπεραίωση των δωροδοκιών των πολιτικών προσώπων και κρατικών αξιωματούχων και για τη διαχείριση του μαύρου ταμείου. Πάντως καθ' όλη την περίοδο από το 2009 μέχρι το 2012 και - με μια ενδιάμεση διακοπή επί

υπουργίας Σαλμά - από το 2013 μέχρι τουλάχιστον το έτος 2014 λήφθηκαν εξόφθαλμα ευνοϊκές για τη Νοβάρτις αποφάσεις στο επίπεδο της έγκρισης, τιμολόγησης και κυκλοφορίας νέων φαρμάκων και αποπληρωμής χρεών του Δημοσίου. Οι αποφάσεις αυτές σε επίπεδο πολιτικής ηγεσίας οδηγούν αβίαστα στο συμπέρασμα ότι συγκεκριμένα πολιτικά πρόσωπα είτε ήταν βλάκες και χειραγωγούνταν από τους συμβούλους τους είτε ενήργησαν ως συνένοχοι. Προσωπικά δεν θεωρώ κανένα από αυτούς βλάκα. ΕΡΩΤΗΣΗ: Σε ποια πολιτικά πρόσωπα αναφέρεστε; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θεωρώ ότι από όσα σας κατέθεσα παραπάνω προκύπτει ευθέως σε ποιούς αναφέρομαι. ΕΡΩΤΗΣΗ: Παρακαλούμε να μας προσδιορίσετε ονομαστικά τα συγκεκριμένα πολιτικά πρόσωπα. ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αναφέρομαι στους Υπουργούς Υγείας, στους οποίους χρημάτισε σύμβουλος ο Ν. Μανιαδάκης και πιο συγκεκριμένα στους Α. Λοβέρδο και Α. Γεωργιάδη. ΕΡΩΤΗΣΗ: Αντιληφθήκατε αν συγκεκριμένα πολιτικά πρόσωπα χρηματίστηκαν και ποία, τότε και υπό ποιές περιστάσεις και για ποίο λόγο; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Για τη χειραγώγηση της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Υγείας στρατολογήθηκε από τη Νοβάρτις ο Ν. Μανιαδάκης, ο οποίος τελικά ανέλαβε επιπλέον και το ρόλο του διαμεσολαβητή με τους Υπουργούς Υγείας για την προώθηση των συμφερόντων της. Συγκεκριμένα αναφέρομαι στους Υπουργούς Υγείας Α. Λοβέρδο και Α. Γεωργιάδη. Ειδικά ο τελευταίος έχει άριστη γνώση της αγοράς έχοντας ο ίδιος επιχειρηματικές δραστηριότητες και είναι αδύνατο να μην γνώριζε ότι ο Μανιαδάκης εκπροσωπούσε συγκεκριμένα οικονομικά συμφέροντα. Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του ως Υπουργός Υγείας ο Γεωργιάδης επιτυγχάνει να προωθήσει τα συμφέροντα της Νοβάρτις και να υλοποιήσει όλους τους στόχους της. Τα μαύρα ταμεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη χειραγώγηση του Α. Λοβέρδου σας τα έχω αναφέρει. Όσον αφορά στη χειραγώγηση του Α. Γεωργιάδη ο βασικός μηχανισμός τροφοδότησης μαύρου χρήματος ήταν οι παράλληλες εξαγωγές. Αυτοί που γνώριζαν άριστα τον εν λόγω μηχανισμό ήταν οι Φρουζής, Σαρλικιώτης, Georg Schroeckenfucks, Ρικάρντο Κανεβάρι και Νικόλαος Σκονδρέας τουλάχιστον. Το τμήμα που χειριζόταν τις παράλληλες εξαγωγές ήταν το τμήμα trade. Για τις παράλληλες εξαγωγές ο Φρουζής ενημέρωνε τους Georg Schroeckenfucks αρχικά και Ρικάρντο Κανεβάρι μετά, για λογαριασμό της Νοβάρτις Ελλάς και Α. Σαρλικιώτη για λογαριασμό της μητρικής εταιρείας. ΕΡΩΤΗΣΗ: Πως και από ποιούς γίνονταν οι παράλληλες εξαγωγές; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γίνονταν με την επανεξαγωγή φαρμάκων που διένειμε η μητρική εταιρεία στη Νοβάρτις Ελλάς για να τα διαθέσει στην ιδιωτική αγορά. Ο ενδιάμεσος μεταξύ εταιρείας και ιδιωτικών φαρμακείων ήταν φαρμακαποθήκες και συνεταιρισμοί, οι οποίοι, πέραν από την τροφοδότηση των ελληνικών φαρμακείων εξήγαγαν προϊόντα της εταιρείας σε πολλαπλάσια της χονδρικής τιμής σε φαρμακαποθήκες του εξωτερικού. Μέρος του υπερκέρδους των χονδρεμπόρων

επέστρεφε στην εταιρεία με τη μορφή μαύρου χρήματος για να τροφοδοτήσει το μαύρο ταμείο της εταιρείας. ΕΡΩΤΗΣΗ: Γνωρίζετε κάποια τέτοια περίπτωση ξεπλύματος μέσω φαρμακαποθήκης; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γνωρίζω ότι τις επαφές με τους χονδρεμπόρους τις είχε ο Σκονδρέας και ο Φρουζής αλλά δεν γνωρίζω με ποιές φαρμακαποθήκες συνεργάστηκαν για την ενίσχυση του μαύρου ταμείου. ΕΡΩΤΗΣΗ: Γνωρίζετε αν χρησιμοποιήθηκαν άλλα πρόσωπα ως διαμεσολαβητές προς πολιτικά πρόσωπα εκτός από το Ν. Μανιαδάκη; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δεν γνωρίζω. Ο Μανιαδάκης ζητούσε για λογαριασμό των Υπουργών χρηματικά ποσά, όπως στην περίπτωση του Μ. Σαλμά, αλλά δεν γνωρίζω τον τελικό αποδέκτη των δώρων. ΕΡΩΤΗΣΗ: Γνωρίζετε αν ο Φρουζής είχε χρησιμοποιήσει άλλο πρόσωπο της εταιρείας για να δωροδοκήσει για λογαριασμό της Νοβάρτις; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ο ίδιος με είχε ενημερώσει ότι τις δωροδοκίες τις χειριζόταν μόνος του. Δεν υπέλεψε κάτι ανίθιευ στην ανίληψή μου. ΕΡΩΤΗΣΗ: Η "χειραγώγηση" στην οποία αναφέρεστε συνεπάγεται δωροδοκία της Νοβάρτις στο συγκεκριμένο πολιτικό πρόσωπο ή όχι; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οι συνεννοήσεις Φρουζή - Μανιαδάκη για τη χειραγώγηση ήταν μυστικές όπως μυστικές ήταν και οι ακριβείς δωροδοκίες γιατί υπήρχαν πολλαπλοί μηχανισμοί ξεπλύματος όπως πχ οι παράλληλες εξαγωγές. ΕΡΩΤΗΣΗ: Παρίσταντο άλλα πρόσωπα στις συνεννοήσεις μεταξύ Φρουζή - Μανιαδάκη; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Τις δωροδοκίες είχε αναλάβει προσωπικά και αποκλειστικά ο Κ. Φρουζής σε συνεννόηση με τον εκάστοτε πρόεδρο και Δ/ντα Σύμβουλο της Νοβάρτις Ελλάς και τον Αντώνη Σαρλικιώτη. ΕΡΩΤΗΣΗ: Έχετε κάτι άλλο να προσθέσετε; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γνωρίζω με βεβαιότητα ότι τουλάχιστον την περίοδο 2008-2014 λειτουργούσε στη Νοβάρτις Ελλάς μαύρο ταμείο για παράνομες πληρωμές σε πολιτικά πρόσωπα και κρατικούς αξιωματούχους. Η κωδική ονομασία του μαύρου ταμείου ήταν το "Άγιο Δισκοπότηρο". Για το μαύρο ταμείο γνώριζε στενός κύκλος προσώπων, στα οποία με βεβαιότητα συμπεριλαμβάνονταν οι 1] Κ. Φρουζής, 2] Αντώνης Σαρλικιώτης (αρχικά πρόεδρος της Νοβάρτις Ελλάς και μεταγενέστερα στέλεχος της μητρικής εταιρείας), 3] GUIDO GUIDI, επικεφαλής τμήματος ογκολογίας Ευρώπης, 4] Georg Schroeckenfucks, 5] Άρνουτ Πλους Βαν Άμστελ, 6] Ρικάρντο Κανεθάρι, 7] Eric Cornut, περιφερειάρχης Ευρώπης της μητρικής Νοβάρτις, 8] Νικόλαος Σκονδρέας, υπεύθυνος για τις εξαγωγές στη Νοβάρτις Ελλάς, 9] Ιωάννα Ρούμπου, επικεφαλής τιμολόγησης Νοβάρτις Ελλάς και 10] Νικόλαος Μανιαδάκης, ο οποίος αν και δεν ήταν στέλεχος της Νοβάρτις χρησιμοποιήθηκε ως όργανο για τις δωροδοκίες, ενώ ήταν και ο ίδιος αποδέκτης δώρων για τον εαυτό του. Η εταιρεία δεν είχε λόγο να αμφισβητεί τις πληρωμές. Ακόμη και στην περίπτωση Σαλμά - οπότε δεν επιτεύχθηκαν οι στόχοι της εταιρείας - δεν χρεώθηκε αποτυχία της πληρωμής στους Φρουζή και Μανιαδάκη. Αντιθέτως στοχοποιήθηκε ο Μάριος Σαλμάς, ο οποίος πολεμήθηκε ολοκληρωτικά μέσω ελεγχόμενων ΜΜΕ. Όπως

προανέφερα ο βασικός μηχανισμός τροφοδότησης του μαύρου ταμείου ήταν οι παράλληλες εξαγωγές της Νοβάρτις Ελλάς και της Σαντόζ. Η Σαντόζ ενώ αρχικά δεν είχε καταστατικό φαρμακευτικής εταιρείας αλλά εταιρείας ερευνών αγοράς, ιδρύθηκε στην Ελλάδα για να ενισχύσει το μαύρο ταμείο των παράλληλων εξαγωγών. Άλλοι μηχανισμοί τροφοδότησης μαύρου ταμείου ήταν διαφημιστικές εταιρείες που έχω ήδη αναφέρει. Ενδεικτικά αναφέρω χαρακτηριστικό παράδειγμα της εταιρείας Μιχάλης Πιτσιλίδης Α.Ε., συμφερόντων Μιχάλη Πιτσιλίδη, η οποία χρησιμοποιήθηκε κατ' επανάληψη από τη Νοβάρτις Ελλάς και Σαντόζ ως μηχανισμός ξεπλύματος και δωροδοκίας. Ο ίδιος ο Πιτσιλίδης διορίστηκε ως άμισθος - άτυπος σύμβουλος του τότε Υπουργού Υγείας Α. Γεωργιάδη για θέματα φαρμακευτικής πολιτικής. ΕΡΩΤΗΣΗ: Γνωρίζετε αν ο Πιτσιλίδης, υπό την προαναφερόμενη ιδιότητά του (άμισθος - άτυπος σύμβουλος του πρώην Υπουργού Υγείας Α. Γεωργιάδη) χρησιμοποιήθηκε για τη μεταφορά δώρων και σε θετική περίπτωση με ποίους αποδέκτες; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ξέρω ότι η εταιρεία του ήταν και αυτή τροφοδότης του μαύρου ταμείου της Νοβάρτις Ελλάς, το οποίο χρησιμοποιήθηκε για δωροδοκίες πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων. Δεν μπορώ να γνωρίζω ποιοι ήταν οι αποδέκτες γιατί δεν συμμετείχα ο ίδιος σε δωροδοκίες. ΕΡΩΤΗΣΗ: Πως γνωρίζετε ότι ο Πιτσιλίδης ήταν τροφοδότης του μαύρου ταμείου; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ο ίδιος μου είχε αναφέρει ότι υποστηρίζει τη Νοβάρτις Ελλάς και τη Σαντόζ ποικιλοτρόπως συμβάλλοντας μέσω της εταιρείας του στο μηχανισμό ξεπλύματος και δωροδοκίας που χρησιμοποιούσε η Νοβάρτις. ΕΡΩΤΗΣΗ: Πότε σας ανέφερε ο Πιτσιλίδης τα παραπάνω; Σας είχε αναφέρει συγκεκριμένους αποδέκτες δώρων από τη Νοβάρτις; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Τα παραπάνω μου τα ανέφερε το Σεπτέμβριο ή Οκτώβριο του έτους 2013. Συγκεκριμένα μου ανέφερε ότι συνεργάζεται στενά τόσο με τον Υπουργό Άδωνι Γεωργιάδη (μου ανέφερε χαρακτηριστικά ότι ήταν μαζί του όλη την ημέρα και συμμετείχε σε κρίσιμες συνεδριάσεις του Υπουργείου) όσο και με το Φρουζή. Δεν μου ανέφερε συγκεκριμένους αποδέκτες δώρων. Μου ανέφερε όμως ότι τη συγκεκριμένη περίοδο εργαζόταν για τα συμφέροντα της Νοβάρτις σε στενή συνεργασία με το Φρουζή. Για τον Πιτσιλίδη, ήδη αποβιώσαντα, γνωρίζω ότι έχει κατηγορηθεί για δωροδοκίες ιατρών για λογαριασμό της φαρμακευτικής εταιρείας BAYER ΕΛΛΑΣ και ότι του έχουν καταλογιστεί σοβαρές φορολογικές παραβάσεις. ΕΡΩΤΗΣΗ: Γνωρίζετε άλλα περιστατικά παράνομων πρακτικών της εταιρείας Νοβάρτις, κατά την προαναφερόμενη χρονική περίοδο στο Υπουργείο Υγείας; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όπως ανέφερε ο Φρουζής στα στελέχη του τμήματος market access σε εβδομαδιαία συνάντηση που έλαβε χώρα στα γραφεία της εταιρείας τον Ιούλιο του 2013, ο τότε Υπουργός Υγείας, Άδωνις Γεωργιάδης, επεδίωκε να δημιουργήσει γέφυρα επικοινωνίας με τη φαρμακοβιομηχανία και με τη Νοβάρτις ως ηγετική εταιρεία του κλάδου. Για το λόγο αυτό σκεπτόταν να επαναφέρει

το στρατολογημένο από τη Νοβάρτις, Ν. Μανιαδάκη στα πρότερα καθήκοντά του. Την ίδια επιθυμία είχε και ο Giuseppe Carone, επικεφαλής του τεχνικού κλιμακίου της τρόικα για την υγεία, ο οποίος σε δημόσια τοποθέτησή του υπερθεμάτισε για την επάνοδο του Ν. Μανιαδάκη στο Υπουργείο Υγείας ως συνομιλήτη της τρόικα και συμβούλου στη χάραξη της φαρμακευτικής πολιτικής. Σε συζητήσεις εντός συναντήσεων στην εταιρεία, κυκλοφορούσε έντονα η φήμη ότι επόμενος πρόεδρος της Νοβάρτις Ελλάς, θα ήταν Ιταλός. Πράγματι, επόμενος πρόεδρος της εταιρείας, ήταν το υψηλόβαθμο στέλεχος της μητρικής Νοβάρτις, Riccardo Canenari, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντά του την 1.10.2013. Με τον τρόπο αυτό, ο Μανιαδάκης επανήλθε στο Υπουργείο. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο Φρουζής τον Οκτώβριο του έτους 2013 συντάσσει *non paper* προς το Ν. Μανιαδάκη με την ιδιότητά του ως Συμβούλου του Υπουργού Υγείας, όπου του υπαγορεύει σαφείς οδηγίες προκειμένου να υλοποιηθούν συγκεκριμένες πολιτικές από το Υπουργείο Υγείας. ΕΡΩΤΗΣΗ: Γνωρίζετε αν υιοθετήθηκαν από την Πολιτική ηγεσία ή από άλλους αρμόδιους κρατικούς αξιωματούχους αυτές οι πολιτικές; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ναι συγκεκριμένα: α) αποζημίωση των 100 νέων φαρμάκων που τιμολογήθηκαν 06.08.2013, β) πληρωμές νοσοκομείων για το Δ τρίμηνο του έτους 2012, γ) συχνότερη έκδοση δελτίου τιμών, δ) διάθεση των φαρμάκων του νόμου 3816 από τα νοσοκομεία ΕΡΩΤΗΣΗ: Γνωρίζετε κάτι άλλο κρίσιμο για την ίδια περίοδο; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Εκείνη την εποχή η εταιρεία είχε καλλιεργήσει άριστες σχέσεις και με τον πρωθυπουργό Α. Σαμαρά, με τον οποίο ο Α. Γεωργιάδης είχε άριστη συνεργασία. Τονίζω στο σημείο αυτό ότι τουλάχιστον από τον Οκτώβριο του έτους 2012 ο Φρουζής είχε αναπτύξει άριστες σχέσεις με τον τότε Πρωθυπουργό, όπως επιβεβαιώνει και ο ίδιος (Φρουζής) σε συνάντηση στο αμφιθέατρο της εταιρείας, που έχει αποτυπωθεί σε βίντεο. Η συνάντηση αυτή του Φρουζή με το Σαμαρά έλαβε χώρα κατόπιν πρόσκλησης του πρώτου από το δεύτερο σε κοινή συνάντηση Σαμαρά - Μέρκελ παρουσία στελεχών θυγατρικών εταιρειών γερμανικών συμφερόντων. Λίγους μήνες μετά (καλοκαίρι του έτους 2013) ακούγεται στην εταιρεία το HARVARD PROJECT, το οποίο στην πραγματικότητα υποκρύπτει τον υψηλό στρατηγικό στόχο της εταιρείας για την πλήρη χειραγώγηση της ελληνικής φαρμακευτικής αγοράς μέσω της πολιτικής ηγεσίας, υψηλόβαθμων κρατικών αξιωματούχων και των διαμορφωτών γνώμης στην ιατρική κοινότητα. Το σχέδιο εκπονήθηκε από τα υψηλόβαθμα στελέχη της Νοβάρτις Ελλάς σε συνεργασία με την μητρική εταιρεία. Ο στόχος επιτεύχθηκε όπως έχω αναλύσει σε προηγούμενη κατάθεσή μου. ΕΡΩΤΗΣΗ: Πως γνωρίζετε για το HARVARD PROJECT; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γνωρίζω μέσα από συναντήσεις στο αμφιθέατρο της Νοβάρτις και από τις εβδομαδιαίες συναντήσεις στο τμήμα *market access*, όπου αναφερόταν το HARVARD PROJECT τόσο στο πρόγραμμα της εκάστοτε συνάντησης όσο και στα πρακτικά. ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είχε αναλυθεί ενώπιόν σας το περιεχόμενο και ο σκοπός του HARVARD PROJECT; Είχε προϋπολογισμό το συγκεκριμένο πρόγραμμα; Έγινε κάποια εκδήλωση στα πλαίσια του προγράμματος αυτού; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Είχαν αναλυθεί οι στόχοι που ήταν η αποπληρωμή των χρεών του Δημοσίου απέναντι στην εταιρεία ύψους 140 εκατ. ευρώ, η εισαγωγή νέων φαρμάκων της Νοβάρτις στην αγορά και η ταχύτερη αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμών του ΕΟΠΥΥ προς την εταιρεία. Οι στόχοι αυτοί επιτεύχθηκαν τη διετία 2013 - 2014. Σίγουρα το πρόγραμμα είχε προϋπολογισμό αλλά αυτό δεν το γνωρίζω με λεπτομέρειες. Επίσης δεν γνωρίζω λεπτομέρειες σχετικές με εκδηλώσεις που ενδεχομένως έλαβαν χώρα στα πλαίσια αυτού του προγράμματος. Θεωρώ πάντως ύποπτο ότι δεν έχει εκδοθεί κάποιο εταιρικό δελτίο τύπου για το πρόγραμμα αυτό αν και ήταν κάτι πολύ σημαντικό για την εταιρεία.».

Μετά το σχηματισμό της βασικής δικογραφίας της υπόθεσης NOVARTIS [ΑΒΜ: ΕΔ 2016/373] διενεργήθηκαν έρευνες στις 23-1-2017 και 24-1-2017 από την Οικονομική Αστυνομία σε κατοικίες προσώπων, μεταξύ των οποίων οι οικίες των: Κων/νου Φρουζή, Νικολάου Μανιαδάκη, Θεόδωρου Βουλκίδη, Μαίρης Γείτονα, Δημητρίου Λιντζέρη, καθώς και σε έδρες νομικών προσώπων μεταξύ των οποίων οι εταιρείες με τις επωνυμίες: «Μαυρίκος βιομηχανία Εκτυπώσεων Εκδόσεων ΑΕΒΕ», «FREI - ταξιδιωτική εταιρεία, ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ Α.Ε.», «ΝΕΕΣ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΕΠΕ» κ.α. και κατασχέθηκαν ψηφιακά πειστήρια. Τον Δεκέμβριο του 2017 έγιναν έρευνες από την Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος στην έδρα της εταιρείας «Novartis Hellas ΑΒΕΕ» και κατασχέθηκαν ηλεκτρονικοί υπολογιστές από τους υπαλλήλους των τμημάτων ογκολογίας, οφθαλμολογίας, δερματολογίας, καρδιολογίας, νευρολογίας, από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας, από τους υπαλλήλους του τμήματος «SANDOZ», του τμήματος «Respiratory» και από την αποθήκη του τμήματος πληροφορικής. Στις 13 Δεκεμβρίου 2017 κατασχέθηκαν ηλεκτρονικοί υπολογιστές από τους υπαλλήλους του τμήματος «Finance», και server. Στην οικία και το γραφείο της Βασιλικής Κατραβά κατασχέθηκαν ένας σκληρός δίσκος υπολογιστή, μία συσκευή i-pad και έγγραφα. Εκδόθηκαν βουλεύματα για την άρση του απορρήτου επικοινωνιών για όσα αρχεία των κατασχεθέντων ηλεκτρονικών μέσων περιείχαν τέτοιες επικοινωνίες (426/2017 και 2608/2018 βουλεύματα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Αθηνών).

Ο μάρτυρας με την κωδική ονομασία «Αικατερίνη Κελέση» προσκόμισε έντυπα εβδομαδιαία προγράμματα του Φρουζή. Σ' αυτά αναγράφεται ραντεβού στις 9-9-13 με τον Άδωνι Γεωργιάδη στις 2:00 μ.μ. και «προσυνάντηση έξω από το...» χωρίς να φαίνεται ολόκληρη η φράση, επίσης ραντεβού στις 10-9-13 στο Υπουργείο με Γεωργιάδη/Στουρνάρα, ραντεβού την 1-4-2014 με Georgiadis στις 1:00 μ.μ., ραντεβού στις 10-1-2014 στο

Υπουργείο Υγείας (αναγράφεται η διεύθυνση Αριστοτέλους 17) με F2F Adonis. Ο ίδιος μάρτυρας προσκόμισε έντυπη εκτύπωση μηνύματος με το εξής περιεχόμενο «ΕΚΛΕΙΣΑ ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ 30/9 μισή ώρα μετά από την κανονική». Στη δικογραφία έχει τεθεί έγγραφο δύο φύλλων που φέρεται να προέρχεται από την εταιρεία Novartis, είναι στην αγγλική γλώσσα και δεν φέρει υπογραφή, το οποίο μεταφράστηκε επίσημα. Έχει τίτλο «Επισκόπηση του περιβάλλοντος πολιτικής της υγείας για την περίοδο 2010-2016» και αναφέρει τις ισχύουσες διατάξεις τιμολόγησης, αποζημίωσης φαρμάκων, τον ορισμό πλαφόν στη συνταγογράφηση των ιατρών, την καθιέρωση θεραπευτικών πρωτοκόλλων, τις εκπτώσεις/έμμεσες επανεισπράξεις. Στο κεφάλαιο Γ αναφέρει τη διάρθρωση φορέων και θεσμών καθορισμού βασικής πολιτικής και συγκεκριμένα ότι «υπάρχει χώρος για πολιτικές παρεμβάσεις κυρίως στην απόφαση αποζημίωσης ενός προϊόντος (περιορισμοί). Στους θεσμούς αυτούς αναφέρονται τα υπουργεία υγείας, ανάπτυξης και εργασίας, ο ΕΟΠΠΥ, οι ΥΠΕ, τα νοσοκομεία και ειδικότερα, η διοίκηση, το επιστημονικό συμβούλιο και η επιτροπή φαρμάκων, ο ΙΦΕΤ, και από την πανεπιστημιακή κοινότητα οι φαρμακοποιοί, ιατροί, η ΕΣΔΥ. Ακολουθεί αναφορά στο ΣΨΕΕ, την Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας, τον Πανελλήνιο Φαρμακευτικό Σύλλογο και τους στόχους που έχουν θέσει, και στα μέσα ενημέρωσης με την σημείωση ότι χρησιμοποιούνται από την Κυβέρνηση για να εγείρουν αρνητική δημοσιότητα σχετικά με τα μέτρα του Μνημονίου, ότι επηρεάζουν πολύ ως προς την εικόνα των πολιτικών και σε περίπτωση που κινηθούν κατά πολιτικών, τα εγερθέντα ζητήματα επιλύονται άμεσα. Στο τέλος του εγγράφου υπάρχει πίνακας με τίτλο «Υπουργοί και βασικοί παίκτες» στον οποίο αναφέρονται οι υπουργοί υγείας από το 2006 έως τον Ιανουάριο του 2015, το κόμμα στο οποίο ανήκουν οι σύμβουλοι και ασκούντες επιρροή και οι μεταρρυθμίσεις που έκανε ο καθένας από αυτούς.

Σε πρακτικά συνάντησης της εταιρείας της 8-3-2013 σε συνέχεια συνάντησης της 22-2-2013 με παρόντες τους Georg Schroeckenfuchs, Λιβανό Στάθη, Μιγκέλ Φρέιρε, Ιωάννα Ρούμπου, Νίκο Σκονδρέα, Στέφανο Κοβέ, Θωμά Αλιφραγκή, καταγράφηκαν σε πίνακα οι διάφορες δράσεις για την εντατικοποίηση των εισπράξεων ανεξόφλητων οφειλών του δημοσίου τομέα (κράτικά νοσοκομεία, ΕΟΠΠΥ και ΙΚΑ), ο αρμόδιος για κάθε δράση, και το αποτέλεσμα. Μεταξύ των δράσεων αναφέρεται η προσφορά εκπτώσεων στα κρατικά νοσοκομεία για εξόφληση έως τις 15-3-2013 αλλά και η πραγματοποίηση συναντήσεων σε επίπεδο του πρωθυπουργού Σαμαρά με αναφορά ότι έγινε συνάντηση στις 22-2-2013 με τον γενικό γραμματέα της Κυβέρνησης με θετική έκβαση. Υπεύθυνος της συνάντησης ο Κ. Φρουζής. Στο ίδιο πακέτο εγγράφων υπάρχει και πίνακας με προϋπολογισμό σε χιλιάδες ευρώ ανά δραστηριότητα του τμήματος market access. Μεταξύ των δραστηριοτήτων

αναφέρονται στη στήλη των ενδιαφερομένων παραγόντων οι Επικοινωνίες, στη στήλη τάσεις αγοράς «B2B Υπεύθυνοι Πολιτικής» και στη στήλη δράσεις πρόσβασης στην αγορά η συμμετοχή σε φόρα, συνέδρια με προϋπολογισμό 100.000 ευρώ. Σε άλλο σημείο του πίνακα αναφέρεται η συμμετοχή στο συνέδριο ISPOR με πρόσκληση όλων των ενδιαφερομένων παραγόντων και υπευθύνων λήψης αποφάσεων από Υπουργεία, Ταμεία Κοιν. Ασφάλισης, καθώς και η συμμετοχή στο συνέδριο ΕΣΔΥ, και η χρηματοδότηση μελετών για βασικά προϊόντα (Τούντας, Σκουρολιάκου), με προϋπολογισμό 15.000 ευρώ για κάθε συνέδριο και 30.000 ευρώ για τις μελέτες. Για το συνέδριο ISPOR που έλαβε χώρα πριν το διάστημα της υπουργίας του Α. Γεωργιάδη (3 έως 7 Νοεμβρίου 2012) και στο οποίο συμμετείχαν υπηρεσιακοί παράγοντες από το Υπουργείο Υγείας έχει συνταχθεί έκθεση από το ΣΕΥΥΓΠ (βλ. αναφορά στη σελ. 714 της Α' Τμ. Έκθεσης). Επίσης, σε άλλο έγγραφο της εταιρείας Νοβάρτις με τίτλο «Ανάλυση του πολιτικού τοπίου/χάρτης επιρροής» του προγράμματος EXCELLENCE με ημερομηνία 28-8-13 γίνεται αναφορά στους υπηρεσιακούς παράγοντες που ασκούν επιρροή στη διαμόρφωση της πολιτικής στο φάρμακο. Στο κεφάλαιο με τίτλο «Βασικοί συντελεστές - Κύριες θέσεις σχετικά με τις εξελίξεις» αναφέρονται οι ιατροί με σημείωση για τις θέσεις της εταιρείας «Διατήρηση της εξουσίας συνταγογράφησης τους και Διατήρηση της επιλογής συνταγογράφησης επώνυμων προϊόντων», ενώ ήδη από το έτος 2012 στη νομοθεσία είχε θεσπιστεί η υποχρέωση των ιατρών να αναγράφουν στις συνταγές μόνο τις δραστικές ουσίες των φαρμάκων και όχι τις εμπορικές ονομασίες (21 παρ. 5 περ.β ν. 4052/2012). Γίνεται αναφορά στα ΜΜΕ με τα εξής σχόλια: «Χρησιμοποιούνται από την κυβέρνηση για αύξηση της αρνητικής δημοσιότητας για τα μέτρα του μνημονίου», «πολύ επιδραστικά για την εικόνα των πολιτικών», «Σε περίπτωση που κινηθούν κατά πολιτικών, τα ανακύπτοντα ζητήματα επιλύονται αμέσως». Σε άλλο κεφάλαιο του ίδιου εγγράφου γίνεται ονομαστική αναφορά σε πρόσωπα μεταξύ των οποίων ο καθηγητής Πάνος Καναβός, ο καθηγητής Κυριάκος Σουλιώτης και ο καθηγητής Νίκος Μανιαδάκης, ο οποίος αναφέρεται ως επί του παρόντος «ο στενότερος σύμβουλος του Υπουργού Υγείας σε φαρμακευτικά ζητήματα. Διατηρεί τη θέση του ως μεσολαβητής/διαπραγματευτής με την Τρόικα ακόμη και μετά τον κυβερνητικό σχηματισμό. Θεωρείται ότι συμμετέχει ενεργά σε νομοθετικές πρωτοβουλίες για τα φάρμακα». Σε άλλο έντυπο του προγράμματος Excellence με τίτλο «Επισκόπηση επιμέρους προγραμμάτων» για τα έτη 2013 και 2014 αναφέρονται οι στόχοι της εταιρείας, η δημιουργία ενός νέου μοντέλου χρηματοδότησης του ΕΟΠΠΥ, ώστε να είναι δυνατή η πρόσβαση των ασθενών σε θεραπείες, γίνεται αναφορά στις οφειλές του ΕΟΠΠΥ προς την εταιρεία, στην τεράστια μείωση της φαρμακευτικής δαπάνης στο 50% από το 2009 έως το 2013 και στην εμπόδιση της εισαγωγής νέων φαρμάκων στην αγορά και συγκεκριμένα

των φαρμάκων Exelon TTS, Seebri, Bexsero, Jakavi, Votubia, Signifor τα οποία εκκρεμούν για έγκριση τιμής και αποζημίωσης. Στο ίδιο έντυπο γίνεται αναφορά σε «αιτούμενη υποστήριξη» από τους καθηγητές του Harvard και άλλους ομίλους της Novartis, όπως το τμήμα κυβερνητικών υποθέσεων, πολιτική υγείας PIIGS και δημόσιων υποθέσεων. Περαιτέρω σε άλλο έγγραφο του ίδιου προγράμματος Excellence με τίτλο «Προσδιορισμός τρεχουσών πρωτοβουλιών και ομάδων εργασίας στην Ελλάδα», της 15-7-2013 γίνεται αναφορά στο ότι η Ελλάδα υιοθέτησε στις 26-3-2013 πρωταρχικό οδικό χάρτη μεταρρυθμίσεων «Υγεία εν δράσει» στο πλαίσιο της Επιτροπής Συντονισμού Μεταρρυθμίσεων στην Υγεία που ιδρύθηκε τον περασμένο Σεπτέμβριο (2012) και ότι η ομάδα δράσης για την Ελλάδα που ιδρύθηκε από τον Barrosο τον Ιούλιο του 2011 βοηθά τις ελληνικές αρχές να δημιουργήσουν χρηματοδοτικό πρόγραμμα με τον Π.Ο.Υ. για τις μεταρρυθμίσεις. Τέλος, σε άλλο έγγραφο του προγράμματος Excellence με ημερομηνία 29-3-2013 που προσκόμισε ο μάρτυρας με την κωδική ονομασία «Αικατερίνη Κελέση» στις 5-2-2018, αναφέρεται ως στόχος του προγράμματος η πρόσβαση των ασθενών σε πρωτοποριακές θεραπείες, και η εισαγωγή νέων προϊόντων στην αγορά, καθώς και ότι εάν αυτό συμβεί στην Ελλάδα, η Novartis θα ωφεληθεί ενισχύοντας την ηγετική θέση της στην ελληνική αγορά, σε άλλο σημείο του εγγράφου αναφέρεται ότι η σχολή Χάρβαρντ εκτιμάται και θα ήταν ωφέλιμο να υπάρξει διαδραστικότητα με τους έλληνες πολιτικούς αρχηγούς και υψηλόβαθμα κυβερνητικά στελέχη. Σε άλλο σημείο επισημαίνεται ότι η Νοβάρτις συμμετέχει στο think tank του πρωθυπουργού.

Ο μάρτυρας με την κωδική ονομασία «Αικατερίνη Κελέση» στην από 5 Ιανουαρίου 2018 κατάθεσή του ανέφερε ότι την τελική εκδήλωση (στο Μέγαρο Μουσικής) του HARVARD PROJECT (τέλη του έτους 2013 περίπου), μέσω του οποίου δωροδοκήθηκαν - μεταξύ άλλων - οι Ιωάννης Στουρνάρας, Άδωνις Γεωργιάδης και Αντώνης Σαμαράς, ανέλαβε η εταιρεία συμφερόντων της Λίνας Νικολοπούλου (συζύγου του Ιωάννη Στουρνάρα) MINDWORK. Στη δικογραφία έχει επισυναφθεί έντυπο πρόγραμμα εκδήλωσης στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών της 12-13 Δεκεμβρίου 2013 στην αγγλική γλώσσα με τίτλο «Υψηλού επιπέδου συνέδριο για τις ελληνικές μεταρρυθμίσεις στην υγεία - βελτιώνοντας την υγεία των πολιτών» με τη συμμετοχή του Αντώνη Σαμαρά, του Άδωνι Γεωργιάδη ως συντονιστή, με πρόλογο του Ευάγγελου Βενιζέλου, με συμμετέχοντες στα πάνελ και άλλους πολιτικούς έλληνες και ευρωπαίους και υπηρεσιακούς παράγοντες, καθώς και δημοσιογράφους. Ομιλητής στο πρόγραμμα φέρεται και ο Κωνσταντίνος Φρουζής, με την ιδιότητα του προέδρου του ΣΦΕΕ (Σύνδεσμος Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων Ελλάδος).

Με την ΑΠ 73/11-1-2017 παραγγελία της Επίκουρης Εισαγγελέα Διαφθοράς και την μεταγενέστερη ΑΠ 634/7-3-2017 παραγγελία στα πλαίσια της βασικής δικογραφίας της Νοβάρτις (ΑΒΜ: ΕΔ 2016/373) και της συσχετισθείσας σε αυτή ΕΔ 2015/109 δικογραφίας, συστήθηκε Μικτό Κλιμάκιο Ελέγχου από το Συντονιστικό Όργανο Επιθεώρησης και Ελέγχου της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας για τη διερεύνηση των αδικημάτων της απιστίας στην υπηρεσία, δωροδοκίας και δωροληψίας υπαλλήλου, νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Η ΕΔ 2015/109 δικογραφία σχηματίστηκε κατόπιν ανώνυμης καταγγελίας σε βάρος του Νικολάου Μανιαδάκη και της συζύγου του Χριστίνας Φαρμάκη για παράνομη προώθηση των συμφερόντων των εταιριών Phizer, Abbot, Glaxo, Elpen, Demo, Vianex και Novartis, εκμεταλλευόμενος ο πρώτος την ιδιότητά του ως διαχρονικού συμβούλου των Υπουργών υγείας, σε συνεννόηση με την αντιπρόεδρο του ΕΟΦ, Αικατερίνη Φαμέλη. Το ΜΚΕ (Μικτό Κλιμάκιο Ελέγχου) αποτελούμενο από έξι πρόσωπα-ειδικούς, φαρμακοποιούς, νομικούς, αστυνομικό της οικονομικής αστυνομίας και ελεγκτή της ΥΠΕΔΥΦΚΑ, συνέταξε την πολυσέλιδη Α΄ Τμηματική Έκθεση στην οποία καταγράφονται τόσο η νομοθεσία σχετικά με την έγκριση κυκλοφορίας, τιμολόγηση και αποζημίωση από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς των φαρμάκων, όσο και η πρακτική που ακολουθήθηκε για τα θέματα αυτά το χρονικό διάστημα από το 2006 έως το 2016. Έγινε εκτεταμένη αλληλογραφία με το Υπουργείο Υγείας, τον ΕΟΦ, αλλά και επί τόπου έρευνες και κατασχέσεις έντυπου και ψηφιακού υλικού. Διαπιστώθηκε η μερική απώλεια ηλεκτρονικής αλληλογραφίας του ΕΟΦ, απώλεια πρακτικών της ΕΤΦ (Επιτροπής Τιμών Φαρμάκων) από το Υπουργείο Υγείας και απώλεια άλλων επιμέρους εγγράφων. Λήφθηκαν ένορκες καταθέσεις υπηρεσιακών παραγόντων και ιδιωτών που εμπλέκονταν στη διαδικασία τιμολόγησης φαρμάκων. Στην έκθεση και τα παραρτήματά της περιλήφθηκε όλη η νομοθεσία, οι συνθέσεις των ΕΤΦ και τα πρακτικά τους. Σχετικά με το διάστημα που υπουργός υγείας διατέλεσε ο Σπυρίδων-Άδωνις Γεωργιάδης κρίσιμα είναι τα εξής:

Με την ΑΠ 73/11-1-2017 παραγγελία της Επίκουρης Εισαγγελέα Διαφθοράς και την μεταγενέστερη ΑΠ 634/7-3-2017 παραγγελία στα πλαίσια της βασικής δικογραφίας της Νοβάρτις (ΑΒΜ: ΕΔ 2016/373) και της συσχετισθείσας σε αυτή ΕΔ 2015/109 δικογραφίας, συστήθηκε Μικτό Κλιμάκιο Ελέγχου από το Συντονιστικό Όργανο Επιθεώρησης και Ελέγχου της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας για τη διερεύνηση των αδικημάτων της απιστίας στην υπηρεσία, δωροδοκίας και δωροληψίας υπαλλήλου, νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Η ΕΔ 2015/109 δικογραφία σχηματίστηκε κατόπιν ανώνυμης καταγγελίας σε βάρος του Νικολάου Μανιαδάκη και της συζύγου του Χριστίνας Φαρμάκη για παράνομη προώθηση των συμφερόντων των εταιριών Phizer, Abbot, Glaxo, Elpen, Demo,

Vianex και Novartis, εκμεταλλευόμενος ο πρώτος την ιδιότητά του ως διαχρονικού συμβούλου των Υπουργών υγείας, σε συνεννόηση με την αντιπρόεδρο του ΕΟΦ, Αικατερίνη Φαμέλη. Το ΜΚΕ (Μικτό Κλιμάκιο Ελέγχου) αποτελούμενο από έξι πρόσωπα-ειδικούς, φαρμακοποιούς, νομικούς, αστυνομικό της οικονομικής αστυνομίας και ελεγκτή της ΥΠΕΔΥΦΚΑ, συνέταξε την πολυσέλιδη Α' Τμηματική Έκθεση στην οποία καταγράφονται τόσο η νομοθεσία σχετικά με την έγκριση κυκλοφορίας, τιμολόγηση και αποζημίωση από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς των φαρμάκων, όσο και η πρακτική που ακολουθήθηκε για τα θέματα αυτά το χρονικό διάστημα από το 2006 έως το 2016. Έγινε εκτεταμένη αλληλογραφία με το Υπουργείο Υγείας, τον ΕΟΦ, αλλά και επί τόπου έρευνες και κατασχέσεις έντυπου και ψηφιακού υλικού. Διαπιστώθηκε η μερική απώλεια ηλεκτρονικής αλληλογραφίας του ΕΟΦ, απώλεια πρακτικών της ΕΤΦ (Επιτροπής Τιμών Φαρμάκων) από το Υπουργείο Υγείας και απώλεια άλλων επιμέρους εγγράφων. Λήφθηκαν ένορκες καταθέσεις υπηρεσιακών παραγόντων και ιδιωτών που εμπλέκονταν στη διαδικασία τιμολόγησης φαρμάκων. Στην έκθεση και τα παραρτήματά της περιλήφθηκε όλη η νομοθεσία, οι συνθέσεις των ΕΤΦ και τα πρακτικά τους. Σχετικά με το διάστημα που υπουργός υγείας διατέλεσε ο Σπυρίδων-Άδωνις Γεωργιάδης κρίσιμα είναι τα εξής:

Α. Τρόπος τιμολόγησης φαρμάκων

Ορισμοί: Ο χαρακτηρισμός «ορφανά» δόθηκε στα φάρμακα που δημιουργήθηκαν για τη θεραπεία των σπανίων παθήσεων, καθώς αυτές παρουσιάζονται σε χαμηλό ποσοστό στο σύνολο του παγκόσμιου πληθυσμού και δεν «υιοθετούνται» από τα ερευνητικά προγράμματα της φαρμακοβιομηχανίας. Η πρώτη νομοθετική ρύθμιση που αναφέρεται σε «φάρμακα υψηλού κόστους» είναι το άρθρο 26 του Ν. 2072/1992 όπου αναφέρονται τα ακόλουθα: «Σε νοσηλευθέντες με ειδικές παθήσεις ασθενείς εντός ή εκτός των κρατικών νοσηλευτικών ιδρυμάτων, που έχουν ανάγκη τακτικής παρακολούθησης λόγω των ειδικών αυτών παθήσεων, παρέχεται η δυνατότητα να χορηγούνται τα βασικά φάρμακα και από τα φαρμακεία των κρατικών νοσηλευτικών ιδρυμάτων. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας...καθορίζονται τα φάρμακα αυτά». Με το Ν. 3457/2006 και στη συνέχεια το Ν. 3816/2010 (άρθρο 12) το άρθρο αντικαταστάθηκε και πλέον οι ασφαλισμένοι μπορούν να προμηθεύονται τα φάρμακα που έχουν άδεια (από τον ΕΟΦ) μόνο για νοσοκομειακή χρήση και από τα ιδιωτικά φαρμακεία. Η χορήγηση άδειας κυκλοφορίας είναι υποχρεωτική προκειμένου ένα φάρμακο να διατεθεί στην ελληνική αγορά-άρθ. 7 της ΔΥΓ3 (α)/83657/2006. Η άδεια λαμβάνεται είτε από τον ΕΟΦ (εθνική διαδικασία) είτε με την κεντρική διαδικασία που αναφέρεται στον ΕΚ 726/2004 μέσω του European Medicines Agency (EMA). ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΙΜΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ: Ανώτατη χονδρική τιμή ορίζεται η τιμή

πώλησης των φαρμακευτικών σκευασμάτων προς τα φαρμακεία. Στην τιμή αυτή περιλαμβάνεται το ποσοστό μικτού κέρδους του φαρμακεμπόρου το οποίο υπολογίζεται ως ποσοστό επί της καθαρής τιμής παραγωγού. Ανώτατη λιανική τιμή ορίζεται η τιμή στην οποία διατίθενται τα φάρμακα στο κοινό από τα φαρμακεία και καθορίζεται από τη χονδρική τιμή, προσθέτοντας το νόμιμο κέρδος του φαρμακείου και τον ΦΠΑ. Ανώτατη καθαρή τιμή παραγωγού-ex factory ορίζεται η τιμή πώλησης από τους εισαγωγείς, παρασκευαστές, συσκευαστές προς τους φαρμακεμπόρους. Ανώτατη νοσοκομειακή τιμή ορίζεται η τιμή πώλησης από τους ΚΑΚ (Κατόχους Άδειας Κυκλοφορίας) προς το δημόσιο, τα δημόσια νοσοκομεία, τις μονάδες κοινωνικής φροντίδας, τα φαρμακεία ΕΟΠΥΥ, τα ν.π.δ.δ. της παρ. 1 του άρθρου 37 Ν. 3918/2011 και τα φαρμακεία των ιδιωτικών κλινικών άνω των 60 κλινών.

Η αρμοδιότητα των φορέων τιμολόγησης των φαρμάκων ανθρώπινης χρήσης έχει μεταβληθεί το ερευνώμενο (από το ΜΚΕ) χρονικό διάστημα. Από το 2006 έως τις 30-3-2011 η έκδοση δελτίου τιμών φαρμάκων ήταν αρμοδιότητα της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου, Διεύθυνση Τιμών Βιομηχανικών Προϊόντων και Φαρμάκων (Αγορανομική Διάταξη 6/2005). Από την 1-4-2011 η αρμοδιότητα αυτή περιήλθε στην Διεύθυνση Φαρμάκων και Φαρμακείων, Τμήμα Τιμών Φαρμάκων του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με το Ν. 3918/2011 (άρθρο 39). Στη συνέχεια με το Ν. 4052/2012 (ΦΕΚ 41 Α' /1-3-2012) η αρμοδιότητα τιμολόγησης για τον καθορισμό τιμών φαρμάκων ανατέθηκε στον ΕΟΦ κατόπιν έκδοσης σχετικής ΥΑ. Με την ΥΑ ΔΥΓ3(δ)/οικ.57364/15-6-2012 καθορίστηκε η έναρξη εφαρμογής της αρμοδιότητας καθορισμού τιμών φαρμάκων ανθρώπινης χρήσης από τον ΕΟΦ την 15-6-2012. Στη συνέχεια με την ΔΥΓ3(α)/οικ.86767/10-9-2012 Υπουργική Απόφαση ανακλήθηκε η απόφαση εφαρμογής αρμοδιοτήτων τιμολόγησης από τον ΕΟΦ για όσο χρονικό διάστημα απαιτείτο για την πλήρη οργάνωσή του. Οριστικά η αρμοδιότητα τιμολόγησης περιήλθε στον ΕΟΦ από 2-10-2012 με την ΥΑ οικ. 94274.2-10-2012, Τμήμα τιμολόγησης συγκροτήθηκε στον ΕΟΦ στις 4-11-2013. Έως τότε η τιμολόγηση γινόταν από ομάδα εργασίας. Σύμφωνα με έγγραφο του Υπουργείου Υγείας προς το ΜΚΕ του 2018, η σύμβαση με τη EURIPID-ευρωπαϊκή βάση δεδομένων με τις τιμές των φαρμάκων στις χώρες της Ε.Ε.- έγινε τον Απρίλιο του 2012.

Όσον αφορά τον τρόπο τιμολόγησης των φαρμάκων, με το Ν. 3790/2009 άλλαξε ο τρόπος καθορισμού της τιμής διάθεσης των φαρμάκων και ορίστηκε ότι θα γίνεται με βάση το μέσο όρο των τριών χαμηλότερων τιμών στα 27 κράτη-μέλη της Ε.Ε. στα οποία υφίστανται και ανακοινώνονται επίσημα στοιχεία από τις αρμόδιες αρχές των χωρών αυτών. Οι χώρες της Ε.Ε., για τις οποίες υφίστανται επίσημα στοιχεία, ανακοινώνονται με το 1ο δελτίο τιμών φαρμάκων κάθε χρόνο. Για τον καθορισμό της τιμής απαιτείται το φαρμακευτικό προϊόν, να

έχει λάβει τιμή στην ίδια μορφή και περιεκτικότητα, σε τρία τουλάχιστον από τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά το χρονικό διάστημα 2006-2009 που η τιμολόγηση ανήκε στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου υπήρχαν πολλές δυσκολίες και λάθη στην τιμολόγηση φαρμάκων, η μηχανογραφική υποστήριξη της υπηρεσίας της Διεύθυνσης Τιμών Βιομηχανικών Προϊόντων και Φαρμάκων ήταν υποτυπώδης και η ενημέρωση των φακέλων των φαρμάκων ελλιπής. Το έτος 2010 υπογράφηκε σύμβαση ανάμεσα στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και την εταιρία CARDEL A.E. έναντι ποσού 14.520 ευρώ με αντικείμενο τη δημιουργία ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων τιμών φαρμάκων χωρών της Ε.Ε. Ωστόσο από τον επισταμένο έλεγχο του ΜΚΕ προέκυψε ότι στο Υπουργείο Ανάπτυξης προσλήφθηκε άτυπα και χωρίς διορισμό, σύμβαση έργου κ.λ.π., από τον Γενικό Γραμματέα Εμπορίου Σ. Κομνηνό ο Νικόλαος Μανίας, μαθηματικός-στατιστικός, ο οποίος ήταν ο δημιουργός της βάσης δεδομένων στην οποία καταχωρούσε τις τιμές των φαρμάκων στις χώρες της Ε.Ε., την οποία χειριζόταν αποκλειστικά ο ίδιος. Μετά από αίτημα του Γενικού Γραμματέα Εμπορίου, σύμφωνα με κατάθεση που έδωσε ο Μανίας στο ΜΚΕ, η βάση δεδομένων παρείχε τη δυνατότητα παράκαμψης της τιμής που προέκυπτε από τη σάρωση και απόδοσης τιμής διαφορετικής σύμφωνα με τυχόν αίτημα κάποιας εταιρίας. Δικαίωμα της χρήσης αυτής «price overwrite» είχε παρασχεθεί σε ομάδα υπαλλήλων της υπηρεσίας και σε ορισμένους εξωτερικούς συνεργάτες της ιδιωτικής εταιρίας CARDEL. Τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν από την τιμολόγηση με τον ανωτέρω τρόπο εκτίθενται αναλυτικά στην Α' Τμηματική Έκθεση του ΜΚΕ. Με το Ν. 3918/2011 το σύνολο των αρμοδιοτήτων τιμολόγησης από τη Γενική Γραμματεία Εμπορίου μεταφέρθηκε και υπήχθη στο Τμήμα Τιμών Φαρμάκων της Διεύθυνσης Φαρμάκων και Φαρμακείων της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Υγείας του Υπουργείου Υγείας. Στον ίδιο νόμο αναφέρεται και η συγκρότηση ενδεκαμελούς Επιτροπής Τιμών Φαρμάκων, με απόφαση του Υπουργού Υγείας και έργο τη διατύπωση γνώμης για θέματα που αφορούν τις τιμές πώλησης φαρμακευτικών προϊόντων αρμοδιότητας ΕΟΦ. Οι τιμές των φαρμάκων καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Υγείας, μετά από επεξεργασία και εισήγηση από το Τμήμα Τιμών Φαρμάκων, της Διεύθυνσης Φαρμάκων και Φαρμακείων και τη γνώμη της Επιτροπής Τιμών Φαρμάκων. Η τιμή προκύπτει από το μέσο όρο των τριών χαμηλότερων αντίστοιχων τιμών των φαρμάκων στα κράτη μέλη της Ε.Ε. Με τον Ν. 4052/2012 που ενδιαφέρει στην προκειμένη περίπτωση η τιμολόγηση των φαρμάκων ανατέθηκε στον ΕΟΦ. Στο άρθρο 16 ορίστηκαν τα εξής: «Ειδικότερα, στον Ε.Ο.Φ. ανατίθεται η αρμοδιότητα του καθορισμού τιμών φαρμάκων ανθρώπινης χρήσης. Ειδικότερα: α) η ευθύνη για την έρευνα τιμών στις χώρες της Ευρώπης, η συγκέντρωση στοιχείων για τον προσδιορισμό των τιμών, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται κάθε φορά με αποφάσεις του

Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, β) Ο έλεγχος κοστολογίων που υποβάλλονται από τις φαρμακευτικές επιχειρήσεις, γ) Η ευθύνη για τη συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων των Φύλλων Έρευνας Τιμών Φαρμάκων, που υποχρεούνται να υποβάλουν όλοι οι Κάτοχοι Άδειας Κυκλοφορίας (Κ.Α.Κ.) προκειμένου να καθοριστεί τιμή για τα προϊόντα τους, καθώς και άλλες αρμοδιότητες για διαμόρφωση προτάσεων στον Υπουργό Υγείας, συγκέντρωση στοιχείων κόστους πρώτων υλών, στ) Η ευθύνη για την επεξεργασία των στοιχείων, η τελική απόδοση τιμών σύμφωνα με τις αποφάσεις του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την τιμολόγηση φαρμάκων, όπως κάθε φορά ισχύουν και την υποβολή πρότασης Δελτίου Τιμών Φαρμάκων στο Τμήμα Τιμών Φαρμάκων του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. ...Με απόφαση του Υπουργού Υγείας καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια και η ημερομηνία έναρξης εφαρμογής της. Στο άρθρο 18 τροποποιήθηκε η διάταξη για την ΕΤΦ του Ν. 3918/2011 ως εξής: «6. Έργο της Επιτροπής είναι η διατύπωση γνώμης για θέματα που αφορούν τις τιμές πώλησης φαρμακευτικών προϊόντων αρμοδιότητας ΕΟΦ των περιπτώσεων β' έως και θ' της παρ. 2 του άρθ. 2 Ν. 1316/1983. Επιπλέον η ΕΤΦ έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α: Για τον έλεγχο των τιμών των φαρμάκων πριν την έκδοση Δελτίου Τιμών, β: Για τον έλεγχο των αποτελεσμάτων των ενστάσεων πριν την έκδοση διορθωτικού Δελτίου Τιμών, γ: Για την εισήγηση στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας και του ΕΟΦ για συστήματα απόδοσης τιμών Φαρμάκων. Επίσης με τον ίδιο νόμο αντικαταστάθηκε η περ. δ' της παραγράφου 5 του άρθρου 17 του ν.δ. 96 /1973, όπως ίσχυε και συγκεκριμένα η φράση «Η τιμή κάθε φαρμακευτικού σκευάσματος καθορίζεται υποχρεωτικά από το Τμήμα Τιμών Φαρμάκων της Διεύθυνσης Φαρμάκων και Φαρμακείων του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης μέχρι δύο φορές το χρόνο» αντικαταστάθηκε ως ακολούθως: «Ο ΕΟΦ εισηγείται στο Τμήμα Τιμών της Διεύθυνσης Φαρμάκων και Φαρμακείων του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης την τιμή κάθε φαρμακευτικού προϊόντος, η οποία δημοσιεύεται σε Δελτία Τιμών από το Τμήμα Τιμών της Διεύθυνσης Φαρμάκων και Φαρμακείων μέχρι τέσσερις φορές το χρόνο». Με το άρθρο 21 παρ. 5 περ.β Ν. 4052/2012 ορίστηκαν τα εξής: «Από 1ης Απριλίου 2012 όλοι οι ιατροί θα συνταγογραφούν τους ασφαλισμένους των ΦΚΑ κάνοντας αποκλειστικά χρήση της χημικής ονομασίας (δραστική ουσία) των φαρμάκων των δέκα (10) μεγαλύτερων σε κατανάλωση δραστικών ουσιών, για τις οποίες υπάρχουν φάρμακα με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και γενόσημα, εξαιρουμένων αυτών για τις χρόνιες παθήσεις. ...Από 1ης Ιουνίου 2012 η συνταγογράφηση με βάση τη δραστική ουσία καθίσταται υποχρεωτική και καθολική».

Με το άρθρο 21 παρ. 7 του Ν. 4025/2012 ορίστηκαν τα εξής:

«7. Η περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του ν. 3816/2010 (Α' 6) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει αντικαθίσταται ως εξής : «β. Για την κατάρτιση, την αναθεώρηση και τη συμπλήρωση του καταλόγου, εφαρμόζεται σύστημα κατάταξης φαρμακευτικών προϊόντων σύμφωνα με το σύστημα Ανατομικής Θεραπευτικής Χημικής Κατηγοριοποίησης (Anatomic Therapeutic Chemical classification - ATC) του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) και εισάγεται σύστημα τιμών αναφοράς (T.A.) ανά θεραπευτική κατηγορία φαρμακευτικών προϊόντων. Ως Τιμή Αναφοράς ορίζεται η χαμηλότερη τιμή κόστους ημερήσιας θεραπείας (ΚΗΘ) μεταξύ των φαρμακευτικών προϊόντων κάθε θεραπευτικής κατηγορίας. Παράλληλα εξετάζονται η ασφάλεια, η αποτελεσματικότητα και επιλέγονται ανά φαρμακευτικό προϊόν, οι αποζημιούμενες από την Κοινωνική Ασφάλιση ενδείξεις, περιεκτικότητες και συσκευασίες. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΕΟΦ εξειδικεύονται ο τρόπος κατάρτισης των θεραπευτικών κατηγοριών και προσδιορισμού των τιμών αναφοράς ανά θεραπευτική κατηγορία και οι διαδικασίες αναθεώρησης και συμπλήρωσης του καταλόγου, καθώς και οι αποζημιούμενες ενδείξεις, περιεκτικότητες και συσκευασίες ανά φαρμακευτικό προϊόν και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης αποζημιώνουν τα φάρμακα που προστατεύονται από καθεστώς διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας της δραστικής ουσίας και έχουν πάρει άδεια κυκλοφορίας στην Ελλάδα μετά την 1.1. 2012, εφόσον αποζημιώνονται από την Κοινωνική ασφάλιση στα 2/3 κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τουλάχιστον σε 12 κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης των οποίων αποζημιώνουν τα φάρμακα αυτά μετά από αξιολόγηση από έγκυρους οργανισμούς αξιολόγησης τεχνολογίας Υγείας, με την προϋπόθεση πλήρους τήρησης της Κοινοτικής Οδηγίας ΕΚ 89/105-/ΕΟ Οδηγία περί διαφάνειας. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης μπορούν να εξαιρούνται τα φάρμακα, τα οποία χαρακτηρίζονται ως απαραίτητα για την κάλυψη κινδύνου ζωής ή τα ορφανά φάρμακα, μόνο όταν καλύπτονται από διεθνή κλινικά πρωτόκολλα. Μέχρι την κατάρτιση του Καταλόγου Συνταγογραφούμενων Φαρμάκων σύμφωνα με τα κριτήρια της παρούσας παραγράφου, ισχύει ο θετικός κατάλογος όπως δημοσιεύτηκε με την Αρ. ΔΥΓ3/οικ. 104893 (Β' 2141 /26.9.2011) και τυχόν τροποποιηθεί από την πρώτη εφαρμογή του άρθρου 37 του ν. 4025/2011 (Α' 228) και συμπληρωθεί από τη διαδικασία που περιγράφεται στην Αριθμ. ΔΥΓ3α/Γ.Π.95872 (Β' 2155).

Με τον ανωτέρω νόμο επήλθαν αρκετές αλλαγές στον τρόπο τιμολόγησης των φαρμάκων. Ειδικότερα ανατέθηκε στον ΕΟΦ η ευθύνη για την έρευνα τιμών στις χώρες της

Ευρώπης, η ευθύνη για τη συλλογή και επεξεργασία των Φύλλων Έρευνας Τιμών Φαρμάκων που υποχρεούνται να υποβάλουν οι φαρμακευτικές εταιρίες και η υποβολή πρότασης Δελτίου Τιμών Φαρμάκων στο Τμήμα Τιμών Φαρμάκων του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ο ΕΟΦ εισηγείται στο Τμήμα Τιμών της Διεύθυνσης Φαρμάκων και Φαρμακείων του Υπ. Υγείας την τιμή κάθε φαρμακευτικού προϊόντος. Στον ίδιο νόμο αναφέρεται ότι έργο της Επιτροπής Τιμών Φαρμάκων (ΕΤΦ) είναι η διατύπωση γνώμης για θέματα που αφορούν τις τιμές πώλησης φαρμακευτικών προϊόντων αρμοδιότητας ΕΟΦ, με επιπλέον αρμοδιότητες α. Τον έλεγχο των τιμών των φαρμάκων πριν την έκδοση Δελτίου Τιμών, β. Τον έλεγχο των αποτελεσμάτων των ενστάσεων πριν την έκδοση διορθωτικού Δελτίου Τιμών. Πριν από την έκδοση ΔΤΦ προηγείται η έκδοση Υπουργικής Απόφασης που καθορίζει τις λεπτομέρειες του τρόπου τιμολόγησης. Έτσι μετά το Ν. 4025/2012 εκδόθηκε η ΥΑ ΔΥΓ3α/οικ. ΓΥ/151/1-3-2012, η οποία όρισε μεταξύ άλλων ότι για τον καθορισμό τιμής είναι απαραίτητο το φάρμακο να έχει λάβει τιμή στην ίδια μορφή και περιεκτικότητα σε τρία τουλάχιστον κράτη της Ε.Ε., ότι για τον καθορισμό τιμής ή την μεταβολή τιμής απαιτείται αίτηση από τους ΚΑΚ (Κατόχους Αδειών Κυκλοφορίας), ότι για όλα τα φάρμακα προέλευσης εξωτερικού πρέπει να υποβάλλεται στην αρμόδια υπηρεσία βεβαίωση του οίκου του εξωτερικού, θεωρημένη από τις αρμόδιες αρχές, στην οποία να αναγράφεται η τιμή εργοστασίου, η χονδρική και λιανική στη χώρα προέλευσης του φαρμάκου, ενώ σε περίπτωση αίτησης για καθορισμό τιμής νέου φαρμάκου, η αρμόδια Υπηρεσία εκδίδει σχετικό Δελτίο Τιμών μέσα σε 90 ημέρες από την υποβολή της αίτησης. Παρέχεται η δυνατότητα στους ενδιαφερόμενους αφού λάβουν γνώση των προτεινόμενων τιμών, εντός 3 εργασίμων ημερών από την επομένη της συνεδρίασης της ΕΤΦ, να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους για τις προκύπτουσες τιμές. Οι παρατηρήσεις εξετάζονται και λαμβάνονται υπόψη κατά την έκδοση τυχόν διορθωτικού ΔΤΦ, μέσα σε 20 ημέρες. Επίσης ορίζεται ότι όταν για ειδικούς λόγους είναι αναγκαία η καθήλωση των τιμών των φαρμάκων, σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί ο ενδιαφερόμενος, να ζητήσει παρέκκλιση από την καθήλωση, για περιορισμένο αριθμό φαρμάκων που αποφέρουν σημαντική ζημιά στην επιχείρηση. Με την ΥΑ ΔΥΓ3 (δ) οικ. 57364/15-6-2012 καθορίστηκε η έναρξη εφαρμογής της αρμοδιότητας καθορισμού τιμών φαρμάκων ανθρώπινης χρήσης στον ΕΟΦ την 15-6-2012, ενώ στην ίδια Υπουργική Απόφαση ορίστηκε ότι τα σχετικά αρχεία της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου (Διεύθυνση Βιομηχανικών Προϊόντων και Φαρμάκων) καθώς και κάθε άλλο υποστηρικτικό υλικό στο εν λόγω έργο, μεταφέρονται απευθείας στον Ε.Ο.Φ. Ωστόσο από την έρευνα του Μ.Κ.Ε. προέκυψε ότι τα σχετικά αρχεία ουδέποτε μεταφέρθηκαν στον ΕΟΦ (βλ. σελ. 230 της Α' Τμημ. Έκθεσης). Από την έρευνα του Μ.Κ.Ε. προέκυψε πως το χρονικό

διάστημα που η τιμολόγηση ανήκε στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Υγείας (2011-2012) χάθηκε μέρος του φυσικού αρχείου των πρακτικών της ΕΤΦ καθώς και μέρος της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας της Δνσης Φαρμάκων-Φαρμακείων (βλ. σελ. 260-261 της Α' Τμ. Έκθεσης), ενώ δεν κατέστη δυνατή τεχνικά η ανάκτηση της σχετικής ηλεκτρονικής αλληλογραφίας. Το διάστημα αυτό προέκυψε πως ο Νικόλαος Μανίας συνέχισε να απασχολείται ως εξωτερικός συνεργάτης του Υπουργείου Υγείας εφαρμόζοντας το μηχανογραφικό του σύστημα για την αναζήτηση τιμών φαρμάκων, η απασχόλησή του δε συνεχίστηκε και μετά την μεταφορά της αρμοδιότητας στον ΕΟΦ με το Ν. 4052/2012, για το οποίο υπηρεσιακοί παράγοντες του ΕΟΦ εξέφρασαν επιφυλάξεις προς τον Πρόεδρο του ΕΟΦ τον Σεπτέμβριο του 2012 ενώ το ίδιο διάστημα ο Νικόλαος Μανιαδάκης ενεργούσε ως σύμβουλος στο Υπουργείο Υγείας για τα θέματα της Τρόικας (βλ. κατάθεση της Ο. Οικονόμου, μέλους της ΕΤΦ από τον 4ο του 2011 έως το 2012 στη σελ. 234 της Α' Τμ. Έκθεσης και κατάθεση της Μ.Α. Μοθωναίου στη σελ. 236). Μετά τον Σεπτέμβριο του 2012 ο Μανίας αποχώρησε από το Υπουργείο Υγείας (βλ. κατάθεσή του στη σελ. 252 της Α' Τμ. Έκθεσης). Ωστόσο από την έρευνα του Μ.Κ.Ε. προέκυψε πως στις 5-12-2013 υπέγραψε σύμβαση παροχής υπηρεσιών με την εταιρία Νοβάρτις στα πλαίσια της οποίας του δόθηκαν σχέδια ΥΑ από τη Νοβάρτις για να προβεί σε υπολογισμούς για να βρει το συμφερότερο για τη Νοβάρτις σενάριο, όσον αφορά την τιμολόγηση των προϊόντων που είχαν χάσει την πατέντα πριν από το 2012 και μετά. Η επεξεργασία αφορούσε την μετέπειτα εκδοθείσα ΥΑ 61771/15-7-2014. Επίσης ο ίδιος ο Ν. Μανίας κατέθεσε πως τον Μάιο του 2014 του ζητήθηκε από τον συνεργάτη του Σ.Α. Γεωργιάδη Βασίλειο Νανόπουλο να προβεί σε υπολογισμό για τρία σενάρια αποζημίωσης των φαρμάκων για ρευματοειδή αρθρίτιδα και να καταρτίσει κατάλογο τιμών φαρμάκων Ευρωπαϊκών Χωρών ενόψει ανατιμολόγησης (σελ. 710-711 της Α' Τμ. Έκθεσης). Ο Ν. Καραπάνος, προϊστάμενος της Διεύθυνσης Φαρμάκων και Φαρμακείων του Υπουργείου Υγείας από τον Αύγουστο του 2008 έως τις 19-7-2013 κατέθεσε στο Μ.Κ.Ε. ότι η υπηρεσία του είχε ως αρμοδιότητα την έκδοση δελτίων τιμών από το 2011 και μετά, μία αρμοδιότητα που παραμένει έως σήμερα (η κατάθεση δόθηκε στις 9-11-2018). Επίσης στα καθήκοντά του ήταν και η έκδοση σχεδίων Υ.Α. κανονιστικού περιεχομένου, όπως και το σχέδιο της Υ.Α. που καθόριζε την έναρξη ισχύος του Δελτίου Τιμών που εκδίδει ο Υπουργός, που επισυναπτόταν στην απόφαση του Δελτίου, καθώς και η σύνταξη σχεδίων Υ.Α. που αφορούσαν διατάξεις του τρόπου τιμολόγησης και τελικής διαμόρφωσης των τιμών (σελ. 247 της Α' Τμ. Έκθ.). Μετά τον Ν. Καραπάνο προϊστάμενος στην ίδια υπηρεσία ανέλαβε ο Σταύρος Ευαγγελάτος, από τον Ιούλιο του 2013 έως τα μέσα Ιουνίου 2014. Ο Σταύρος Ευαγγελάτος ήταν επιθεωρητής του Σ.Ε.Υ.Υ.Π. Σε σχετικές ερωτήσεις του Μ.Κ.Ε. για το ποιος

προετοιμάζε και συνέτασσε τα σχέδια των σχετικών με τα φάρμακα διατάξεων (νόμου, Υ.Α. κ.λ.π.) και ποιος εν τοις πράγμασι εισηγήθηκε τις σχετικές διατάξεις κατά τη διάρκεια της θητείας του, απάντησε πως ενώ αρμόδια κατά νόμο είναι η Διεύθυνση Φαρμάκων και Φαρμακείων του Υπουργείου Υγείας, κατά τη διάρκεια της θητείας του οι σχετικές με την τιμολόγηση του φαρμάκου διατάξεις δεν αποτελούσαν εισήγηση της Υπηρεσίας. Ερχόταν στην Υπηρεσία, είτε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, είτε εγγράφως, εντολή του Υπουργού Υγείας να εκδοθεί από τη Διεύθυνση Υπουργική απόφαση με συνημμένο έτοιμο το σχέδιο της Υ.Α. Η εντολή του Υπουργού στη συνέχεια συμπεριλαμβανόταν στα έχοντας υπόψιν της Υ.Α. τιμολόγησης. Το μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου το οποίο συνόδευε την εντολή του Υπουργού Υγείας, είχε προηγούμενο αποστολέα προς το γραφείο του τον κ. Νικόλαο Μανιαδάκη. Τα αρχεία αυτά κατέθεσε πως βρίσκονται στο ηλεκτρονικό ή έντυπο αρχείο της Υπηρεσίας. Στον μάρτυρα επιδείχθηκε έγγραφο από 9-2-17 της Δνσης Φαρμάκων προς το γραφείο του Υπουργού Υγείας με συνημμένη ηλεκτρονική αλληλογραφία από 6-9-13 έως 4-6-14 που βρέθηκε σε Η/Υ της Δνσης Φαρμάκων και ο μάρτυρας επιβεβαίωσε ότι από την ηλεκτρονική αλληλογραφία που του επιδείχθηκε προκύπτει ότι τα σχέδια υπουργικών αποφάσεων είχαν συνταχθεί από τον Ν. Μανιαδάκη, ότι δεν υπήρχε εισηγητική παρέμβαση της υπηρεσίας του, καθώς και ότι ο Μανιαδάκης προωθούσε τα σχέδια των Υ.Α. και στον ΕΟΦ και στον ΕΟΠΠΥ (βλ. σελ. 257 της Α' Τμ. Έκθεσης). Κατέθεσε επίσης ότι η τιμολόγηση των φαρμάκων ήταν πολιτική απόφαση, ότι ουδέποτε ο ίδιος συμμετείχε σε κάποιου είδους συνάντηση με θέμα σχετικό με τη διαδικασία της τιμολόγησης, ούτε ζητήθηκε η γνώμη του, και με παρότρυνση του τότε Γενικού Διευθυντή κ. Γιαννουλάτου, ανέγραφαν ότι η συγκεκριμένη υπουργική απόφαση δεν αποτελεί εισήγηση της υπηρεσίας του. Την αποστολή των Υ.Α. στο Εθνικό Τυπογραφείο αναλάμβανε η υπάλληλος του γραφείου του Υπουργού Παναγιώτα Φωστήνη. Κατέθεσε ότι ενώ είχε υποβάλει αίτημα να έχει πρόσβαση η υπηρεσία του στη βάση δεδομένων EURIPID και είχε ενημερωθεί ο Υπουργός, δεν τους δόθηκε αυτή η δυνατότητα. Το τελικό δελτίο τιμών φαρμάκων, ερχόταν στη Διεύθυνση Φαρμάκων από τον ΕΟΦ, εγγράφως και υπογεγραμμένο σε κάθε σελίδα, καθώς και σε ηλεκτρονική μορφή, σε cd-rom και προωθούνταν η έκδοσή του από τη Δνση Φαρμάκων. Κατέθεσε επίσης ότι εάν έχει αναρτηθεί ορθή επανάληψη ΔΤΦ ή συμπληρωματικός πίνακας σκευασμάτων, που περιέχει νέα σκευάσματα χωρίς έκδοση νέας απόφασης ΔΤΦ, η περίπτωση αυτή χρήζει περαιτέρω ελέγχου. Όσον αφορά τη συμμετοχή του Νικολάου Μανιαδάκη στην διαδικασία τιμολόγησης φαρμάκων από τις καταθέσεις των μαρτύρων στο ΜΚΕ προέκυψε πως φερόταν ως σύμβουλος του Υπουργού Υγείας Α. Λοβέρδου, του Αναπληρωτή Υπουργού Υγείας κ. Σαλμά, του Υπουργού Υγείας Α. Γεωργιάδη και ότι είχε επικοινωνία με τον υπουργό Υγείας

Μ. Βορίδη. Δεδομένου ότι στο πλαίσιο της έρευνας δεν έχουν διενεργηθεί κατασχέσεις στην ηλεκτρονική αλληλογραφία του Ν. Μανιαδάκη στην ΕΣΔΥ, δεν δύναται να επιβεβαιωθεί εάν ο συντάκτης των ανωτέρω διατάξεων είναι ο ίδιος ο Ν. Μανιαδάκης, καθόσον το επιστημονικό του υπόβαθρο είναι τα οικονομικά της υγείας, ή αν προωθούνταν σε αυτόν από άλλη πηγή (σελ. 263 της Α' Τμ. Έκθεσης). Από τη διαβίβαση στοιχείων από τη Δνση Φαρμάκων και Προϊόντων του Υπουργείου Υγείας προς το Γραφείο του Υπουργού Υγείας (Γ5γ/οικ. 423/9-2-2017 προέκυψε πως από την ηλεκτρονική αλληλογραφία του Ν. Μανιαδάκη (nmaniadakis@esdy.edu.gr) διαβιβάστηκαν (ως επί το πλείστον) σχέδια ΥΑ σχετικά με την τιμολόγηση φαρμάκων και φαρμακευτικής πολιτικής στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Υπουργού Υγείας στις 22-12-2013, 3-1-2014, 12-1-2014, 17-1-2014, 20-1-2014, 31-1-2014, 3-2-2014, 17-4-2014, 23-4-2014, 25-4-2014, 21-5-2014, 4-6-2014 (βλ. σελ. 692 της Α' Τμ. Έκθεσης).

{ Σημειωτέον ότι με την 2797/9-7-2021 παραγγελία προς το Τμήμα Προσωπικού του Υπουργείου Υγείας η Οικονομική Εισαγγελία ζήτησε στοιχεία για τα πρόσωπα που διατέλεσαν σύμβουλοι του Υπουργού Υγείας Σ.Α. Γεωργιάδη ενώ ειδικά ζητήθηκαν στοιχεία για την οχέυτη, υπηρεσιακή, θέση συμβούλου, μέλους επιτροπής του Νικολάου Μανιαδάκη με το Υπουργείο Υγείας το διάστημα από 1-1-2010 έως 31-12-2014, το διάστημα που ήταν υπουργός ο Σ.Α. Γεωργιάδης. Με το Α1α/ΕΜΠ 2752/19-7-2021 έγγραφο η προϊσταμένη διεύθυνσης της Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού του Υπ. Υγείας απέστειλε στην Οικονομική Εισαγγελία πίνακα με τα ονόματα των ειδικών συμβούλων, ειδικών συνεργατών, μετακλητών υπαλλήλων, προσωπικού σε θέση του άρθρου 33 παρ. 2 εδ. β' του Ν. 2190/1994 και δημοσιογράφων, αποσπασμένων υπαλλήλων που υπηρέτησαν στο Υπουργείο Υγείας το ανωτέρω διάστημα, ήτοι τα στοιχεία συνολικά 53 προσώπων. Μεταξύ αυτών δεν είναι ο Νικόλαος Μανιαδάκης. Με βάση το ίδιο έγγραφο ο Ν. Μανιαδάκης δεν έχει διοριστεί με διοικητική πράξη σε θέση συμβούλου ή υπαλλήλου σε γραφεία Υπουργών, Υφυπουργών ή σε θέση προϊσταμένου, διευθυντή ή άλλη θέση επιπέδου ευθύνης την περίοδο 1-1-2010 έως 31-12-2014. Απεστάλησαν ωστόσο με το ίδιο έγγραφο πράξεις συγκρότησης συλλογικών οργάνων και συγκεκριμένα η ΔΥ1δ/Γ.Π.οικ.46964/28-5-14 απόφαση του Υπουργού Υγείας με την οποία ορίστηκε ο Ν. Μανιαδάκης ως μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Δημόσιας Υγείας (Ε.ΣΥ.Δ.Υ.), το οποίο έχει αρμοδιότητα τη γνωμοδότηση για θέματα δημόσιας υγείας της χώρας αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος του Υπουργού Υγείας, την ΔΥ1δ/Γ.Π.οικ.106894/20-11-2013 απόφαση του Υπουργού Υγείας με την οποία τροποποιήθηκε η απόφαση συγκρότησης της Επιτελικής Επιτροπής του Υπουργείου Υγείας για την Ελληνική Προεδρία-Α' Εξάμηνο 2014 και ορίστηκε ως μέλος ο Νικόλαος Μανιαδάκης,

η ΔΥ1δ/οικ. 61655/2-6-2011 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με την οποία συγκροτήθηκε ομάδα εργασίας για την παρακολούθηση της εφαρμογής των Κλειστών Ενοποιημένων Νοσηλίων με την οποία διορίστηκε ως μέλος ο Νικόλαος Μανιαδάκης, η ΔΥ1δ/Γ.Π.οικ./7-9-2010 απόφαση της Υπουργού Υγείας με την οποία συγκροτήθηκαν ομάδες εργασίας για ατομικά βιβλιάρια υγείας των εργαζομένων σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος και διορίστηκε ως μέλος ο Νικόλαος Μανιαδάκης, ο οποίος όμως δεν διατηρήθηκε με την ανασυγκρότηση που έγινε στις 9-12-2010, την ΔΥ1δ/οικ.101493/4-11-2013 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υγείας με την οποία συγκροτήθηκε ομάδα εργασίας-επιτροπή για την αντιμετώπιση θεσμικών θεμάτων μεταξύ του Υπουργείου Υγείας, του ΕΟΠΠΥ και του Συνδέσμου Ελληνικών Κλινικών και ορίστηκε ως μέλος ο Ν. Μανιαδάκης, την ΔΥ1δ/οικ. 76254/22-6-2010 απόφαση του Υπουργού Υγείας με την οποία συγκροτήθηκε ομάδα εργασίας για τις διαδικασίες ποιότητας Υ.Υ.Κ.Α. και ορίστηκε ως μέλος ο Νικόλαος Μανιαδάκης, την ΔΥ1δ/οικ.157568/16-12-2010 απόφαση του Υπουργού Υγείας με την οποία συγκροτήθηκε επιτροπή για την κοστολόγηση ιατρικών και οδοντιατρικών πράξεων και ορίστηκε ως μέλος ο Νικόλαος Μανιαδάκης}.

Με την ΥΑ 57408 (ΦΕΚ 1446 Β'/14-6-2013) ορίστηκαν μεταξύ άλλων τα εξής σχετικά με την τιμολόγηση των φαρμάκων: «Τα δελτία τιμών φαρμάκων επισυνάπτονται στην Υπουργική Απόφαση έκδοσης Δελτίου τιμών και αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Υγείας, μετά από την εισήγηση του αρμόδιου τμήματος και τη γνώμη μετά τον έλεγχο των τιμών από την Επιτροπή Τιμών Φαρμάκων. Οι τιμές δύναται να επικαιροποιούνται μέχρι τέσσερις φορές το χρόνο. Κατά την πρώτη εφαρμογή της παρούσας απόφασης δε δύναται να υπάρξουν αυξήσεις σε σχέση με το προηγούμενο δελτίο τιμών, παρά μόνο εφόσον υπάρξει αιτιολογημένη και τεκμηριωμένη εισήγηση από το αρμόδιο τμήμα του ΕΟΦ», «Σε περίπτωση αίτησης για καθορισμό τιμής νέου φαρμάκου, η αρμόδια υπηρεσία εκδίδει σχετικό δελτίο τιμών μέσα σε 90 ημέρες από την υποβολή της αίτησης», «Παρέχεται η δυνατότητα στους ενδιαφερόμενους αφού λάβουν γνώση των προτεινόμενων τιμών, εντός τριών (3) εργάσιμων ημερών από την επομένη της συνεδρίασης της Επιτροπής Τιμών, να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους για τις προκύπτουσες τιμές των φαρμακευτικών προϊόντων...Οι παρατηρήσεις των ενδιαφερομένων εξετάζονται και λαμβάνονται υπόψη κατά την έκδοση τυχόν διορθωτικού Δελτίου Τιμών Φαρμάκων, μέσα σε είκοσι (20) ημέρες». Η απαγόρευση αυξήσεων στις τιμές, όπως και η υποχρέωση καθορισμού τιμής νέου φαρμάκου εντός 90 ημερών από την υποβολή αίτησης προβλεπόταν και στην προηγούμενη Υπουργική Απόφαση ΥΑ ΔΥΓ3 (α)/οικ. 7789/23-1-2013). Εκδόθηκαν και άλλες υπουργικές αποφάσεις στις 21-6-13, 25-7-13 σχετικά με την τιμολόγηση φαρμάκων. Με την ΥΑ 82961

(ΦΕΚ 2219 Β' /9-9-2013) τροποποιήθηκε η ΔΥΓ 3(α) 104744/2012 υπουργική απόφαση όπως είχε τροποποιηθεί και τον Δεκέμβριο του 2012 και αφορούσε την αναθεώρηση και συμπλήρωση του καταλόγου συνταγογραφούμενων φαρμάκων, θέματα αποζημίωσης φαρμάκων και ορίστηκαν τα εξής: «Ειδικότερα, όλα τα φάρμακα αναφοράς που λαμβάνουν τιμή για πρώτη φορά, μετά από έγκριση της αδείας τους, κατατάσσονται για τις ανάγκες της παρούσας υπουργικής απόφασης από την Ειδική Επιτροπή Κατάρτισης του θετικού καταλόγου της παρ. 1 του άρθρου 12 του Ν. 3816/2010, σε δύο κατηγορίες: α) φάρμακα που σύμφωνα και μετά από σχετική εισήγηση του ΕΟΦ εμπίπτουν στην παρ. 2α του άρθρου 12 του Ν. 3816/2012 και τα οποία, προορίζονται για Νοσοκομειακή χρήση και θεραπεία σοβαρών ασθενειών και β) λοιπά φάρμακα. Για όλα τα φάρμακα αναφοράς που λαμβάνουν τιμή για πρώτη φορά ισχύουν αναφορικά με τα κριτήρια και τις διαδικασίες ένταξής τους στο θετικό κατάλογο και την κατάταξή τους στις αντίστοιχες θεραπευτικές κατηγορίες, τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 1 έως 6 του παρόντος άρθρου. Όπως προβλέπεται στην παρ. 7 του άρθρου 21 του Ν. 4052/2012, τα φάρμακα που έχουν λάβει έγκριση κυκλοφορίας μετά την 1-1-2012 εντάσσονται στον θετικό κατάλογο εφόσον αποδεδειγμένα αποζημιώνονται από τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης στα 2/3 των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα οποία κυκλοφορούν ή τουλάχιστον σε 12 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά από αξιολόγηση από έγκυρους οργανισμούς αξιολόγησης τεχνολογίας Υγείας, με την προϋπόθεση πλήρους τήρησης της Κοινοτικής Οδηγίας ΕΚ 89/105/ΕΟ», «Ο θετικός κατάλογος συνταγογραφούμενων φαρμάκων αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΕΟ και δημοσιεύεται με υπουργική απόφαση στην ΕτΚ. Ο κατάλογος αναθεωρείται εντός 30 ημερών από την εκάστοτε έκδοση δελτίου τιμών και του αντίστοιχου διορθωτικού αυτού ή αντίστοιχα από την έκδοση δελτίου τιμών νέων φαρμάκων. Ταυτόχρονα αναθεωρείται εφόσον κριθεί απαραίτητο και ο αντίστοιχος αρνητικός κατάλογος».

Με την ΥΑ 113429/9-12-2013 ορίστηκε ότι οι τιμές φαρμάκων αναθεωρούνται δύο φορές ανά έτος και τα δελτία τιμών εκδίδονται, εντός του Ιανουαρίου και του Ιουλίου, αντιστοίχως, εκάστοτε έτους. Σε κάθε αναθεώρηση τιμών δεν επιτρέπονται αυξήσεις. Οι νέες τιμές δύναται να είναι ίσες ή μικρότερες από τις ισχύουσες. Αυξήσεις είναι αποδεκτές μόνον στις περιπτώσεις διορθώσεως λαθών. Η ανώτατη τιμή παραγωγού (ex factory) των φαρμάκων αναφοράς υπό καθεστώς προστασίας πατέντας ορίζεται ως ο μέσος όρος των τριών χαμηλότερων τιμών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που δημοσιεύουν αξιόπιστα στοιχεία. Για να λάβει τιμή για πρώτη φορά ένα φάρμακο, πρέπει να έχει τιμολογηθεί σε τουλάχιστον τρία κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για τον καθορισμό των

τιμών προβλέπεται έρευνα από τον ΕΟΦ σε επίσημες πηγές όπως το EURIPID και το OBIg και το αρμόδιο τμήμα του ΕΟΦ οφείλει να ανακοινώνει κάθε φορά τις πηγές αυτές. ..Η συναλλαγματική ισοτιμία που χρησιμοποιείται, είναι εκείνη που δημοσιεύεται από την Τράπεζα της Ελλάδας, την πρώτη εργάσιμη μέρα του διμήνου πριν από την έκδοση του Δελτίου Τιμών. Παρόμοιες ήταν οι διατάξεις και στην επόμενη ΥΑ 3457/16-1-2014 με την οποία αντιαταστάθηκε η ΥΑ 113429/9-12-2013. Το σημαντικό σημείο της ΥΑ είναι η πρόβλεψη ότι ο ΕΟΦ εντός έξι μηνών από τη δημοσίευση της Υπουργικής Απόφασης πρέπει να προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την ανάπτυξη λογισμικού, είτε από τις υπηρεσίες του είτε σε συνεργασία με εξωτερικούς φορείς, που θα χρησιμοποιηθεί ώστε η διαδικασία τιμολόγησης και αποζημίωσης φαρμακευτικών προϊόντων να είναι αυτοματοποιημένη.

Από το ΜΚΕ λήφθηκαν καταθέσεις των υπηρεσιακών παραγόντων που έλαβαν μέρος στην τιμολόγηση των φαρμάκων. Μεταξύ αυτών ήταν και η **Α. Κατσιόφη**, με την ιδιότητα της φαρμακοποιού του ΕΟΦ. Σχετικά με τα φάρμακα που περιλαμβάνονται στη θετική λίστα κατέθεσε τα εξής(σελ. 406 της Α΄ Τμ. Έκθεσης): « Ερώτηση: Μπορείτε να μας πείτε ποια φάρμακα περιλαμβάνονται στη Θετική Λίστα; Απάντηση: Περιλαμβάνονται όσα φάρμακα έχουν: α) άδεια κυκλοφορίας, β) τιμή και γ) ο αριθμός χωρών της ΕΕ που απαιτείται να κυκλοφορεί το υπό ένταξη φάρμακο, ανάλογα με την εκάστοτε ισχύουσα Υ.Α. ή νόμο. Ο Ν. 3816/2010 επανέφερε τη Θετική Λίστα. Τροποποιήθηκε στη συνέχεια με το άρθρο 21, παρ. 7, υποπαράγραφος β του Ν. 4052/2012, όπου αναφέρεται «...εφόσον αποζημιώνονται από την κοινωνική ασφάλιση στα 2/3 κρατών-μελών της Ε.Ε. ή τουλάχιστον σε 12 κράτη-μέλη της Ε.Ε., οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης των οποίων αποζημιώνουν τα φάρμακα αυτά μετά από αξιολόγηση από έγκριτους οργανισμούς αξιολόγησης τεχνολογίας-υγείας...». Με τη σχετική Υ.Α. που περιλαμβάνεται στο ΦΕΚ 2219 Β/9-9-2013, διαφοροποιείται η προϋπόθεση ένταξης φαρμακευτικών προϊόντων στη Θετική Λίστα όσον αφορά τον αριθμό των χωρών που απαιτούνται προκειμένου να ενταχθούν στη Λίστα σε σχέση με τον αριθμό χωρών που απαιτούνται στον προαναφερθέντα νόμο. Ειδικότερα, η προϋπόθεση ένταξης στο Ν. 4052/2012 είναι η αποζημίωση στα 2/3 των χωρών της Ε.Ε. ή τουλάχιστον δώδεκα χώρες ενώ στην ΥΑ (ΦΕΚ 2219 Β/9-9-2013) αναφέρεται ότι πρέπει να αποζημιώνονται στα 2/3 των χωρών της Ε.Ε. στα οποία κυκλοφορούν. Αποτέλεσμα των ανωτέρω ήταν να δημιουργηθούν ερωτηματικά στην Επιτροπή Θετικής Λίστας και αν θυμάμαι σωστά, ζητήθηκαν εγγράφως από τον τότε Υπουργό Υγείας οδηγίες για το πώς θα εφαρμοστούν τα ως άνω αναγραφόμενα στο νόμο και ΥΑ. Ερώτηση: Σε συνέχεια όσων μας καταθέσατε στην από 14-11-2018 κατάθεσή σας και όσον αφορά τα αποζημιούμενα φάρμακα της Θετικής Λίστας, δόθηκαν οδηγίες από

το Υπουργείο Υγείας ή από τον Υπουργό Υγείας ύστερα από την υποβολή του σχετικού αιτήματός σας, σχετικά με την εφαρμογή της υπ' αριθ. πρωτ. 82961 Υ.Α. (ΦΕΚ 2219 Β/9-9-2013), η οποία όριζε διαφορετικό αριθμό χωρών σε σχέση με τα οριζόμενα στο Ν. 4052/2012; Απάντηση: Μέχρι να εκδοθεί η εν λόγω Υ.Α., εφαρμοζόταν ο Ν. 4052/2012. Οι διατάξεις του νόμου 4052/2012 ρυθμίστηκαν εκ νέου με το Ν.4249/2014 (ΦΕΚ 73Α/24-03-2014). Στο άρθρο 127, ο συγκεκριμένος νόμος επαναλαμβάνει τις ρυθμίσεις του άρθρου 21 του Ν.4052/2012. Από 09-09-2013, ημερομηνία ισχύος της ως άνω ΥΑ, έως τη ρύθμιση του άρθρου 127 του Ν.4249/2014, εφαρμόζονταν οι διατάξεις της Υ.Α. Ερώτηση: Από 09-09-2013, ημερομηνία ισχύος της υπ' αριθ. πρωτ. 82961 Υ.Α. (ΦΕΚ 2219 Β/9-9-2013), έως τη ρύθμιση του άρθρου 127 του Ν.4249/2014, εκδόθηκαν Δελτία Τιμών Φαρμάκων και Θετική Λίστα; Απάντηση: Δεν γνωρίζω ακριβώς αν εκδόθηκαν Δ.Τ.Φ. και πόσα, αλλά δεδομένου ότι στη Θετική Λίστα ήρθαν νέα προϊόντα για να ενταχθούν, θεωρώ ότι εκδόθηκαν. Ερώτηση: Τα προβλεπόμενα κριτήρια στην υπ' αριθ. πρωτ. 82961 Υ.Α (ΦΕΚ 2219 Β/9-9-2013) για την ένταξη στη Θετική Λίστα ήταν ευνοϊκότερα σε σχέση με τα κριτήρια που προέβλεπε ο Ν.4052/2012; Απάντηση: Τα κριτήρια ήταν σαφώς ευνοϊκότερα, σε σχέση με τον αριθμό των κρατών που απαιτούνταν για την ένταξη στη Θετική Λίστα. Ερώτηση: Πώς αξιολογείτε τη μεταφορά της αρμοδιότητας τιμολόγησης από το Υπουργείο Υγείας στον ΕΟΦ; Απάντηση: Θεωρώ ότι η μεταφορά του αντικειμένου της τιμολόγησης στον ΕΟΦ, είχε σαν συνέπεια στο να αλλοιωθεί ο βασικός προσανατολισμός του ΕΟΦ, που είναι ο προεγκριτικός και μετεγκριτικός έλεγχος φαρμάκων ανθρώπινης και κτηνιατρικής χρήσης και ο έλεγχος λουπών προϊόντων αρμοδιότητας του ΕΟΦ (ιατροτεχνολογικά προϊόντα, συμπληρώματα διατροφής κ.λπ.).»

Επειδή από την έρευνα του Μ.Κ.Ε. προέκυψαν θέματα σχετικά με την τιμολόγηση που έγινε στις αρχές του 2014, καθόσον στο τέλος του 2013 η Γενική Γραμματέας Δημόσιας Υγείας Χ. Παπανικολάου ζήτησε να τιμολογηθούν από τον ΕΟΦ άμεσα 400 φάρμακα τα οποία χαρακτηρίστηκαν ως «καινοτόμα» από το Υπουργείο, χαρακτηρισμός και όρος που δεν ήταν γνωστός στον ΕΟΦ και εμφανίστηκε για πρώτη φορά, στην Α' Τμ. Έκθεση γίνεται αναφορά ότι θα ακολουθήσει ειδική Τμηματική Έκθεση για το θέμα αυτό (σελ. 418 της Α' Τμ. Έκθ).

Περαιτέρω όσον αφορά το σκεύασμα GILENYA CAPS 0,5 mg BTX28 PVC/PVDC/alu (κωδ. ΕΟΦ 298250103) έγινε έρευνα για τον τρόπο τιμολόγησής του από το Μ.Κ.Ε. Πρόκειται για σκεύασμα για τη θεραπεία ασθενών με σκλήρυνση κατά πλάκας. Η καινοτομία του φαρμάκου αυτού συνίστατο κυρίως στο ότι χορηγείται δια του στόματος σε ασθενείς με σκλήρυνση κατά πλάκας, οι οποίοι μέχρι τότε έπαιρναν μόνο ενέσιμη αγωγή. Το φάρμακο καταχωρήθηκε στο κοινοτικό μητρώο στις 17-3-2011. Η εταιρεία NOVARTIS υπέβαλε αίτηση στον ΕΟΦ με αρ. πρωτ. 29729/21-3-2011 (αρ. πρωτ. Εισερχομένου) για τον καθορισμό του

τρόπου διάθεσης και τη χορήγηση κωδικών. Με γνωμάτευση της 24-3-2011 καθορίστηκε το «blue box». Με την από 28-3-2011 αίτηση η εταιρεία ζήτησε έγκριση τιμής νέου φαρμάκου. Εκδόθηκε άδεια κυκλοφορίας στις 4-4-2011. Στις 29-7-2011 συζητήθηκε εκτός ημερήσιας διάταξης στην Ε.Τ.Φ. αίτημα της Novartis για κατ' εξαίρεση άμεση τιμολόγηση του φαρμάκου, ενώ ίσχυε πολιτική απόφαση απαγόρευσης τιμολόγησης νέων φαρμάκων. Την 1-8-2011 ο ΕΟΦ εκδίδει βεβαίωση ότι το φάρμακο πρέπει να προστεθεί στον νέο κατάλογο των συνταγογραφούμενων φαρμάκων και η ΕΤΦ αποφάσισε να τιμολογηθεί το φάρμακο. Στις 2-8-2011 εκδόθηκε Υπουργική Απόφαση με δελτίο τιμών φαρμάκων που δεν περιλαμβάνει το GILENYA. Στις 4-8-2011 αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Δελτίο Τιμών Φαρμάκων ορθή επανακοινοποίηση ΔΤΦ στο οποίο αναρτήθηκε για πρώτη φορά το GILENYA, χωρίς να συνοδεύεται από σχετική αναρτημένη Υπουργική Απόφαση, βάσει της οποίας εκδίδονται πάντα σύμφωνα με τη νομοθεσία τα Δ.Τ.Φ. Επίσης τιμολογήθηκε στην κατηγορία των φαρμάκων του ν. 3816/2010 άρθ. 12 παρ.2, ενώ δεν είχε ενταχθεί προηγουμένως σε σχετικό κατάλογο. Στον κατάλογο με τα εν λόγω φάρμακα εντάχθηκε για 1η φορά στις 2-4-2012 (σελ. 539-540 της Α' Τμημ. Έκθεσης). Τα ανωτέρω καθώς και 50 απομαγνητοφωνήσεις αρχείων video από συναντήσεις στελεχών της Νοβάρτις όπου οι ιθύνοντες της εταιρείας είναι σίγουροι για την προνομιακή σε συντομία χρόνου εισαγωγή του φαρμάκου στην αγορά που προσκόμισε ο μάρτυρας με την κωδική ονομασία «Μάξιμος Σαράφης» στις 21-12-2018 περιέχονται στο πόρισμα της πρώην Εισαγγελίας Διαφθοράς που αφορά τον Υπουργό Υγείας Ανδρέα Λοβέρδο σε βάρος του οποίου έχει ασκηθεί ποινική δίωξη.

Στην παρούσα δικογραφία υπάρχει απομαγνητοφώνηση συνάντησης στελεχών της Νοβάρτις που φέρεται να έλαβε χώρα τον Αύγουστο του 2014, χωρίς να προκύπτει ούτε ποιος έκανε την απομαγνητοφώνηση ούτε ποιος την προσκόμισε (την απομαγνητοφώνηση ή το σχετικό βίντεο). Ο ομιλητής αναφέρει μεταξύ άλλων τα εξής: «...Και τέλος έχουμε πολιτικές ηγεσίες που διστάζουν να κάνουν ουσιαστικές δομικές αλλαγές (μεταρρυθμιστική κόπωση) που αφορούν στην Υγεία και κάποιες και στο φάρμακο. Αυτός είναι ο αγώνας μας, αυτή ήταν η συνεχής κουβέντα και μέσα στον Αύγουστο με τον Βορίδη και τους Συμβούλους του, με την Επιτροπή τιμών, με τον ΕΟΦ, με τον ΕΟΠΠΥ,..Δελτία τιμών φέτος, μέσα στον Αύγουστο το τελευταίο, χωρίς λάθη-εκπλήξεις. Και στα 2, αλλά ιδιαίτερα τον Αύγουστο τα σημαντικά λάθη σε σοβαρές brands σοβαρών εταιρειών ήταν κανόνας. Εταιρείες μιλούν για αποσύρσεις φαρμάκων και κάνουν αγωγές κατά του Υπουργείου και του ΕΟΦ. Πήραμε λίγες μέρες πριν τις εκλογές αποζημίωση στα νέα μας φάρμακα, με πιο δύσκολο Ultibro Seebri (για την Gen mEd). 3,5 χρόνια είχε να πάρει η Βιομηχανία... Προστατεύσαμε σε κάποιες

σημαντικές μάχες τις τιμές σημαντικών ΟΤC μας. Σε επίπεδο προϊόντων μας: ...Κρατάμε γερά ακόμη στο Gilenya στο να μην υπάρχουν επιτροπές παρόλο που υπάρχουν πολλοί καλοθελητές που το ζητούν επίμονα ζηλεύονται το access και την εμπορική επιτυχία του, Επίσης το Tecfidera δεν πήρε τιμή και άρα ο άμεσος ανταγωνισμός του Gilenya παεραμένει χαμηλός. Το Ultibro πήρε 4ο τιμή στην EU28, το Seebri 13ο! Καλό score.» Τα ανταγωνιστικά του Gilenya φάρμακα είναι το AUBAGIO της εταιρείας SANOFI και το TECFIDERA της εταιρείας ΓΕΝΕΣΙΣ ΦΑΡΜΑ Α.Ε. Τον Αύγουστο του 2011, που τιμολογήθηκε για πρώτη φορά το GILENYA, δεν κυκλοφορούσαν τα δύο αυτά σκευάσματα για τη θεραπεία της σκλήρυνσης κατά πλάκας με οδό χορήγησης επίσης από το στόμα (per os). Ειδικότερα η εταιρεία SANOFI-AVENTIS ΑΕΒΕ έκανε αίτηση στον ΕΟΦ για την τιμολόγηση του σκευάσματος AUBAGIO στις 20-12-2013 και το σκεύασμα τιμολογήθηκε στις 26-11-2014, δηλαδή ένδεκα μήνες μετά την αίτηση τιμολόγησής του. Αντίστοιχα, η εταιρεία ΓΕΝΕΣΙΣ ΦΑΡΜΑ Α.Ε. έκανε αίτηση στον ΕΟΦ για την τιμολόγηση του φαρμακευτικού ιδιοσκευάσματος TECFIDERA στις 7-3-2014 και το σκεύασμα τιμολογήθηκε για πρώτη φορά στις 29-12-2014, δηλαδή 9 μήνες μετά την αίτηση. Περαιτέρω η χονδρική τιμή που πήρε το Gilenya 0,5 mg σκληρά καψάκια, BtX28 (κωδικός ΕΟΦ: 298250103) κατά την πρώτη τιμολόγηση τον Αύγουστο του 2011 ήταν 1.930 ευρώ και κατά τη δεύτερη τιμολόγηση στις 6-4-2012 1.920 ευρώ. Το σκεύασμα GILENYA 0,5 mg σκληρά καψάκια Bt2X14 (κωδικός ΕΟΦ 298250105) τιμολογήθηκε για πρώτη φορά στις 11-2-2014 με χονδρική τιμή 1.663,77 ευρώ. Το σκεύασμα GILENYA 0,5 mg σκληρά καψάκια BtX7 (κωδικός ΕΟΦ 298250102) τιμολογήθηκε για πρώτη φορά στις 11-2-2014 με χονδρική τιμή 434,01 ευρώ. Η εταιρεία SANOFI-AVENTIS υπέβαλε αίτηση στον ΕΟΦ στις 20-12-13 με το φάρμακο AUBAGIO F.C. TAB 14 mg/tab BTX28 με αιτούμενη χονδρική τιμή 1.392,47 ευρώ, δηλαδή μικρότερη από την τιμή που είχε το GILENYA. Από την έρευνα του ΜΚΕ και συγκεκριμένα από τα στοιχεία που έλαβε από τον ΕΟΦ, προέκυψε πως το σκεύασμα AUBAGIO F.C. TAB 14 mg/TAB BT X 28 (alu/alu blister) περιλαμβανόταν σε κατάλογο με τίτλο «sxedio-new Prod ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΤΙΜΕΣ ΝΕΩΝ ΦΕΒ 2014.pdf» με προτεινόμενη τιμή 1.361,13 ευρώ. Επιπλέον από έρευνα που διενεργήθηκε στις ανακοινώσεις της ιστοσελίδας του ΕΟΦ, που αφορά τιμολόγηση νέων προϊόντων το Μάιο 2014 και συγκεκριμένα στον πίνακα της «Τιμολόγηση φαρμακευτικών προϊόντων 16-5-2014 (Δημόσια διαβούλευση)» το σκεύασμα συμπεριλήφθηκε με ίδια τιμή (1.361,13 ευρώ) - βλ. σελ. 534 της Α' Τμημ. Έκθεσης). το Aubagio δεν τιμολογήθηκε ούτε με το ΔΤΦ της 11-2-14 που εξέδωσε ο Υπουργός Υγείας Σ.Α Γεωργιάδης με την ΥΑ οικ. 14229/11-2-2014, ούτε με το ΔΤΦ της 4-6-2014 που εξέδωσε με την ΥΑ οικ. 49517/4-6-14 ο Υπουργός Υγείας Σ.Α. Γεωργιάδης, αφού τον μεν Φεβρουάριο είχε γίνει η απαιτούμενη προεργασία από τον ΕΟΦ και δεν είχε παρέλθει ακόμη η προθεσμία

των 90 ημερών που έθετε η νομοθεσία, αλλά πολύ περισσότερο τον Ιούνιο του 2014 είχε παρέλθει και η προθεσμία των 90 ημερών που έθετε η νομοθεσία για την τιμολόγηση και με την είσοδο του νέου φαρμάκου στην αγορά θα ενισχύονταν ο ανταγωνισμός ενώ θα μειωνόταν και η δαπάνη του δημοσίου λόγω της μικρότερης τιμής του νέου φαρμάκου. Όσον αφορά το σκεύασμα TECFIDERA της εταιρείας ΓΕΝΕΣΙΣ ΦΑΡΜΑ Α.Ε., από την έρευνα του Μ.Κ.Ε. προέκυψε πως το φάρμακο έλαβε έγκριση μέσω κεντρικής διαδικασίας στις 30-1-2014, και στις 7-3-2014 η εταιρεία υπέβαλε αίτηση στον ΕΟΦ για χορήγηση τιμής για δύο συσκευασίες, α) TECFIDERA 120 mg/cap- 14 καψάκια, β) TECFIDERA 240 MG/CAP-56 καψάκια, υποβάλλοντας φύλλα έρευνας την ίδια ημέρα με αιτούμενη χονδρική τιμή 402,05 ευρώ για την α' συσκευασία και 1.608,46 ευρώ για τη δεύτερη. Στις 9-5-2014, προφανώς ενόψει εκδόσεως δελτίου τιμών, υπέβαλε νέα φύλλα έρευνας, καθόσον το φάρμακο είχε κυκλοφορήσει σε περισσότερες χώρες με αιτούμενη τιμή 372,65 ευρώ για την α' συσκευασία και 1.483,53 ευρώ για τη δεύτερη. Τελικά τιμολογήθηκε με ακόμη χαμηλότερη τιμή με δελτίο τιμών στις 29-12-2014. Και αυτό το φάρμακο δεν τιμολογήθηκε με το δελτίο τιμών του Ιουνίου του 2014 (βλ. σελ. 533 έως 543 της Α' Τμημ. Έκθεσης).

Μετά την υποβολή της Α' Τμηματικής Έκθεσης λήφθηκε κατάθεση του Κωνσταντίνου Ράνου, μέλους της ΕΤΦ στις 18-3-2019 από την πρώην Εισαγγελία Διαφθοράς και με αφορμή την κατάθεσή του δόθηκε η από 26-3-2019 συμπληρωματική παραγγελία στο ΜΚΕ/Σ.Ο.Ε.Ε. για περαιτέρω προκαταρκτική εξέταση προκειμένου να ερευνηθούν οι ισχυρισμοί του. Σε εκτέλεση της παραγγελίας εκδόθηκε η 1η Συμπληρωματική Έκθεση του Κλιμακίου και κατόπιν νέας παραγγελίας μας η 4η Συμπληρωματική Τμηματική Έκθεση.

Ο Κωνσταντίνος Ράνος κατέθεσε πως ήταν μέλος της ΕΤΦ από το 2007 έως το 2008 και στο Υπουργείο Υγείας από το 2011 έως το 2014. Κατέθεσε ειδικότερα τα εξής που ενδιαφέρουν εν προκειμένω: «...Θέλω να διευκρινίσω πως η διαδικασία τιμολόγησης των φαρμάκων την περίοδο εκείνη γινόταν ως εξής: Αυτό που υποτίθεται ότι έπρεπε να κάνει η επιτροπή δεν γινόταν. Η επιτροπή δεν ασχολήθηκε ποτέ με το πρακτικό θέμα να αναζητήσει τις τρεις χαμηλότερες τιμές της Ευρώπης. Στην επιτροπή πάντα ερχόταν κάποιο χαρτί με τις τιμές την τελευταία στιγμή. Τις τιμές τις προετοίμαζε πρόσωπο με τα στοιχεία Νικόλαος Μανίας ο οποίος ήταν υπάλληλος των φαρμακοβιομηχανιών, δεν πληρωνόταν από το Υπουργείο, Αυτό που σας περιγράφω τώρα ήταν μια γενικευμένη κατάσταση την οποία θέλω να εκθέσω. Στην πράξη δηλαδή δεν γινόταν ποτέ αναζήτηση των τριών χαμηλοτέρων τιμών της Ευρώπης...» ΕΡΩΤΗΣΗ: Και πώς δίνονταν τότε οι τιμές; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Διαχρονικά οι τιμές διαμορφώνονταν με εξωθεσμικά κριτήρια. Ειδικότερα υπήρχε ασάφεια στην συλλογή των σχετικών στοιχείων στην διαμόρφωση της τιμής λόγω του ότι ο όρος τρεις χαμηλότερες τιμές

της Ευρώπης δεν ήταν δυνατόν να ορισθεί. Την περίοδο που με ρωτήσατε Ιούλιο- Αύγουστο 2011 τις τιμές τις ετοιμάζε ο Μανιάς με την επίβλεψη της κ. Δέδε. Την εισήγηση του Μανιά πριν παρουσιαστεί στην επιτροπή την έβλεπε ο Υπουργός Υγείας. Στο χρονικό αυτό σημείο διατυπώνονταν άτυπες ενστάσεις προς τον Υπουργό και ενστάσεις προς την ΕΤΦ. Χωρίς να λαμβάνει γνώση η ΕΤΦ, ο Υπουργός Υγείας επενέβαινε ουσιαστικά και πάντα σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (ανά φάρμακο). Ως εκ τούτου η εισήγηση που ερχόταν στην επιτροπή ήταν κατόπιν αυτών των επεμβάσεων του Υπουργού. Στη ουσία μόνο η Πρόεδρος της επιτροπής έβλεπε το Δελτίο πριν έρθει στην επιτροπή. Τα υπόλοιπα μέλη της επιτροπής απλώς επικύρωναν σε συνεδρίαση κάτι που δεν έβλεπαν. ΕΡΩΤΗΣΗ: Εφόσον καταθέσατε ότι τις τιμές των φαρμάκων τις ετοιμάζε ο κ.Μανιάς ως υπάλληλος των φαρμακοβιομηχανιών , σε τι συνίστατο η επίβλεψή του από την κ.Δέδε; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ουσιαστική επίβλεψη δεν υπήρχε .Η κ.Δέδε ουσιαστικά παραλάμβανε τις εισηγήσεις για τις τιμές που ετοιμάζε ο κ.Μανιάς. Συγκεκριμένα ο Μανιάς προετοιμάζε τις τιμές λαμβάνοντας υπόψη του τα αιτήματα των φαρμακευτικών εταιρειών τα οποία διατυπώνονταν με τρεις τρόπους 1) Απευθείας από τις εταιρείες 2) Από τις εταιρείες μέσω του Υπουργού και 3) από τις εταιρείες μέσω της Προέδρου της ΕΤΦ. ΕΡΩΤΗΣΗ: Είχατε αντιληφθεί επαφές ανθρώπων της NOVARTIS είτε με τον τότε Υπουργό Υγείας είτε με την επιτροπή τιμών φαρμάκων για θέματα τιμολόγησης φαρμάκων; Ειδικότερα είχατε αντιληφθεί την παρουσία για τους συγκεκριμένους λόγους των Κων/νου Φρουζή και Ιωάννας Ρούμπου; ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όχι ποτέ. Ο Φρουζής είχε έρθει κάποια στιγμή στην επιτροπή αλλά δεν είχε υποπέσει κάτι επιλήψιμο στην αντίληψή μου. ΕΡΩΤΗΣΗ : Έχετε να προσθέσετε κάτι άλλο; " ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Έχω να προσθέσω τα εξής: Όσο αφορά το δελτίο τιμών φαρμάκων που εκδόθηκε στις 4-8-2011 σας εγχειρίζω αντίγραφο ενημερωτικού σημειώματος το οποίο ατύπως υπέβαλα στο σύμβουλο του τότε Υπουργού Υγείας Όθωνα Χαραλαμπίκη προκειμένου να το δώσει στον Υπουργό. Στο ανωτέρω σημείωμα προσδιορίζεται η επίδραση που έχει σε ετήσια βάση στην συνολική φαρμακευτική δαπάνη το συγκεκριμένο δελτίο τιμών .Επιπλέον σας εγχειρίζω αναλυτικό πίνακα κατά φάρμακο από τον οποίο προκύπτει, για το ίδιο δελτίο τιμών , αύξηση της συνολικής δαπάνης κατά 374.000.000 ευρώ περίπου. Επιπλέον σας εγχειρίζω πίνακα όπου έχω υπολογίσει για την περίοδο 2001 έως 2016 την πραγματική δαπάνη για τα φάρμακα αφαιρουμένης της προσδοκώμενης δαπάνης. Η προσδοκώμενη δαπάνη υπολογίστηκε με βάση τα στοιχεία της περιόδου 1987 - 1999.Επιπλέον σας προσκομίζω σχετικό πινακάκι με την εξέλιξη των φαρμακευτικών δαπανών για την περίοδο 1987- 2016. Επιπλέον σας προσκομίζω πινακάκι όπου εν φαίνεται η φαρμακευτική δαπάνη ως ποσοστό του ΑΕΠ για την περίοδο 1987-2016.Περαιτέρω σε σχέση με τον τρόπο που λειτουργούσε η επιτροπή η ΕΤΦ

θέλω να σας αναφέρω ένα χαρακτηριστικό περιστατικό. Το έτος 2014 επι Υπουργίας Α.Γεωργιάδη είχε ληφθεί απόφαση να μην γίνει αύξηση κανενός φαρμάκου σε επικείμενη τότε έκδοση δελτίου τιμών. Κατά την συνεδρίαση εγώ ως μέλος της ΕΤΦ διατύπωσα τις ενστάσεις μου καθώς αντιλήφθηκα ότι υπήρχε εισήγηση για αύξηση τιμών σε 30 φάρμακα παρά την απόφαση που είχε ληφθεί. Όταν διατύπωσα τις αντιρρήσεις μου πρότεινα αυτά τα φάρμακα να μην συμπεριληφθούν στην απόφαση και ζήτησα ψηφοφορία για αυτό. Έγινε ψηφοφορία και κατά πλειοψηφία (μειοψηφούντων των εκπροσώπων των (φαρμακοβιομηχάνων) έγινε δεκτή η άποψη μου. Την στιγμή εκείνη ένας σύμβουλος του τότε Υπουργού Υγείας, από ότι θυμάμαι ο Χαράλαμπος Καραθάνος, ο οποίος δεν ήταν τότε μέλος της ΕΤΦ, επικοινωνήσε προφανώς με τον Υπουργό και στην ουσία τον ειδοποίησε να κατέβει. Αμέσως κατέβηκε ο Υπουργός και εισήλθε στον χώρο όπου :συνεδρίαζε η ΕΤΦ. Ο Υπουργός κάθισε δίπλα στον πρόεδρο της επιτροπής και ζήτησε να μάθει από τον πρόεδρο τι έγινε και αφού ενημερώθηκε για το θέμα που είχα θέσει σε ψηφοφορία, απευθύνθηκε σε όλα τα μέλη της επιτροπής λέγοντας ότι επιθυμεί να περάσει το συγκεκριμένο δελτίο τιμών αυτούσιο ως είχε παρουσιαστεί στην επιτροπή διότι την επομένη όπως ισχυρίστηκε είχε συνάντηση με την τριόικα και δεν ήθελε καμία εκκρεμότητα. Ο Υπουργός γνώριζε το θέμα της αύξησης των τιμών γι' αυτά τα 30 φάρμακα περίπου. Τον ενημέρωσα και εγώ και ο Πρόεδρος ότι έγινε σχετική ψηφοφορία και έχει ληφθεί ήδη απόφαση για την μη αύξηση των 30 αυτών περίπου φαρμάκων. Ο Υπουργός τότε είπε «θα ξαναψηφίσουμε». Του είπα ότι ρεζιλεύει την επιτροπή και απευθυνόμενος στον πρόεδρο του έκανα παρατήρηση γιατί δεν αντιδρούσε. Τότε ο Υπουργός είπε «ψηφίζουμε πάλι , ποιος είναι με τον Ράνο και ποιος είναι με εμένα;». Τότε όλα τα μέλη της επιτροπής εκτός από εμένα ψήφισαν υπέρ της άποψης του Υπουργού. Τέλος θέλω να προσθέσω ότι όπως είναι το θεσμικό πλαίσιο της τιμολόγησης των φαρμάκων στην Ελλάδα, όπου η τιμή αποφασίζεται στην ουσία από μία διαπραγμάτευση μεταξύ αφενός κάποιων που έχουν όλες τις πληροφορίες και απολαμβάνουν τα αποτελέσματα μιας καλής συμφωνίας και αφετέρου μιας ομάδας εκπροσώπων, αυτών της πολιτείας οι οποίοι δεν έχουν καμία πληροφορία ή όφελος από το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης(αδιάφοροι για το κόστος), σαν συνέπεια η συμφωνία θα είναι πάντα υπέρ των φαρμακευτικών» «...Ο Μανιάς είχε αποχωρήσει από τον χώρο του Υπουργείου Υγείας αλλά εξακολουθούσε να διαχειρίζεται τις προτάσεις των φαρμακευτικών εταιριών σε επίπεδο ΣΦΕΕ. Τον ρόλο του Μανιά ανέλαβε θεσμικά η Αντιπρόεδρος του ΕΟΦ Μαρία Σκουρολιάκου, η οποία κάποια στιγμή διατέλεσε και μέλος της ΕΤΦ. Εξακολουθούσε και στην περίοδο αυτή ο Υπουργός Υγείας να ενημερώνεται αφ' ενός και επηρεάζει αφετέρου τα θέματα που έρχονταν προς

συζήτηση στην ΕΤΦ. Αναφέρομαι πάντα σε συγκεκριμένα ζητήματα που σχετίζονταν με θέματα για τα οποία οι φαρμακευτικές εταιρίες διαπραγματεύονταν».

Μετά την κατάθεση του Κων/νου Ράνου δόθηκε η από 26-3-2019 παραγγελία στο ΜΚΕ για να ελεγχθούν οι ισχυρισμοί του σχετικά με δελτίο τιμών του 2014, οπότε φέρεται να λήφθηκε απόφαση να αυξηθεί η τιμή 30 φαρμάκων. Από την έρευνα προέκυψαν τα εξής: Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 4 της ΥΑ 57408 ΦΕΚ 1446 Β' /14-6-2013, «Τα δελτία τιμών φαρμάκων επισυνάπτονται στην Υπουργική απόφαση έκδοσης Δελτίου τιμών και αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Υγείας, μετά από την εισήγηση του αρμόδιου τμήματος και τη γνώμη μετά τον έλεγχο των τιμών από την Επιτροπή Τιμών Φαρμάκων. Οι τιμές δύνανται να επικαιροποιούνται μέχρι τέσσερις φορές τον χρόνο. Κατά την πρώτη εφαρμογή της παρούσας απόφασης δε δύνανται να υπάρξουν αυξήσεις σε σχέση με το προηγούμενο δελτίο τιμών παρά εφόσον υπάρξει αιτιολογημένη και τεκμηριωμένη εισήγηση από το αρμόδιο τμήμα του ΕΟΦ. Ο Κωνσταντίνος Ράνος ορίστηκε μέλος της ΕΤΦ με την Δυ1δ/οικ. 35997/11-4-2011 απόφαση. Η ΕΤΦ ήταν ενδεκαμελής. Παρέμεινε μέλος της ΕΤΦ έως τις 12-9-2013, οπότε εκδόθηκε η ΔΥ1δ/85185/12-9-13 απόφαση συγκρότησης ΕΤΦ, στην οποία δεν ορίστηκε πλέον μέλος. Η συνεδρίαση της ΕΤΦ την οποία ανέφερε στην κατάθεσή του έλαβε χώρα όχι το έτος 2014 αλλά 1 με 2 Αυγούστου 2013.

Ανευρέθη το πρακτικό της ΕΤΦ από 1-8-2013 και 2-8-13 στο οποίο αναφέρεται ότι ήταν παρόντες 8 μέλη της ΕΤΦ και συζητήθηκαν τα εξής: «Θέμα Συνεδρίασης: Δελτίο τιμών ανατιμολόγησης, με νέα γενόσημα και με νέα πρωτότυπα φάρμακα. Ανατιμολογήθηκαν τα οπ patent φάρμακα, ορφανά και βιολογικά και τιμολογήθηκαν νέα γενόσημα και νέα πρωτότυπα. Τα κριτήρια για τα νέα πρωτότυπα αναφέρονται στην εγκύκλιο ΔΥΓ3/57066/11/6/2013. Κατόπιν συζητήσεως, από τα φαρμακευτικά σκευάσματα που υπήρχαν στα νέα φάρμακα η επιτροπή καινοτόμων φαρμάκων υπό την Προεδρία της κα Παπανικολάου ανακοίνωσε ότι από τον πίνακα βγήκαν δύο φάρμακα (Trajenta, Normosang), γιατί δεν πληρούσαν τα κριτήρια. Ερώτημα του Διευθυντή της Δ/σης Φαρμάκων και Ευαγγελάτου αναφορικά με το σκεύασμα Xarelto μετά την ένσταση που υπέβαλλε η εταιρία Boehringer, απαντήθηκε από την εταιρία Bayer. Ο εκπρόσωπος της Bayer παρουσίασε και κατέθεσε τα υποστηρικτικά στοιχεία για το Fast Track FDA, αναφορικά με το φάρμακο XARELTO. Η Γενική Γραμματέας κα Παπανικολάου δήλωσε ότι υπάρχει σκέψη να μπαίνουν με προτεραιότητα φάρμακα που σπάνε μονοπώλια. Η γνώμη του ΣΦΕΕ ήταν υπέρ να υπάρχουν κριτήρια και όποιοι προβάλλουν ψευδή στοιχεία να τιμωρούνται. Επίσης για τα υπόλοιπα φάρμακα που εκκρεμούν να προχωρήσουν άμεσα στην έγκριση όσο το δυνατό νωρίτερα. Ο κος Ράνος υπενθύμισε ότι η Ε. Τ. είχε και στο παρελθόν καταγράψει το αίτημά της για τιμολόγηση όλων

των νέων φαρμάκων. Ο Πρόεδρος της επιτροπής ζητά από την Επιτροπή Καινοτόμων το Πρακτικό όπου αναφέρονται τα κριτήρια επιλογής. Ο κος Ράνος δε συμφώνησε με τις αυξήσεις των τιμών που παρουσιάστηκαν στο σχέδιο δελτίου τιμών, οι οποίες προέκυψαν σύμφωνα με το μέσο όρο των 3 χαμηλότερων τιμών και είπε να μη δοθούν οι αυξήσεις που προκύπτουν και σε αυτό το δελτίο όπως και στο παρελθόν. Το τμήμα τιμών του ΕΟΦ τιμολόγησε όλα τα on patent φάρμακα, ορφανά και βιολογικά σύμφωνα με το μέσο όρο των 3 χαμηλότερων τιμών και για τις αυξήσεις οι οποίες παρουσιάστηκαν σε ορισμένα εξ αυτών φάρμακα, η ΕΤ εξουσιοδότησε τον Πρόεδρο να καταγράψει την αιτιολόγησή τους, όπως και έγινε. Ο Πρόεδρος παρέστη στον ΕΟΦ και συμφώνησε με τις προκύπτουσες τιμές και την αιτιολόγησή τους, αφού μελέτησε το αρχείο.

Ο ΣΦΕΕ πρότεινε στα ορφανά φάρμακα την εξομοίωση της ex-factory τιμής με τη Νοσοκομειακή τιμή. Ο ΕΟΦ αντιπρότεινε για τα ορφανά, σε μείωση έως 10% να λάβουν το 50% της μείωσης και με μείωση άνω του 10% να μειωθούν κατά 40% της μείωσης. Η πρόταση εγκρίθηκε από την Ε.Τ. Προσήλθε στη συνεδρίαση ο κος Υπουργός και επισήμανε ότι είναι Μνημονιακή Υποχρέωση να ολοκληρωθεί το Δελτίο τιμών με βάση τη νομοθεσία και οι όποιες ενστάσεις θα εξετασθούν από την αρμόδια επιτροπή. Ο κος Ράνος δεν συμφώνησε να δοθούν οι προκύπτουσες τιμές που παρουσιάζουν αυξήσεις. Ο ΣΦΕΕ στηρίζει ότι αν αυτό προκύπτει από το μέσο όρο των 3 χαμηλότερων, δεν υπάρχει λόγος διαφωνίας. Ο κος Ράνος επισήμανε ότι οι αυξήσεις δίνουν επιβάρυνση 70 εκατομμύρια στη δαπάνη. Η διαφωνία του κος Ράνου καταγράφεται. Η κα Λίτσα ανέφερε ότι σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΕΟΠΥΥ η επιβάρυνση θα είναι 23 εκατομ., αλλά με την τιμολόγηση των νέων γενοσήμων θα επέλθει ισορροπία. Ο Πρόεδρος με τη σύμφωνη γνώμη της πλειοψηφίας των μελών της Επιτροπής (πλην του κος Ράνου), εξουσιοδοτήθηκε να αποστείλει το υποβληθέν από τον ΕΟΦ σχέδιο δελτίου τιμών φαρμάκων και έληξε τη συνεδρίαση.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ Μπούρος Δημοσθένης

ΤΑ ΜΕΛΗ Ράνος Κων/νος, Σκουρολιάκου Μαρία, Λίτσα Παναγιώτα, Κωλέτης Πολυχρόνης, Γερασόπουλος Μάρκος, Παπάζογλου Γεώργιος, Βάρσου Ελένη.»

Στο ανωτέρω πρακτικό δεν αναφέρεται ο συντάξας γραμματέας. Η επιτροπή συνεδρίασε την 1η και 2α Αυγούστου 2013, χωρίς να προκύπτει εάν και στις δύο συνεδριάσεις παρέστησαν τα ίδια μέλη. Τα προηγούμενα δελτία τιμών ήταν το Α.Π. ΔΥΓ3α/478/30-4-2013 με 12.427 εγγραφές το οποίο εκδόθηκε από τον αναπληρωτή Υπουργό Υγείας Μάριο Σαλμά και το Α.Π. ΔΥΓ3α/οικ. 54696/5-6-2013 με 384 εγγραφές το οποίο εκδόθηκε επίσης από τον Μάριο Σαλμά. Μετά την πιο πάνω συνεδρίαση της ΕΤΦ εκδόθηκε

το ΑΠ ΔΥΓ3δ/οικ.74725/6-8-2013 Δελτίο Τιμών από τον Υφυπουργό Υγείας Αντώνη Μπέζα με 14.323 εγγραφές. Στα σχετικά έγγραφα της Υπουργικής Απόφασης αναφέρονται τα πρακτικά της ΕΤΦ 8/2013 (30-7-13) και 9/2013 (2-8-13 και συνέχειά του 3-8-13), η έγκρισή τους από την ΕΤΦ και οι από 27-5-13, 4-6-13 και από 1-8-13 εισηγήσεις του ΕΟΦ. Ισχύς ορίστηκε από 2-9-13. Από παραδρομή αναφέρεται ότι το πρακτικό 9/13 αφορά συνεδριάσεις της 2-8-13 και 3-8-13, ενώ το ορθό είναι 1-8-13 και 2-8-13. Το πρακτικό 8/13 δεν ανευρέθη στο αρχείο της Δνης Φαρμάκων του Υπουργείου Υγείας και δεν απεστάλη στο Μ.Κ.Ε. Επίσης δεν ανευρέθησαν αν και αναζητήθηκαν από το Μ.Κ.Ε. στις αυτοψίες και στα κατασχεμένα στοιχεία (έντυπα και ηλεκτρονικά) οι εισηγήσεις από 27-5-13, 4-6-13 και 1-8-13 του ΕΟΦ.

Το επόμενο δελτίο τιμών ήταν το Διορθωτικό Δελτίο Τιμών Φαρμάκων Οικ. Α.Π. 81505/30-8-2013 το οποίο εκδόθηκε από τον Υφυπουργό Υγείας Αντώνη Μπέζα με ισχύ από 2-9-2013. Τα ανωτέρω δύο ΔΤΦ δεν τέθηκαν σε ισχύ (το δεύτερο δεν ανευρέθη αναρτημένο στον ιστότοπο του Υ.Υ.) γιατί ακολούθησε το Διορθωτικό Δελτίο Τιμών Φαρμάκων Ανθρώπινης Χρήσης 30-8-2013 (Τροποποίηση της ΔΥΓ3δ/οικ. 81505/30-8-13 Υ.Α.) ΑΠ Οικ. Γ.Π. 89881/28-9-2013 με ισχύ από 2-9-13 το οποίο εκδόθηκε από τον Υπουργό Υγείας Σπυρίδωνα-Άδωνι Γεωργιάδη. Το τελευταίο αυτό ΔΤΦ είχε 14.319 εγγραφές. Στα σχετικά έγγραφα για την έκδοσή του αναφέρονται τα ίδια πρακτικά 8/13 και 9/13 της ΕΙΦ και οι από 27-5-13, 4-6-13, 1-8-13 εισηγήσεις του ΕΟΦ, καθώς και το 74823 (27-9-13) έγγραφο του Προέδρου της Επιτροπής Κατάρτισης Καταλόγου Συνταγογραφούμενων Ιδιοσκευασμάτων, για τη διαβίβαση των αρχείων της θετικής λίστας. Το Μ.Κ.Ε. προέβη σε έρευνα για το εάν δόθηκαν αυξήσεις σε τιμές φαρμάκων με τα ανωτέρω δελτία και για την αιτιολόγηση των αυξήσεων αυτών. Ως δελτίο αναφοράς λήφθηκε το ΔΤΦ ΑΠ ΔΥΓ3α/478/30-4-2013. Από τη σύγκριση βρέθηκαν 267 σκευάσματα που ανήκουν σε 77 κατόχους άδειας κυκλοφορίας τα οποία πήραν αύξηση στην τιμή τους στο ΔΤΦ της 6-8-2013. Επίσης βρέθηκαν 267 σκευάσματα που ανήκουν σε 78 κατόχους άδειας κυκλοφορίας (ΚΑΚ) που πήραν αύξηση στο ΔΤΦ της 28-9-2013 σε σχέση με το ΔΤΦ της 30-4-2013. Τέλος πραγματοποιήθηκε σύγκριση ανάμεσα στο ΔΤΦ της 6-8-2013 με το ΔΤΦ της 28-9-2013 και βρέθηκαν 77 σκευάσματα που πήραν αύξηση στο ΔΤΦ στις 28-9-2013. Τα σκευάσματα ανήκουν σε 29 ΚΑΚ. Βρέθηκε e-mail μεταξύ ΕΟΦ και Υπουργείου Υγείας στο οποίο φαίνεται να υπάρχει αιτιολόγηση για την τιμή 14 σκευασμάτων τα 13 εκ των οποίων έλαβαν αύξηση στο ΔΤΦ της 28-9-13. Λήφθηκαν κάποια αρχεία από τον ΕΟΦ και ενστάσεις εταιριών για το χρονικό διάστημα μεταξύ της έκδοσης του ΔΤΦ 6-8-13 και 30-8-13. Για το χρονικό διάστημα από 6-8-2013 έως τις 28-9-2013 δεν βρέθηκε έγκριση της ΕΤΦ ή πρακτικό ΕΤΦ, ούτε μνημονεύεται πρακτικό της ΕΤΦ στα έχοντας υπόψη της ΥΑ της 28-9-2013, παρόλο που σύμφωνα με τη νομοθεσία πριν από

την έκδοση κάθε δελτίου τιμών πρέπει να λαμβάνεται η γνώμη της ΕΤΦ και στο Ν. 4052/2012 αναφέρεται ότι ο έλεγχος των αποτελεσμάτων των ενστάσεων πριν την έκδοση διορθωτικού Δελτίου Τιμών ανήκει στην αρμοδιότητα της ΕΤΦ. Έτσι τα 77 σκευάσματα που πήραν αύξηση στο ΔΤΦ της 28-9-13 δεν έχουν ελεγχθεί από την ΕΤΦ. Ο Κωνσταντίνος Ράνος ερωτηθείς από το ΜΚΕ κατέθεσε πως στο πρακτικό της ΕΤΦ της 1 και 2-8-13 δεν γίνεται αναλυτική αναφορά σε όσα έγιναν στη συνεδρίαση, πως τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο η αντιπρόεδρος του ΕΟΦ κα Σκουρολιάκου διαπραγματευόταν άμεσα με τις φαρμακευτικές εταιρίες και η μέθοδος τιμολόγησης είναι πρόσκληση για διεφθαρμένη συμπεριφορά από οποιονδήποτε ασχοληθεί με αυτή σε επίπεδο λήψης αποφάσεων από την πλευρά της πολιτείας. Οι τιμές ιδιαίτερα στα μονοπωλιακά, πατενταρισμένα φάρμακα, είναι οι τιμές που δίνουν οι ίδιοι οι παραγωγοί. Για τα φάρμακα που πήραν αύξηση κατέθεσε πως ήταν αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων στις οποίες προέβη η κα Σκουρολιάκου, ο Υπουργός και οι ενδιαφερόμενοι φαρμακέμποροι. Κατέθεσε επίσης ότι από τη γνώση του και την εμπειρία του η ΕΤΦ ανενδοίαστα εκτελούσε τις εντολές του εκάστοτε Υπουργού. Κατέθεσε επίσης ότι υπήρχε ουρά εκπροσώπων των φαρμακευτικών εταιριών έξω από το γραφείο του Μανιά επί υπουργίας Λοβέρδου και όταν το ρόλο του ανέλαβε η Σκουρολιάκου, οι ουρές μεταφέρθηκαν εκεί. Ότι υπήρχε διαχρονικά δεξαμενή άντλησης συμβούλων από την Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, όπως ο κ. Κυριόπουλος και ο κ. Μανιαδάκης, που επενέβαιναν αποκάλυπτα στη διαμόρφωση πολιτικής και ζούσαν αποκλειστικά από παραγγελία μελετών των φαρμακοβιομηχάνων και οι οποίοι ήταν άμισθοι, αλλά παρόντες σε όλες τις συναντήσεις με τους φαρμακοβιομηχάνους. Η ΛΙΤΣΑ Παναγιώτα, φαρμακοποιός ΕΟΠΠΥ και μέλος της ΕΤΦ κατέθεσε σχετικά με την αιτιολόγηση των αυξήσεων στις 6-8-13 ότι επειδή στη συνεδρίαση της ΕΤΦ παρουσιάζεται ένα excel με επεξεργασμένα στοιχεία, χωρίς πρόσβαση στη βάση του ΕΟΦ, από όπου αντλούνται τα στοιχεία, ο Πρόεδρος μετέβη στον ΕΟΦ για να αξιολογήσει τα πρωτογενή στοιχεία από τη βάση EURIPID και να επιβεβαιώσει ότι δεν έγιναν λάθη. Όπως και έγινε. Κατέθεσε επίσης ότι οι εισηγήσεις του ΕΟΦ διαβιβάζονταν στον Πρόεδρο της ΕΤΦ και δεν κοινοποιούνταν στα μέλη της ΕΤΦ. Κατέθεσε ότι κάποιοι κωδικοί πήραν αύξηση από τις 6-8-13 στις 28-9-13 ενώ άλλοι σημείωσαν μείωση, καθόσον κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, εντοπίζονταν λάθη και δινόταν εντολή της διόρθωσης είτε αφορούσε αύξηση είτε αφορούσε μείωση τιμής και δινόταν εντολή στον ΕΟΦ να προβεί στις διορθώσεις. Σε ερώτηση γιατί δεν καταγράφονται όλα τα ανωτέρω στα πρακτικά κατέθεσε πως συνήθως στα πρακτικά ήταν πιο λεπτομερής η καταγραφή. Ο πρόεδρος της ΕΤΦ Μπούρος Δημοσθένης κατέθεσε πως αμέσως μετά την συνεδρίαση της 1-8-13 και 2-8-13 αποχώρησε έχοντας ήδη υποβάλει την παραίτησή του τον Ιούλιο του 2013. Κατέθεσε ότι έπειτα από μακρά συζήτηση

που η Επιτροπή αδυνατούσε να καταλήξει σε συμπέρασμα, παρενέβη ο Υπουργός λέγοντας ότι ήταν μνημονιακή υποχρέωση να ολοκληρωθεί το Δελτίο Τιμών και οι όποιες ενστάσεις να εξεταστούν από την αρμόδια Επιτροπή. Η ίδια η Σκουρολιάκου επιχειρηματολογώντας για το ορθό της τιμολόγησης τον παρακάλεσε να μεταβεί ο ίδιος στον ΕΟΦ για να βεβαιωθεί προβαίνοντας σε δειγματοληπτικό έλεγχο. Μετέβη στο γραφείο της όπου του εξήγησε τον τρόπο τιμολόγησης κάποιων φαρμάκων δειγματοληπτικά. Ο ίδιος διαπίστωσε ότι δεν υπήρχε κακόβουλη πρόθεση επηρεασμού της τιμής και μετέφερε την άποψη αυτή στα λοιπά μέλη της ΕΤΦ. Κατέθεσε τέλος ότι από την πρώτη στιγμή διαπίστωσε τις ανεπάρκειες του συστήματος που αφορούσε το Τμήμα Τιμών του ΕΟΦ, τη σύνθεση της ΕΤΦ, όπου συμμετείχαν εκπρόσωποι της Φαρμακοβιομηχανίας (4 μέλη) και που είχε ως αποτέλεσμα τον κίνδυνο να γίνουν άσκοπα πολλά λάθη στα ΔΤΦ. Από τα ανωτέρω προκύπτει πως δεν υπήρξε αιτιολογημένη και τεκμηριωμένη εισήγηση από το αρμόδιο τμήμα του ΕΟΦ για τις αυξήσεις που έγιναν στα διαδοχικά ΔΤΦ. Τέτοια αιτιολογημένη εισήγηση θα ήταν η αναφορά της αύξησης που προτείνεται για κάθε φάρμακο με την παράθεση των τριών χαμηλότερων τιμών των κρατών-μελών της ΕΕ ώστε να αιτιολογείται η προτεινόμενη τιμή και να είναι δυνατός ο έλεγχος.

Στα πλαίσια της βασικής δικογραφίας της NOVARTIS εστάλησαν στις αρχές του 2020 Ευρωπαϊκές Εντολές Έρευνας σε όλα τα κράτη μέλη για να αποσταλούν στοιχεία για τις ex factory τιμές 42 φαρμάκων της εταιρίας NOVARTIS για τα οποία προέκυψαν ενδείξεις υπερτιμολόγησης, για το χρονικό διάστημα από 2008 έως 2016. Οι περισσότερες χώρες έχουν αποστείλει στοιχεία (βλ. σελ. 26-30 4ης Συμπλ. Έκθεσης). Με παραγγελία μας ζητήσαμε από το ΜΚΕ να επικεντρώσει την έρευνα στην αύξηση της τιμής το διάστημα από Αύγουστο έως τέλη Σεπτεμβρίου 2013 μόνο για τα φάρμακα της Νοβάρτις, ερευνώντας με βάση τα στοιχεία των ΕΕΕ την ορθότητα ή όχι των ανατιμήσεων. Για τα λοιπά φάρμακα ζητήθηκε να εξεταστεί υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί να γίνει σήμερα έρευνα της ορθότητας των αυξήσεων. Επί της παραγγελίας μας εκδόθηκε η 4η Συμπληρωματική Έκθεση από την οποία προέκυψαν τα εξής:

Στο ΔΤΦ της 30-8-2013 πήραν αύξηση 267 σκευάσματα, τα οποία καταγράφηκαν σε πίνακα. Η αύξηση κυμάνθηκε από 0,13% έως και 76%. Από τα ανωτέρω τα είκοσι ένα (21) ανήκουν στην εταιρία NOVARTIS. Τρία από αυτά, μία συσκευασία του COPALIA, EXFORGE XILIXARX δεν εμφάνισαν πωλήσεις έως την έκδοση του ΔΤΦ της 11-2-14 και δεν ελέγχθηκαν, ενώ το FENIVIR είναι ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. και δεν αποζημιώνεται και επίσης δεν ελέγχθηκε. Για μία συσκευασία του COPALIA με κωδικό ΕΟΦ 276380303 προέκυψε πως η εταιρία Νοβάρτις δήλωσε για τη Γαλλία ex factory τιμή (19,26 ευρώ) για τη συσκευασία των 30 δισκίων,

μεγαλύτερη από αυτή που προέκυψε από τη δικαστική συνδρομή (18,59 ευρώ), η δε τιμή της Γαλλίας ήταν μία από τις 3 χαμηλότερες και λήφθηκε υπόψη για την εξαγωγή του μέσου όρου από 19,54 ευρώ. Την προτεινόμενη από την εταιρία τιμή δέχθηκε ο ΕΟΦ ενώ θα έπρεπε να την είχε διορθώσει προς τα κάτω, οπότε και ο μέσος όρος των τριών τιμών θα ήταν χαμηλότερος. Σημειώνεται ότι το σκεύασμα είχε τιμή στο ΔΤΦ της 30-4-2013 19,34 ευρώ και πήρε μείωση στο ΔΤΦ της 6-8-13 σε 19,18 ευρώ, ενώ στο ΔΤΦ της 28-9-13 πήρε τιμή 19,54 ευρώ. Βάσει των έως τώρα δεδομένων η ορθή τιμή ήταν 19,50 ευρώ. Το ΜΚΕ δεν δύνανται να επαληθεύσει την ορθότητα ή μη της αύξησης της τιμής (σελ. 47-49 της 4ης Συμπλ. Έκθεσης) προφανώς γιατί δεν έχει απαντήσεις στη δικαστική συνδρομή από όλες τις χώρες και συγκεκριμένα δεν έχει την απάντηση ούτε της Αυστρίας, η τιμή της οποίας λήφθηκε υπόψη για την εξαγωγή του μέσου όρου, ενώ μπορεί να προκύψουν και μικρότερες τιμές από χώρες που δεν απάντησαν ακόμη. Για το σκεύασμα RASILEZF.C.TAB 150 MG (κωδ. ΕΟΦ 280100112) δεν προέκυψαν χαμηλότερες τιμές από αυτές που δήλωσε η εταιρία ως τρεις χαμηλότερες τιμές της ΕΕ, η δικαστική συνδρομή έδωσε όμοιες τιμές με αυτές που δήλωσε η εταιρία για τις τρεις αυτές χώρες, ωστόσο η τιμή που δόθηκε στο ΔΤΦ ήταν μικρότερη από αυτή που ζήτησε η εταιρία (δόθηκε τιμή στις 28-9-13 14,04 ευρώ αντί της αιτηθείσας 14,15 ευρώ).

Για το σκεύασμα RASILEZHCT (150+12,5) MG... (κωδ. ΕΟΦ 286890112) προέκυψε πως η εταιρία Νοβάρτις ζήτησε τιμή 17,54 ευρώ και της δόθηκε με το ΔΤΦ 89881/28-9-13 τιμή σχεδόν όμοια 17,53 ευρώ. Στο Φύλλο έρευνας δήλωσε για τη Γαλλία τιμή 13,30 ευρώ κάνοντας λανθασμένο υπολογισμό κατά την αναγωγή της συσκευασίας των 30 χαπιών σε 28 που κυκλοφορούν στην Ελλάδα υπολογίζοντας τιμή 13,30 ενώ το ορθό ήταν 13,28, γεγονός όπως που έλαβε υπόψη ο ΕΟΦ και της έδωσε τιμή 15,53 αντί 15,54 που ζητούσε. Ωστόσο δήλωσε λανθασμένη ex factory τιμή για την Πορτογαλία 14,68 ευρώ αντί της ορθής που προέκυψε από τη δικαστική συνδρομή 14,60 ευρώ. Η Πορτογαλία λήφθηκε υπόψη για την εξαγωγή του μέσου όρου των 3 χαμηλότερων τιμών. Με τον ορθό υπολογισμό του μέσου όρου θα έπρεπε να δοθεί τιμή 15,50 ευρώ αντί 15,53 ευρώ που δόθηκε στο ΔΤΦ της 28-9-13. Η τιμή που δόθηκε στο ΔΤΦ της 6-8-13 ήταν 15,51 ευρώ (σελ. 60 της 4ης Τμημ. Έκθεσης).

Για το σκεύασμα SANDOSTATIN LAR 10 MG/VIAL BT...(κωδ. ΕΟΦ 225670401) προέκυψε πως η εταιρία Νοβάρτις ζήτησε τιμή 493,76 και της δόθηκε η ίδια τιμή με το ΕΤΦ 89881/28-9-13, ενώ η τιμή που είχε λάβει στις 6-8-13 ήταν 483,67. Ωστόσο στο φύλλο έρευνας δήλωσε για την Πορτογαλία ex factory τιμή 464,64 ευρώ, αντί της ορθής που προέκυψε από τη δικαστική συνδρομή 462,72 ευρώ, η δε τιμή της Πορτογαλίας υπολογίστηκε ως μία από τις 3 χαμηλότερες. Με τον ορθό υπολογισμό της τιμής της Πορτογαλίας η τιμή που θα έπρεπε να δοθεί από τον ΕΟΦ ήταν 493,09 ευρώ αντί της δοθείσας 493,76 ευρώ. Ωστόσο δεν έχουν

καταγραφεί τιμολογιακά στοιχεία από όλες τις χώρες και δεν μπορεί να προκύψει ποια ήταν η ορθή τιμή (ενδεχομένως και μικρότερη).

Για το σκεύασμα SANDOSTATIN LAR 20 MG...(κωδ. ΕΟΦ 225670501) προέκυψε πως η εταιρία δήλωσε μεγαλύτερη ex factory τιμή για την Πορτογαλία (775,59) από την ορθή που προέκυψε από τη δικαστική συνδρομή (772,43), και μεγαλύτερη τιμή για την Βουλγαρία (807,59), από την ορθή που προέκυψε από τη δικαστική συνδρομή (770,94)- σελ. 63-64 4ης Τμημ. Έκθεσης. Εάν λαμβάνονταν υπόψη οι ανωτέρω μικρότερες τιμές, ο μέσος όρος θα ήταν 774,66 και με την προσθήκη του τότε ισχύοντος χονδρεμπορικού κέρδους 4,9% η εξαγόμενη Χ.Τ. που θα έπρεπε να είχε δοθεί είναι 812,62, αντί της τιμής που δόθηκε από 817,07 ευρώ.

Όσον αφορά το σκεύασμα SANTOSTATIN LAR 30 MG...(κωδ. ΕΟΦ 225670601) οι δύο τιμές που λήφθηκαν υπόψη ήταν σωστές (Λετονία και Τσεχία), άλλες δηλώθηκαν υψηλότερες αλλά δεν άσκησαν επιρροή, και δεν δηλώθηκε από την Νοβάρτις τιμή για την Βουλγαρία, ενώ από τη δικαστική συνδρομή προέκυψε πολύ χαμηλή τιμή μετά τις 25-2-13 από 1.014,20 ευρώ (βλ. σελ. 66 της 4ης Τμημ. Έκθ), ίση σχεδόν με την τιμή της Ιταλίας που αν λαμβάνονταν υπόψη ως τρίτη μικρότερη τιμή (μαζί με της Ιταλίας και της Λετονίας) ο μέσος όρος που θα προέκυπτε θα ήταν 1.017,58 και με την προσθήκη του τότε ισχύοντος χονδρεμπορικού κέρδους 4,9% η εξαγόμενη Χ.Τ. που θα έπρεπε να είχε δοθεί είναι 1.067,44 αντί της τιμής που δόθηκε από 1.078,95 ευρώ.

Όσον αφορά το σκεύασμα SEBIVO 600 MG...(κωδ. ΕΟΦ 278170101), οι δύο τιμές που λήφθηκαν υπόψη, Σλοβακίας και Γαλλίας είναι ορθές, η τιμή της Μ. Βρετανίας που λήφθηκε υπόψη δεν μπορεί να ελεγχθεί γιατί δεν έχει απαντηθεί η αίτηση δικαστικής συνδρομής, ενώ προέκυψε πως η ex factory τιμή της Βουλγαρίας που δηλώθηκε στο φύλλο έρευνας από 364 ευρώ ήταν μεγαλύτερη από αυτή που προέκυψε από τη δικαστική συνδρομή, δηλαδή 330,92 ευρώ (βλ. σελ. 67 και 68 της 4ης Τμημ. Έκθεσης). Η τιμή αυτή έπρεπε να ληφθεί υπόψη αντί της τιμής της Γαλλίας, οπότε ο μέσος όρος που θα προέκυπτε θα ήταν 327,57 και με την προσθήκη του τότε ισχύοντος χονδρεμπορικού κέρδους 4,9% η εξαγόμενη Χ.Τ. που θα έπρεπε να είχε δοθεί είναι 343,62 αντί της τιμής που δόθηκε από 350,79 ευρώ.

Για το σκεύασμα CUBICIN 350 MG/VIAL ...(κωδ. ΕΟΦ 272870301) η τιμή που δόθηκε από τον ΕΟΦ ήταν μεγαλύτερη από αυτή που ζήτησε η εταιρία, δηλαδή 73,38 ευρώ αντί της αιτηθείσας 73,23 ευρώ χωρίς να προκύπτει κάποια αιτιολογία (λάθος υπολογισμός από την εταιρία).

Για το σκεύασμα EMSELEX 7,5 MG/TAB... BLISTERS (κωδ. ΕΟΦ 268170103) προέκυψε πως η εταιρία Νοβάρτις δεν δήλωσε ως μία από τις τρεις χαμηλότερες τιμές την Τσεχία, ενώ από τη δικαστική σύνδρομη προέκυψε ex factory τιμή 23,26 ευρώ. Οι τρεις χαμηλότερες τιμές με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν έως τώρα ήταν η Τσεχία με 23,26, η Ουγγαρία με 25,13 και η Σλοβακία με 25,39 και δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψη η Πολωνία (27,01). Οι τρεις ανωτέρω τιμές δίνουν μέσο όρο 24,59 και με το χονδρεμπορικό κέρδος από 4,9% δίνουν Χ.Τ. 25,79 ευρώ αντί της χορηγηθείσας 25,75 ευρώ. Η Νοβάρτις ωστόσο είχε ζητήσει τιμή 27,10 ευρώ. Σε κάθε περίπτωση από τα ανωτέρω προκύπτει πως ο ΕΟΦ είχε τη δυνατότητα να βρίσκει τις σωστές ex factory τιμές των χωρών της Ε.Ε. και να διορθώνει τα λάθη (εσκεμμένα ή μη) στα φύλλα έρευνας που υπέβαλαν οι φαρμακευτικές εταιρίες. Για την ανωτέρω περίπτωση δεν προέκυψε λάθος από τον ΕΟΦ που οδήγησε σε αδικαιολόγητη αύξηση τιμής.

Το ίδιο προέκυψε και για το σκεύασμα EMSELEX 15 MG/TAB BTX28 ... (κωδ. ΕΟΦ 268170203). Η Νοβάρτις δεν δήλωσε τη χαμηλότερη τιμή της Τσεχίας από 23,26 ευρώ που έπρεπε να ληφθεί υπόψη. Με την τιμή αυτή ο μέσος όρος υπολογίζεται σε 26,88 ευρώ και η Χ.Τ. σε 28,20 ευρώ. Η αναρτηθείσα τιμή ήταν κατά τι μικρότερη από 28,16 ευρώ αντί της υψηλότερης αιτηθείσας από 29,75 ευρώ.

Από τα ανωτέρω προκύπτει πως από τις ex factory τιμές που συλλέχθηκαν από τη δικαστική σύνδρομη (με όσα προβλήματα και ελλείψεις εμφανίστηκαν, όπως αυτά καταγράφονται στις σελ. 30 και 31 της 4ης έκθεσης) προέκυψαν ελάχιστες διαφορές προς τα πάνω (λεπτά του ευρώ) στις τιμές που δόθηκαν με το ΔΤΦ της 28-9-13 σε σχέση με αυτές που προέκυψαν από τη δικαστική σύνδρομη για τρία φάρμακα και μεγαλύτερες διαφορές προς τα πάνω (από 5-10 ευρώ) στις τιμές που δόθηκαν με το ΔΤΦ της 28-9-13 σε σχέση με αυτές που προέκυψαν από τη δικαστική σύνδρομη για τρία φάρμακα.

Περαιτέρω 14 φάρμακα της Νοβάρτις έλαβαν αύξηση τιμής στο ΔΤΦ της 28-9-13 σε σχέση με το ΔΤΦ της 6-8-13. Από αυτά τα τρία δεν εμφάνισαν πωλήσεις έως το επόμενο ΔΤΦ και δεν ελέγχθηκαν από το Μ.Κ.Ε. Οι αυξήσεις που πήραν τα υπόλοιπα 11 φάρμακα κυμαίνονται από 0,12% έως 3,37%.

Για το φάρμακο COPALIA (10+160) MG/TAB BTX28 (κωδ. ΕΟΦ 276380303) και EXFORGE (10+160)... (κωδ. ΕΟΦ 276390303) προέκυψε πως η Βουλγαρία είχε χαμηλότερη τιμή (18,92 ευρώ) από την τιμή της Αυστρίας (19,46) που λήφθηκε υπόψη ως μία από τις τρεις χαμηλότερες τιμές. Αν είχε ληφθεί υπόψη η τιμή της Βουλγαρίας ο μέσος όρος θα είχε υπολογιστεί σε 18,44 και με το χονδρεμπορικό κέρδος από 4,9% η Χ.Τ. η Χ.Τ. που θα έπρεπε να δοθεί ήταν 19,35 ευρώ αντί της τιμής 19,54 ευρώ που δόθηκε.

Για τα σκευάσματα COPALIA (5+160) MG ...(κωδ. ΕΟΦ 276380203) και EXFORGE (5+160) MG/TAB BT...(κωδ. ΕΟΦ 276390203) τα οποία είναι co-marketing προϊόντα, η τιμή τους αυξήθηκε από 18,42 στις 6-8-13 σε 18,79 στις 28-9-13. Από την έρευνα του ΜΚΕ προέκυψε πως η Νοβάρτις υπέβαλε φύλλο έρευνας δηλώνοντας τιμή για την Γαλλία μεγαλύτερη από αυτή που προέκυψε από τη δικαστική συνδρομή. Συγκεκριμένα δήλωσε τιμή ex factory 19,26 η οποία ίσχυε έως τις 31-3-13, ενώ η τιμή που ίσχυε τον Μάιο (που έπρεπε να δηλωθεί) ήταν 18,59 (για συσκευασία 30 χαπιών). Ο ορθός υπολογισμός της συσκευασίας των 28 χαπιών με την ορθή τιμή δίνει τιμή 17,83 ευρώ. Επίσης η εταιρία δεν δήλωσε την τιμή της Πολωνίας ως μία από τις τρεις χαμηλότερες, όπως προέκυψε από τη δικαστική συνδρομή. Με τον υπολογισμό των τριών χαμηλότερων τιμών μέσω δικαστικής συνδρομής (Γαλλία, Πολωνία και Σλοβενία) η Χ.Τ. που προκύπτει είναι 18,85 ευρώ. Η τιμή που έδωσε ο ΕΟΦ ήταν 18,79 ευρώ. Δηλαδή κι εδώ προκύπτει ότι ο ΕΟΦ είχε τη δυνατότητα να ελέγχει την ορθότητα των φύλλων έρευνας της εταιρίας Νοβάρτις.

Όσον αφορά το φάρμακο COMTANF.C.TABL 1FL...(κωδ. ΕΟΦ 235990102) η πατέντα του είχε λήξει και δεν είχε εφαρμογή για την τιμολόγησή του ο κανόνας των τριών χαμηλότερων τιμών της Ε.Ε. Αντιθέτως οι σχετικές διατάξεις (ΥΑ 7789/23-1-2013) όριζαν την υποχρεωτική μείωση της τιμής του, εκτός εάν ο ΕΟΦ πρότεινε στην ΕΤΦ και λάμβανε τη σύμφωνη γνώμη της για την εφαρμογή του ανωτέρω κανόνα, εφόσον πρόκειται για φάρμακο χωρίς γενόσημα, προκειμένου να διατηρηθεί στην αγορά. Για το φάρμακο αυτό δεν ζητήθηκαν στοιχεία μέσω δικαστικής συνδρομής.

Για το ακριβό και ορφανό φάρμακο AFINITOR (τιμή στις 28-9-13 3.316,07) οι τιμές που δήλωσε ως χαμηλότερες η εταιρία Νοβάρτις υποβάλλοντας ένσταση για το ΔΤΦ της 6-8-13 είναι οι ορθές. Από τη δικαστική συνδρομή δεν προέκυψε άλλη χαμηλότερη τιμή. Το φάρμακο είχε υψηλότερη τιμή τον Απρίλιο του 2013.

Για τα φάρμακα ONBREZ BREEZHALER 150 MCG ONBREZ BREEZHALER 300 MCG προέκυψε πως η εταιρία εσφαλμένα ζήτησε διόρθωση τιμής από 24,84 ευρώ σε 25,12 ευρώ, υπολογίζοντας ως τρεις χαμηλότερες άλλες από αυτές που προέκυπταν και από το δικό της φύλλο έρευνας. Ο ΕΟΦ απέδωσε την ορθή τιμή 24,89 ευρώ, όπως αυτή προέκυψε από τις διαθέσιμες απαντήσεις στις δικαστικές συνδρομές.

Για το φάρμακο CERTICAN TAB 60X 1 ΜΓ (κωδ. ΕΟΦ 261570402) προέκυψε πως η εταιρία Νοβάρτις προέβη σε λανθασμένο υπολογισμό αναγωγής της συσκευασίας με βάση τις συσκευασίες της Γερμανίας ενώ δήλωσε την τιμή της Γερμανίας ως μία από τις τρεις χαμηλότερες επίσης λανθασμένα και δήλωσε επίσης λανθασμένη ex factory τιμή για την

Πορτογαλία, ενώ δεν δήλωσε τιμή για την Κύπρο η οποία βρέθηκε από τη δικαστική συνδρομή και είναι μία τις τρεις μικρότερες διαθέσιμες από τη δικαστική συνδρομή. Με τον υπολογισμό ως τριών χαμηλότερων των τιμών της Πορτογαλίας, της Κύπρου και της Ισπανίας η χονδρική τιμή που προκύπτει είναι 467,52, μεγαλύτερη από αυτή που έδωσε ο ΕΟΦ (460,61), πολύ μικρότερη από αυτή που ζητούσε η εταιρία (599,97). Το φάρμακο είχε υψηλότερη τιμή στις 30-4-13 (526,43) από αυτή που δόθηκε τον Αύγουστο του 2013. Από τα ανωτέρω προκύπτει σωστή έρευνα από τον ΕΟΦ.

Για το σκεύασμα CERTICAN TAB 60X0,5 MG (κωδ. ΕΟΦ 261570202) προέκυψε πως δηλώθηκαν ως χαμηλότερες τιμές αυτές της Γαλλίας, Ουγγαρίας και Σλοβενίας, ενώ από τη δικαστική συνδρομή προέκυψε πως οι χαμηλότερες τιμές είναι της Γαλλίας, Σλοβενίας (λίγο μικρότερη από τη δηλωθείσα) και Βουλγαρίας. Η προκύπτουσα Χ.Τ. είναι 190,61 ευρώ (σελ. 108 της 4ης Συμπ. Έκθεσης) και η οποία θα έπρεπε να δοθεί από τον ΕΟΦ με τα έως τώρα διαθέσιμα στοιχεία, ενώ δόθηκε τιμή 197,39 στο ΔΤΦ της 28-9-13. Και στο ΔΤΦ της 6-8-13 η τιμή ήταν 190,96.

Τέλος για το σκεύασμα SIGNIFOR, ακριβό και ορφανό φάρμακο, προέκυψε πως τιμολογήθηκε για πρώτη φορά στις 6-8-13 με τιμή 3.990,21 ευρώ και πήρε αύξηση σε 3.995,04 στις 28-9-13. Η εταιρία Νοβάρτις δήλωσε διαφορετικές χώρες ως έχουσες τις χαμηλότερες τιμές στο φύλλο έρευνας και διαφορετικές χώρες σε ένσταση στο δελτίο της 6-8-13. Από τη δικαστική συνδρομή προέκυψε πως η Γαλλία είχε χαμηλή τιμή 3.773 ευρώ ωστόσο δεν δηλώθηκε από την εταιρία ούτε λήφθηκε υπόψη από τον ΕΟΦ. Ενώ για τη Σλοβενία η τιμή που προέκυψε από τη δικαστική συνδρομή είναι πιο αυξημένη σε σχέση με τη δηλωθείσα από την εταιρία. Σε κείμενο του ΕΟΦ για την τιμολόγηση της 6-8-13 που παραδόθηκε από τον ΕΟΦ στο Μ.Κ.Ε. η χονδρική τιμή είχε υπολογιστεί σε 3.772,27 ευρώ, πολύ μικρότερη από αυτή που δόθηκε, χωρίς να μπορεί να γίνει επαλήθευση των τιμών από τη δικαστική συνδρομή. Η τιμή που δόθηκε από τον ΕΟΦ ήταν μικρότερη από την αιτηθείσα, πάντως σημαντικά μεγαλύτερη από την υπολογισθείσα στο έγγραφο του ΕΟΦ.

Από τα έγγραφα που συγκεντρώθηκαν από το Μ.Κ.Ε. και το περιεχόμενο και τα «έχοντας υπόψη» του ΔΤΦ της 28-9-2013 συνάγεται ότι η Επιτροπή Τιμών Φαρμάκων δεν έλεγξε τα αποτελέσματα των ενστάσεων πριν την έκδοση διορθωτικού Δελτίου Τιμών στις 28-9-2013 με αποτέλεσμα να μην υπάρχει αιτιολόγηση των αυξήσεων των τιμών. Για τα υπόλοιπα φάρμακα άλλων εταιριών πλην της Νοβάρτις που επίσης έλαβαν αυξήσεις το επίμαχο διάστημα, δεν είναι δυνατόν να εξαχθούν συμπεράσματα για την ορθότητα ή όχι των αυξήσεων, χωρίς τη γνώση της ex factory τιμής των χωρών της Ε.Ε. για τα φάρμακα αυτά

το κρίσιμο διάστημα, γνώση που μπορεί να αντληθεί μόνο μέσω νέας δικαστικής συνδρομής, η οποία δεν κρίνεται σκόπιμη.

Οι αυξήσεις των τιμών των φαρμάκων σε σχέση με τα προηγούμενα δελτία τιμών, σύμφωνα με την τότε Υ.Α. τιμολόγησης 57408/14-6-2013 θα μπορούσαν να λάβουν χώρα μόνο κατόπιν αιτιολογημένης και τεκμηριωμένης εισήγησης από το αρμόδιο τμήμα του ΕΟΦ και σχετικής γνωμοδότησης της ΕΤΦ πριν την έκδοση του ΔΤΦ ή κατόπιν εξέτασης (και αποδοχής) σχετικών ενστάσεων των ΚΑΚ από το (τότε) Τμήμα Τιμών Φαρμάκων της Διεύθυνσης Φαρμάκων και Φαρμακείων του Υ.Υ. για διόρθωση τιμής των σκευασμάτων τους και σχετική γνωμοδότηση, κατόπιν ελέγχου τους, από την ΕΤΦ πριν την έκδοση του σχετικού διορθωτικού ΔΤΦ. Τα πρακτικά συνεδρίασης της ΕΤΦ από 30-7-13 δεν βρέθηκαν, οι εισηγήσεις του ΕΟΦ από 27-5-13, 4-6-13 και 1-8-13 δεν βρέθηκαν αν και αναφέρονται στα έχοντας υπόψη των εκδοθέντων ΔΤΦ, οι οποίες θα έπρεπε να αιτιολογούν την ως άνω αύξηση τιμής των φαρμάκων. Το Μ.Κ.Ε. κατέληξε στο συμπέρασμα ότι λόγω έλλειψης των ανωτέρω εγγράφων και των μη ολοκληρωμένων απαντήσεων στις αιτήσεις δικαστικής συνδρομής, δεν είναι δυνατόν να εξακριβωθεί η ορθότητα ή μη των αυξήσεων στις τιμές των φαρμάκων της εταιρίας Νοβάρτις.

Μετά την υποβολή της Α' Τμηματικής Έκθεσης του Μ.Κ.Ε. και της 1ης Συμπληρωματικής Έκθεσης του Μ.Κ.Ε. δόθηκε η από 8-5-2019 συμπληρωματική παραγγελία προκειμένου να διερευνηθεί εάν μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. Πρωτ. 82961/9-9-2013 Υπουργικής Απόφασης κατέστη εφικτή η ένταξη στον κατάλογο με τα φάρμακα που αποζημιώνονται από την κοινωνική ασφάλιση των ακόλουθων φαρμάκων: «SIGNIFOR, JAKAVI, TOBI PODHALER, VOTUBIA». Με βάση την ανωτέρω παραγγελία συντάχθηκε η 2η Συμπληρωματική Έκθεση του Μ.Κ.Ε. και στη συνέχεια κατόπιν νέας παραγγελίας η 3η Συμπληρωματική Έκθεση. Από την έρευνα προέκυψαν τα εξής:

Με τον Ν. 4052/1-3-2012 στο Κεφάλαιο Η' και στο άρθρο 21 παρ. 7 ορίστηκαν τα εξής: Η περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του ν. 3816/2010 (Α' 6) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει αντικαθίσταται ως εξής: «β. Για την κατάρτιση, την αναθεώρηση και τη συμπλήρωση του καταλόγου, εφαρμόζεται σύστημα κατάταξης φαρμακευτικών προϊόντων σύμφωνα με το σύστημα Ανατομικής Θεραπευτικής Χημικής Κατηγοριοποίησης (Anatomic Therapeutic Chemical classification-ATC του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) και εισάγεται σύστημα τιμών αναφοράς (Τ.Α.) ανά θεραπευτική κατηγορία φαρμακευτικών προϊόντων. Ως Τιμή Αναφοράς ορίζεται η χαμηλότερη τιμή κόστους ημερήσιας θεραπείας (ΚΗΘ) μεταξύ των φαρμακευτικών προϊόντων κάθε θεραπευτικής

κατηγορίας. Παράλληλα εξετάζονται η ασφάλεια, η αποτελεσματικότητα και επιλέγονται ανά φαρμακευτικό προϊόν, οι αποζημιούμενες από την Κοινωνική Ασφάλιση ενδείξεις, περιεκτικότητες και συσκευασίες. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΕΟΦ εξειδικεύονται ο τρόπος κατάρτισης των θεραπευτικών κατηγοριών και προσδιορισμού των τιμών αναφοράς ανά θεραπευτική κατηγορία και οι διαδικασίες αναθεώρησης και συμπλήρωσης του καταλόγου, καθώς και οι αποζημιούμενες ενδείξεις, περιεκτικότητες και συσκευασίες ανά φαρμακευτικό προϊόν και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης αποζημιώνουν τα φάρμακα που προστατεύονται από καθεστώς διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας της δραστικής ουσίας και έχουν πάρει άδεια κυκλοφορίας στην Ελλάδα μετά την 1.1.2012, εφόσον αποζημιώνονται από την Κοινωνική ασφάλιση στα 2/3 κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τουλάχιστον σε 12 κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης των οποίων αποζημιώνουν τα φάρμακα αυτά μετά από αξιολόγηση από έγκυρους οργανισμούς αξιολόγησης τεχνολογίας Υγείας, με την προϋπόθεση πλήρους τήρησης της Κοινοτικής Οδηγίας ΕΚ 89/105-/ΕΟ Οδηγία περί διαφάνειας. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης μπορούν να εξαιρούνται τα φάρμακα, τα οποία χαρακτηρίζονται ως απαραίτητα για την κάλυψη κινδύνου ζωής ή τα ορφανά φάρμακα, μόνο όταν καλύπτονται από διεθνή κλινικά πρωτόκολλα. Μέχρι την κατάρτιση του Καταλόγου Συνταγογραφούμενων Φαρμάκων σύμφωνα με τα κριτήρια της παρούσας παραγράφου, ισχύει ο θετικός κατάλογος όπως δημοσιεύτηκε με την Αρ. ΔΥΓ3/οικ.104893 (Β' 2141/26.9.2011) και τυχόν τροποποιηθεί από την πρώτη εφαρμογή του άρθρου 37 του ν. 4025/2011 (Α' 228) και συμπληρωθεί από τη διαδικασία που περιγράφεται στην Αριθμ. ΔΥΓ3α/Γ.Π.95872 (Β'2155).

Με το άρθρο 12 του Ν. 3816/2010 που έχει τίτλο « Επανεισαγωγή καταλόγου συνταγογραφούμενων φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων και εξορθολογισμός πλαισίου χορήγησης ιδιοσκευασμάτων για σοβαρές ασθένειες», επανήλθε ο θετικός κατάλογος, δηλαδή κατάλογος με φάρμακα που αποζημιώνονται από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς, δεδομένου ότι έως τότε όλα τα φάρμακα αποζημιώνονταν. Ο θετικός κατάλογος σύμφωνα με την ΥΑ 104744/12 αφορά φάρμακα που η χορήγησή τους σύμφωνα με την άδεια κυκλοφορίας τους, απαιτεί ιατρική συνταγή, και δεν περιλαμβάνει μη συνταγογραφούμενα φάρμακα και φάρμακα της αρνητικής λίστας. Ο κατάλογος καταρτίζεται από την αρμόδια Ειδική Επιτροπή Κατάρτισης του Θετικού Καταλόγου της παρ. 1 του άρθρου 12 Ν. 3816/2010, με βάση επιστημονικά δεδομένα και κριτήρια. Ο θετικός κατάλογος συνταγογραφούμενων

φαρμάκων αναρτάται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο κατάλογος αναθεωρείται περιοδικά μετά από την κάθε έκδοση γενικού δελτίου τιμών και του διορθωτικού αυτού και εντός 60 ημερών από την έκδοση δελτίου τιμών με νέα προϊόντα. Η ΥΑ 104744/12 όριζε τα εξής σε σχέση με τη διάταξη του άρθρου 21 παρ. 7 Ν. 4052/12: «7. Μετά την τιμολόγηση και κυκλοφορία τους, η κατάταξη νέων προϊόντων στο θετικό κατάλογο συνταγογραφούμενων φαρμάκων τα οποία έχουν λάβει άδεια κυκλοφορίας στην Ελλάδα μετά την 1-1-2012, εντάσσονται στο θετικό κατάλογο σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσης, τα προβλεπόμενα της κείμενης νομοθεσίας και της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 89/105/ΕΕC και εφόσον αποζημιώνονται σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες με αξιολόγηση».

Με την Υ.Α. 82961 ΦΕΚ 2219 Β'/9-9-2013 «Τροποποίηση της υπ' αριθμ. ΔΥΓ 3(α) 104744/2012 ορίστηκαν τα εξής: «όπως προβλέπεται στην παρ. 7 του άρθρου 21 του Ν. 4052/2012, τα φάρμακα που έχουν λάβει έγκριση κυκλοφορίας μετά την 1-1-2012 εντάσσονται στον θετικό κατάλογο εφόσον αποδεδειγμένα αποζημιώνονται από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης στα 2/3 των κρατιών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα οποία κυκλοφορούν ή τουλάχιστον σε 12 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά από αξιολόγηση από έγκυρους οργανισμούς αξιολόγησης τεχνολογίας Υγείας, με την προϋπόθεση πλήρους τήρησης της Κοινοτικής Οδηγίας ΕΚ 89/105/ΕΟ. Ειδικότερα, αναφορικά με την ένταξη και ταξινόμηση των νέων φαρμάκων αναφοράς δύναται, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, να εφαρμόζονται αιτιολογημένα οι ειδικές διατάξεις των παραγράφων 5 και 6 του παρόντος, καθώς και οι εξαιρέσεις που προβλέπει το άρθρο 21 παρ. 7 Ν. 4052/2013. Ο θετικός κατάλογος συνταγογραφούμενων φαρμάκων αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΕΟΦ και δημοσιεύεται με υπουργική απόφαση στην ΕτΚ. Ο κατάλογος αναθεωρείται εντός 30 ημερών από την εκάστοτε έκδοση δελτίου τιμών και του αντίστοιχου διορθωτικού αυτού ή αντίστοιχα από την έκδοση δελτίου τιμών νέων φαρμάκων. Η προσθήκη των λέξεων «στα οποία κυκλοφορούν» που δεν υπάρχει στο Ν. 4052/2012 αλλάζει τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό χωρών της Ε.Ε. στις οποίες πρέπει να αποζημιώνονται τα φάρμακα προς τα κάτω στις περιπτώσεις των φαρμάκων που κυκλοφορούν σε περιορισμένο αριθμό κρατιών-μελών και ευνοεί την εισαγωγή φαρμάκων στη θετική λίστα κατά παραβίαση των προβλέψεων του νόμου 4052/2012. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει πως η τιμή ενός νέου φαρμάκου μειώνεται όσο εγκρίνεται η κυκλοφορία του σε περισσότερα κράτη μέλη της Ε.Ε. Έτσι εάν ένα φάρμακο τιμολογηθεί στην Ελλάδα όταν ήδη έχει κυκλοφορήσει σε αρκετές χώρες της Ε.Ε., τότε η τιμή που θα λάβει θα είναι μικρότερη απ' ό,τι εάν τιμολογούνταν ενώ κυκλοφορεί σε λίγες χώρες, δεδομένου ότι η τιμή του εξάγεται από το μέσο όρο των τριών χαμηλότερων τιμών της Ευρώπης. Επίσης η τιμή του θα πέσει σε

μεταγενέστερη τιμολόγηση, εφόσον εν τω μεταξύ θα έχει εγκριθεί η κυκλοφορία του σε περισσότερες χώρες. Αντιστοίχως, είναι προφανές πως οι φαρμακευτικές εταιρίες έχουν συμφέρον τα φάρμακά τους να αποζημιώνονται από τα ασφαλιστικά ταμεία, καθόσον αυτό ευνοεί την μεγαλύτερη κυκλοφορία του φαρμάκου. Εάν ένα φάρμακο τιμολογηθεί με υψηλή τιμή και ενταχθεί αμέσως στη θετική λίστα, οπότε θα ευνοηθεί η συνταγογράφηση του, τα κέρδη για την φαρμακευτική εταιρία, είναι πολλαπλάσια. Μετά την ΥΑ 82961 ΦΕΚ 2219 Β'/9-9-2013 εκδόθηκε ο Ν. 4249/24-3-2014, στο άρθρο 127 παρ. 6 του οποίου αναφέρονται τα ακόλουθα: «Η διάταξη του άρθρου 7 του κεφαλαίου Η' του άρθ. 21 του ν. 4052/2012 αντικαθίσταται ως εξής: «...Οι φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης αποζημιώνουν τα φάρμακα που προστατεύονται από καθεστώς διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας της δραστικής ουσίας και έχουν πάρει άδεια κυκλοφορίας στην Ελλάδα μετά την 1-1-2012, εφόσον αποζημιώνονται από την Κοινωνική Ασφάλιση στα 2/3 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τουλάχιστον σε 12 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης των οποίων αποζημιώνουν τα φάρμακα αυτά μετά από αξιολόγηση από έγκυρους οργανισμούς αξιολόγησης τεχνολογίας Υγείας, με την προϋπόθεση πλήρους τήρησης της Κοινοτικής Οδηγίας ΕΚ 89/105/ΕΟ Οδηγία περί διαφάνειας. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας μπορούν να εξαιρούνται τα φάρμακα, τα οποία χαρακτηρίζονται ως απαραίτητα για την κάλυψη κινδύνου ζωής ή τα ορφανά φάρμακα, μόνο όταν καλύπτονται από διεθνή κλινικά πρωτόκολλα».

Με την ΔΥ16/Γ.Π.οικ. 88814/26-9-2013 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Υγείας συγκροτήθηκε η Ειδική Επιτροπή κατάρτισης καταλόγου συνταγογραφούμενων φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων και εξορθολογισμού πλαισίου χορήγησης ιδιοσκευασμάτων για σοβαρές ασθένειες» με μέλη τους: Νικόλαο Χούλη, καθηγητή φαρμακευτικής σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, Γεώργιο Δάϊκο, αναπληρωτή καθηγητή παθολογίας, Παγώνη Σταμάτα, Άννα Κατσιφίη, φαρμακοποιό του ΕΟΦ, Σταυρούλα Ευσταθίου, νοσοκομειακό φαρμακοποιό, Κων/νο Ζαχαρόπουλο, ορθοπεδικό του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., Χαρίκλεια Κανή, υπάλληλο Ε.Ο.Π.Υ.Υ., Παναγιώτη Πατεράκη, φαρμακοποιό ΕΟΠΥΥ και Θεόδωρο Μπαλμπούζη, ορθοπεδικό με τους αναπληρωτές τους, ενώ γραμματέας ορίστηκε η Θεώνη Κουστένη, φαρμακοποιός. Το Μ.Κ.Ε. έλαβε από τον ΕΟΦ όλα τα πρακτικά της Ειδικής Επιτροπής Κατάρτισης Καταλόγου Συνταγογραφούμενων Φαρμακευτικών Ιδιοσκευασμάτων για τα έτη 2013, 2014 έως και τις αρχές του 2015, τριάντα πέντε (35) συνολικά, και κατέγραψε σε πίνακα τα πρακτικά με τα οποία εγκρίθηκαν για ένταξη στον θετικό κατάλογο τα φάρμακα SIGNIFOR, TOBI PODHALER, JAKAVI και VOTUBIA. Συγκεκριμένα με τις συνεδριάσεις της 19-11-2013, 10-12-2013, 28-11-2013 και 14-4-14

εγκρίθηκαν οι περισσότερες συσκευασίες των ανωτέρω φαρμάκων (βλ. πίνακα στη σελ. 61 της 2ης Συμπ. Έκθεσης). Όπως προαναφέρουμε η ένταξη φαρμάκων στον θετικό κατάλογο λαμβάνει χώρα μετά την πρώτη τιμολόγησή τους. Τρεις συσκευασίες του JAKAVI (περιεκτικότητας 60 δισκίων), το οποίο χαρακτηριζόταν ορφανό φάρμακο, τιμολογήθηκαν για πρώτη φορά στις 6-8-2013 και εντάχθηκαν στον θετικό κατάλογο του άρθρου 12 παρ. 1 εδ. α Ν. 3816/2010 με την 14228/11-2-2014 Υπουργική Απόφαση, ενώ εντάχθηκαν στον κατάλογο φαρμάκων για θεραπεία σοβαρών ασθενειών του άρθρου 12 παρ. 2 του Ν. 3816/2010 με την 28822/1-4-2014 Υπουργική Απόφαση. Άλλες τρεις συσκευασίες του JAKAVI (περιεκτικότητας 56 δισκίων) τιμολογήθηκαν για πρώτη φορά με την 14229/11-2-2014 Υ.Α. και εντάχθηκαν για πρώτη φορά στον θετικό κατάλογο του άρθρου 12 παρ. 1 εδ. α' Ν. 3816/2010 με την 43066/16-5-2014 ΥΑ (ΦΕΚ 1277 Β'/20-5-14). Το φαρμακευτικό σκεύασμα TOBI PODHALER, επίσης ορφανό, τιμολογήθηκε για πρώτη φορά στο ΔΤΦ της 6-8-2013 και εντάχθηκε στον θετικό κατάλογο του άρθρου 12 παρ. 1 εδ. α' Ν. 3816/2010 με την ΥΑ 14228/11-2-2014 και στον κατάλογο για τη θεραπεία σοβαρών ασθενειών του άρθρου 12 παρ. 2 Ν. 3816/2010 με την ΥΑ 28822/1-4-2014. Το φαρμακευτικό σκεύασμα SIGNIFOR, επίσης ορφανό, τιμολογήθηκε για πρώτη φορά στο ΔΤΦ της 6-8-2013 (6 συσκευασίες) και εντάχθηκε για πρώτη φορά στο θετικό κατάλογο του άρθρου 12 παρ. 1 εδ. α' Ν. 3816/2010 με την ΥΑ 14228/11-2-2014.

Αμέσως μετά τη συγκρότηση της Επιτροπής Θετικής Λίστας (24-9-13), η Αντιπρόεδρος του ΕΟΦ Μαρία Σκουρολιάκου στις 27-9-13 απέστειλε e-mail στο ΣΦΕΕ ώστε να υποβάλουν οι φαρμακευτικές εταιρίες δικαιολογητικά των φαρμάκων τους που έλαβαν τιμή στις 6-8-13 ώστε να κριθεί από την πιο πάνω επιτροπή εάν θα μπουν στη θετική λίστα. Με ηλεκτρονική αλληλογραφία η NOVARTIS (υπάλληλος Χριστίνα Χατζηδάκη) ενημέρωσε την Επιτροπή Θετικής Λίστας στις 10-12-2013 ότι το JAKAVI (τρεις συσκευασίες) κυκλοφορεί σε 7 χώρες μέλη της Ε.Ε. και αποζημιώνεται σε έξι. Για το SIGNIFOR η Νοβάρτις απέστειλε στις 3-10-13 επιστολή στην Επιτροπή Θετικής Λίστας με δικαιολογητικά για την ένταξη στη Θετική Λίστα, και ανέφερε μόνο αριθμητικά τις χώρες που κυκλοφορεί και αποζημιώνεται στην Ε.Ε. Βρέθηκε επείγον αίτημα με ημερομηνία 11-3-2014 από τον ΕΟΦ προς τη Νοβάρτις για την αποστολή των χωρών κυκλοφορίας και αποζημίωσης που ίσχυαν τον Οκτώβριο του 2013. Δηλαδή το αίτημα εστάλη στην εταιρία μετά την ένταξη του φαρμάκου στη Θετική Λίστα (11-2-14). Η υπάλληλος της Νοβάρτις Χριστίνα Χατζηδάκη απάντησε συντάσσοντας πίνακα σύμφωνα με τον οποίο τον Οκτώβριο του 2013 η μία συσκευασία κυκλοφορούσε σε 7 χώρες και αποζημιώνονταν σε 6 (Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και οι άλλες δύο συσκευασίες κυκλοφορούσαν σε 8 χώρες και

αποζημιώνονταν σε 7. Για το φάρμακο VOTUBIA προέκυψε πως έχει άδεια κυκλοφορίας πριν την 1-1-2012, οπότε δεν καταλαμβάνεται από τη διάταξη του άρθρου 21 παρ. 7 Ν. 4052/2012. Επίσης για το φάρμακο TOBI PODHALER προέκυψε πως έχει άδεια κυκλοφορίας πριν την 1-1-2012. Οι λοιπές φαρμακευτικές εταιρίες (PFIZER, BAYER FARMA AG, FERRING ΕΛΛΑΣ) απέστειλαν από την αρχή και ονομαστικά τις χώρες στις οποίες αποζημιώνονταν τα φάρμακά τους και τους συνδέσμους του internet στους οποίους δημοσιεύονται τα σχετικά στοιχεία, ενώ δεν προέκυψε ότι η εταιρία Νοβάρτις έστειλε και τα αποδεικτικά στοιχεία της αποζημίωσης των φαρμάκων της στις χώρες της Ε.Ε. Τέτοια αποδεικτικά αποζημίωσης ζητήθηκαν για πρώτη φορά από τον πρόεδρο της Επιτροπής Θετικής Λίστας στις 28-4-2014 και η Νοβάρτις απέστειλε στοιχεία στις 2-5-14 (βλ. σελ. 76-80 της 2ης Συμπλ. Έκθεσης του Μ.Κ.Ε.).

Δεδομένου ότι σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 7 Ν. 4052/2012 τα ανωτέρω φάρμακα θα μπορούσαν να ενταχθούν στο Θετικό Κατάλογο παρά το γεγονός ότι αποζημιώνονταν σε λιγότερες από 12 χώρες, κατόπιν απόφασης του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με την οποία αυτά θα εξαιρούνταν ως ορφανά από τις τότε ισχύουσες προϋποθέσεις ένταξης στον θετικό κατάλογο και μόνο εάν καλύπτονταν από διεθνή κλινικά πρωτόκολλα, αναζητήθηκε από το Μ.Κ.Ε. η τυχόν ύπαρξη τέτοιων Υπουργικών Αποφάσεων που εξαιρούσαν τα φάρμακα αυτά. Με το ΕΜΠ 2075/28-5-2019 έγγραφο το Υπουργείο Υγείας απάντησε ότι δεν ανευρέθη απόφαση του Υπουργού Υγείας για τα έτη 2012-2014 με την οποία εξαιρέθηκαν φάρμακα, τα οποία χαρακτηρίστηκαν ως απαραίτητα για την κάλυψη κινδύνου ζωής ή ορφανά φάρμακα...». Επιπλέον από τα στοιχεία της έρευνας του Μ.Κ.Ε. προέκυψε ότι για τα φαρμακευτικά σκευάσματα JAKAVI και SIGNIFOR η εταιρία δεν υπέβαλε υπεύθυνες δηλώσεις του άρθρου 8 Ν. 1599/1986 στις οποίες να δηλώνονται α) οι χώρες κυκλοφορίας των φαρμάκων, β) οι χώρες στις οποίες αυτά αποζημιώνονται με τους αντίστοιχους περιορισμούς όπου εφαρμόζονται από τους ΦΚΑ, γ) τις ενδείξεις με τις οποίες αποζημιώνονται. Τέτοιες υπεύθυνες δηλώσεις ζήτησε για πρώτη φορά ο Πρόεδρος της Επιτροπής Θετικής Λίστας στις 4-12-2014, ενώ για πρώτη φορά καταγράφεται στο από 11-12-2014 πρακτικό της Επιτροπής η ανωτέρω υπεύθυνη δήλωση στα δικαιολογητικά που όφειλαν να υποβάλουν οι ΚΑΚ στην εν λόγω Επιτροπή. Περαιτέρω από την έρευνα του ΜΚΕ προέκυψε πως η εταιρία Νοβάρτις χορηγούσε το φάρμακο JAKAVI δωρεάν το διάστημα από τον Απρίλιο του 2012 έως τον Σεπτέμβριο του 2013 (29 εγκεκριμένες αιτήσεις) σε ασθενείς μετά από αίτηση του θεράποντος ιατρού και αντίστοιχης έγκρισης από τον ΕΟΦ, ενώ ο ΕΟΠΠΥ αποζημίωσε την εταιρία Νοβάρτις για εισαγωγές φαρμάκων JAKAVI το έτος 2013 μετά την τιμολόγησή τους στις 6-8-13 για συγκεκριμένους ασθενείς μετά από έγκριση.

Σε συνεδρίαση της Επιτροπής Θετικής Λίστας της 21-1-2015 αναφέρεται στο Πρακτικό ότι από τα φάρμακα που έχουν πάρει άδεια κυκλοφορίας μετά την 1-1-2012, εντάχθηκαν εκείνα που πληρούσαν τα κριτήρια ένταξης του άρθρου 127 παρ. 6 Ν. 4249/2014, δηλαδή εφόσον αποζημιώνονται από την Κοινωνική Ασφάλιση στα 2/3 των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τουλάχιστον σε 12 κράτη-μέλη και έθεσε θέμα αναδρομικής απόρριψης των φαρμάκων που δεν πληρούσαν τα κριτήρια του ανωτέρω άρθρου του νόμου και παρόλα αυτά εντάχθηκαν στη Θετική Λίστα τον Μάιο του 2014. Τέτοιο ήταν και το φάρμακο ΒΕΤΜΙΓΑ (βλ. σελ. 84-85 της 2ης Συμπλ. Έκθεσης). Το μέλος της Επιτροπής Θετικής Λίστας, Παναγιώτης Πατεράκης κατέθεσε στο Μ.Κ.Ε. ότι τα μέλη της Επιτροπής δεν μπορούσαν να προβούν σε επιβεβαίωση των στοιχείων που δήλωναν οι εταιρίες όσον αφορά τον αριθμό των χωρών στις οποίες αποζημιώνονταν τα φάρμακα, ενώ ως φαρμακοποιός του ΕΟΠΠΥ μετά την έκδοση του Ν. 4249/24-3-2014 ο οποίος επανέφερε τη διατύπωση του Ν. 4052/2012, δηλαδή ότι στη Θετική Λίστα εντάσσονται τα φάρμακα όταν αποζημιώνονται στα 2/3 των κρατών μελών της Ε.Ε. στα οποία κυκλοφορούν ή τουλάχιστον σε 12 κράτη-μέλη της Ε.Ε., επέμενε ότι έπρεπε να εφαρμοστούν οι νέες διατάξεις. Απέστειλε δε στις 30-5-2014, μαζί με το μέλος της Επιτροπής Χαρίκλεια Κανή μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στον Πρόεδρο και τα μέλη της Επιτροπής, γνωστοποιώντας τις διατάξεις του Ν. 4249/2014 και ζήτησαν να συζητηθεί στο θέμα και να ζητηθεί νομική συμβουλή δεδομένου ότι θα έπρεπε να ζητηθεί η έκδοση νέας Υπουργικής Απόφασης, ενώ στις 23-1-15 απέστειλαν επιστολή τα μέλη της επιτροπής Χαρίκλεια Κανή, Παναγιώτης Πατεράκης, Κώστας Ζαχαρόπουλος, Θεόδωρος Μπαλμπούζης, Βασίλης Κουράφαλος και Γιώτα Λυμπεροπούλου στον Πρόεδρο της Επιτροπής, με κοινοποίηση στον Υπουργό υγείας ζητώντας γνωμοδότηση της νομικής υπηρεσίας του Υπουργείου Υγείας αναφέροντας ότι η ένταξη φαρμάκων στη θετική λίστα κατά τη συνεδρίαση της 20-5-2014 στηρίχθηκε στα οριζόμενα της ΥΑ 82961/9-9-13 που έθετε ευνοϊκότερα κριτήρια καθόσον ήταν σε αναμονή νέας Υπουργικής Απόφασης μετά το Ν. 4249/2014 και ειδικά είχε ξεκινήσει η αξιολόγηση των φαρμάκων με βάση τα κριτήρια της προηγούμενης υπουργικής απόφασης, εφόσον όμως δεν εκδόθηκε νέα υπουργική απόφαση, για λόγους ισότιμης αντιμετώπισης ζήτησαν την αναδρομική εφαρμογή του Ν. 4249/2014 στα φάρμακα που ενέταξαν στη θετική λίστα στις 20-5-14.

Η έρευνα του Μ.Κ.Ε. για την εφαρμογή της ΥΑ 82961/9-9-2013 συνεχίστηκε και στην 3η Συμπληρωματική Έκθεση η οποία υποβλήθηκε στην πρώην Εισαγγελία Διαφθοράς το Σεπτέμβριο του 2020. Από την περαιτέρω έρευνα προέκυψαν τα εξής: Από το σύνολο των δεκαεννέα (19) φαρμάκων που τιμολογήθηκαν στο από 12-2-2014 ΔΤΦ τα δέκα (10) είναι της

εταιρείας NOVARTIS, ως εξής: EXELON, OSLIF BREEZHALER, HIROBRIZ BREEZHALER, ULTIBRO BREEZHALER, XOTERNA BREEZHALER, ENUREV BREEZHALER, SEEBRI BREEZHALER, TOVANOR BREEZHALER.

Από το δειγματοληπτικό έλεγχο μη ορφανών φαρμάκων άλλων εταιριών που κατέθεσαν δικαιολογητικά για να ενταχθούν στον θετικό κατάλογο τον Οκτώβριο του 2013 προέκυψε πως τα φάρμακα INLYTA (PFIZER), XARELTO (BAYER HELLAS), ENIPLERA (Gilead Sciences Ελλάς), EYLEA (BAYER HELLAS), αποζημιώνονταν σε τουλάχιστον 12 χώρες της Ε.Ε. ενώ κάποια άλλα φάρμακα είχαν άδεια κυκλοφορίας πριν την 1-1-2012. Περαιτέρω προέκυψε πως ακόμη δύο φάρμακα της NOVARTIS, ULTIBRO BREEZHALER XOTERNA BREEZHALER, μη ορφανά και Co-marketing προϊόντα, με άδεια κυκλοφορίας μετά την 1-1-2012, εντάχθηκαν στον Θετικό Κατάλογο Συνταγογραφούμενων Φαρμάκων με την ΥΑ 43066/16-5-2014, ενώ κυκλοφορούσαν σύμφωνα με την από 15-1-2014 αίτηση της Νοβάρτις και το από 2-5-2014 έγγραφο της προς τον ΕΟΦ, σε τέσσερις (4) χώρες και αποζημιώνονταν σε τρεις (3) χώρες της Ε.Ε. Δηλαδή εντάχθηκαν στον Θετικό Κατάλογο χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις αποζημίωσης που έτασσε το τότε ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, καθότι: στις 20-5-2014, ημερομηνία κατά την οποία εντάχθηκαν στο Θετικό Κατάλογο ίσχυαν οι διατάξεις της παρ. 6β του άρθρου 127 του Ν. 4249/2014 που ορίζει ότι: «Οι φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης αποζημιώνουν τα φάρμακα που προστατεύονται από καθεστώς διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας της δραστικής ουσίας και έχουν πάρει άδεια κυκλοφορίας στην Ελλάδα μετά την 1-1-2012, εφόσον αποζημιώνονται από την Κοινωνική Ασφάλιση στα 2/3 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τουλάχιστον σε 12 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης...», στις 15-1-2014 καθώς και στις 2-5-2014, ημερομηνίες κατά τις οποίες η εταιρία Νοβάρτις προσκόμισε στοιχεία, τα εν λόγω φάρμακα φαίνεται να κυκλοφορούν σε τέσσερις (4) χώρες της Ε.Ε. και να αποζημιώνονται σε τρεις (3), και όχι τουλάχιστον σε δώδεκα (12) κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως προβλεπόταν στον ισχύοντα νόμο κατά τον συγκεκριμένο χρόνο ένταξης αυτών των φαρμακευτικών σκευασμάτων στο Θετικό Κατάλογο Συνταγογραφούμενων Φαρμάκων, τα προαναφερόμενα φαρμακευτικά σκευάσματα ULTIBRO BREEZHALER και XOTERNA BREEZHALER εντάχθηκαν σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που έτασσε η υπ' αριθμ. Πρωτ. 82961/9-9-2013 ΥΑ, η οποία είχε εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 7 του άρθρου 21 του Ν. 4052/2012, παρά το γεγονός ότι κατά τον χρόνο ένταξης των φαρμάκων αυτών στον Θετικό Κατάλογο Συνταγογραφούμενων Φαρμάκων η εξουσιοδοτική διάταξη της προαναφερόμενης ΥΑ είχε τροποποιηθεί και αντικατασταθεί με την έκδοση της παρ. 6β του άρθρου 127 Ν. 4249/24-3-2014.

Ο ΕΟΠΥΥ για το Β' εξάμηνο του 2014 δαπάνησε για τα ανωτέρω δύο σκευάσματα στα ιδιωτικά φαρμακεία το ποσό των 2.060.422 ευρώ, ενώ για το Α' εξάμηνο του 2015 δαπάνησε το ποσό των 4.142.353 ευρώ (βλ. σελ. 57 της 3ης Συμπληρωματικής Έκθεσης). Από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κατά τις αιτήσεις τιμολόγησης των προϊόντων, προκύπτει ότι στις 20-5-2014 τα φάρμακα κυκλοφορούν σε 4 και αποζημιώνονται σε 3 χώρες, στις 31-10-2014 κυκλοφορούν σε 6 χώρες και στις 8 Δεκεμβρίου 2015 σε 9 χώρες, ενώ ο κλώνος του ULTIBRO BREEZHALER ULUNAR BREEZHALER στις 21-1-15 αποζημιώνονταν σε 18 χώρες.

Προκειμένου να εξακριβωθεί ο ακριβής χρόνος κατά τον οποίο τα ανωτέρω σκευάσματα απέκτησαν τις νόμιμες προϋποθέσεις για να ενταχθούν στη Θετική Λίστα Φαρμακευτικών Σκευασμάτων (αποζημίωση στα 2/3 των κρατών της Ε.Ε. ή σε 12 χώρες), εστάλησαν στις χώρες της Ε.Ε. Ευρωπαϊκές Εντολές Έρευνας και αιτήσεις δικαστικής συνδρομής. Ταυτόχρονα έγινε υπενθύμιση στις χώρες που δεν έχουν απαντήσει στις αρχικές Ε.Ε.Ε. και δόθηκαν οι διευκρινίσεις που ζητήθηκαν από κάποιες από αυτές, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων από το Μ.Κ.Ε. τόσο ως προς την ορθότητα των τιμών που αποδόθηκαν στα προϊόντα της Νοβάρτις για όλο το ερευνώμενο στη βασική δικογραφία διάστημα, όσο και για τα φάρμακα που πήραν αυξήσεις τον Αύγουστο και Σεπτέμβριο του 2013.

Περαιτέρω εξετάστηκε στα πλαίσια της προκαταρκτικής εξέτασης η βασιμότητα του ισχυρισμού περί προνομιακής ικανοποίησης των απαιτήσεων της Νοβάρτις από το Δημόσιο και τον ΕΟΠΥΥ το χρονικό διάστημα που Υπουργός διατέλεσε ο Σ.Α. Γεωργιάδης και συγκεκριμένα η προνομιακή εξόφληση ποσού 65.000.000 ευρώ. Προς τούτο λήφθηκαν οι από 14-2-2018, 28-2-2018, 7-3-2018 καταθέσεις του Κωνσταντίνου Μπαρούς του Μιχαήλ, υπαλλήλου του ΕΟΠΥΥ. Ρωτήθηκε για τις καταβολές προς την εταιρία Νοβάρτις σε σχέση με τις άλλες εταιρίες τα έτη 2013 και 2014. Προσκόμισε πίνακα με τις πληρωμές. Κατέθεσε πως η εταιρία ROCHE προηγήθηκε στον πίνακα πληρωμών το 2012 γιατί πίεζε απειλώντας και ενίοτε πραγματοποιώντας τις απειλές, ότι θα σταματήσει την τροφοδοσία σε ευαίσθητα (αντικαρκινικά και φάρμακα υψηλού κόστους) σκευάσματα. Από τον Οκτώβριο του 2012 άρχισαν οι μαζικές πληρωμές καθώς το επέτρεψαν τα έσοδα του ΕΟΠΥΥ. Μέχρι τον Απρίλιο του 2013 πραγματοποιήθηκαν μαζικότερες πληρωμές. Όσον αφορά τη Νοβάρτις Ελλάς μέχρι το μήνα Απρίλιο καλύφθηκε το 71% των οφειλών. Τα ανωτέρω αφορούν χρονικό διάστημα που δεν ήταν υπουργός ο Σ.Α. Γεωργιάδης. Εξαφουμένης της ROCHE ο μάρτυρας κατέθεσε πως δεν παρατηρούνται αποκλίσεις στους χρόνους καταβολής των οφειλών προς τις εταιρίες. Στην τελευταία του κατάθεση ανέφερε πως μετά την δημιουργία του ΕΟΠΥΥ από τις αρχές του 2012, χρηματοδοτήθηκε από το κράτος για να καλύψει τις ληξιπρόθεσμες

υποχρεώσεις των ταμείων που κληρονόμησε. Από τις καταστάσεις που προσκόμισε προκύπτει πως η Νοβάρτις έλαβε ποσό 65.000.000 ευρώ (το αναφέρουν οι μάρτυρες) το πρώτο τετράμηνο του 2013, δηλαδή πριν αναλάβει Υπουργός Υγείας ο Σ.Α. Γεωργιάδης, και ποσό 65.000.000 ευρώ από τον Ιούλιο έως τα τέλη του 2013. Επίσης προέκυψε από την κατάσταση πληρωμών ότι η Νοβάρτις έλαβε όλο το 2013 το ποσό των 130.830.774,20 ευρώ, που είναι το υψηλότερο ποσό από οποιαδήποτε άλλη φαρμακευτική εταιρία, καλύφθηκε όμως ως ποσοστό το 58% του χρέους του ΕΟΠΥΥ προς την εταιρία. Η Roche ικανοποιήθηκε σε ποσοστό 79%, η Γένεσις Φάρμα Α.Ε. σε ποσοστό 65%, η Merck Sharp σε ποσοστό 53%, η Pfizer Ελλάς σε ποσοστό 59% και η ABBOT Ελλάς σε ποσοστό 100% και τρεις ακόμη εταιρίες σε μικρότερα ποσοστά. Από τα ανωτέρω δεν προκύπτει προνομιακή ικανοποίηση της Νοβάρτις έναντι των άλλων εταιριών.

Επιπλέον της έρευνας του Μ.Κ.Ε. των καταθέσεων των μαρτύρων και των εγγράφων που συγκεντρώθηκαν, με τις 721/2-4-2018, 1055/2018, 1799/25-6-2018 και 3212/6-11-2018 εισαγγελικές παραγγελίες προς τη Διεύθυνση Επιθεώρησης Εποπτευόμενων Εταιριών της Τράπεζας της Ελλάδος και προς την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, διατάχθηκε η άρση του τραπεζικού απορρήτου του Σπυρίδωνος-Άδωνι Γεωργιάδη και των συνδεόμενων με τους τραπεζικούς του λογαριασμούς προσώπων. Μετά δε την αποστολή από την ΤτΕ των σχετικών τραπεζικών στοιχείων, διενεργήθηκε σχετικός έλεγχος των τραπεζικών συναλλαγών του και των περιουσιακών του στοιχείων από την Ειδική Επιστήμονα της Εισαγγελίας Εγκλημάτων Διαφθοράς. Από την έκθεση ελέγχου, η οποία επεκτάθηκε το χρονικό διάστημα από την 1-4-2013 έως τις αρχές του 2018, και ειδικότερα την ανάλυση των κινήσεων των τραπεζικών λογαριασμών του Σπυρίδωνος-Άδωνι Γεωργιάδη, της συζύγου του Ευγενίας Καραγιαννίδου του Γεωργίου, των παιδιών του Αθανασίου-Περσέα Γεωργιάδη και των παιδιών της συζύγου του από προηγούμενο γάμο Αλέξανδρου-Γεωργίου Μανωλίδη και Θεοδώρας-Ολυμπίας Μανωλίδου, προέκυψαν αρκετές αδιευκρίνιστες πιστώσεις κάθε έτος. Τη χρήση 2007 έλαβε στεγαστικό δάνειο με διάρκεια 30 έτη με συνοφειλέτη τον αδελφό του Λεωνίδα Γεωργιάδη σε Ελβετικό φράγκο με μηνιαία δόση 321 ευρώ (αγορά μονοκατοικίας στο Μαρούσι). Έλαβε και άλλα δύο δάνεια στεγαστικά το υπόλοιπο των οποίων κατά την έναρξη του ελέγχου ήταν 238.154 ευρώ και 256.711 ευρώ αντίστοιχα. Το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) δήλωσε εισοδήματα κάθε πηγής το ποσό των 93.587 ευρώ. Τη χρήση 2015 δήλωσε εισοδήματα από κάθε πηγή το ποσό των 92.761 ευρώ. Τη χρήση 2016 δήλωσε εισοδήματα από κάθε πηγή το ποσό των 102.984 ευρώ. Τη χρήση 2017 δήλωσε εισοδήματα από κάθε πηγή το ποσό των 220.256 ευρώ. Τη χρήση 2018 δήλωσε εισοδήματα από κάθε πηγή το ποσό των 76.545 ευρώ. Οι αδιευκρίνιστες πιστώσεις αφορούν κυρίως καταθέσεις σε μετρητά στους λογαριασμούς

του ιδίου και των συγγενικών του προσώπων. Στη χρήση 2013 οι καταθέσεις με μετρητά καθώς και οι εξοφλήσεις οφειλών πιστωτικών καρτών ανέρχονται στο συνολικό ποσό των 11.370 ευρώ, οι πιστώσεις δε αυτές δεν συνδέονται με αντίστοιχες αναλήψεις/ χρεώσεις λογαριασμών και είναι άγνωστης πηγής. Στη χρήση 2014 διαπιστώθηκαν καταθέσεις με μετρητά στους τραπεζικούς λογαριασμούς των ερευνώμενων προσώπων καθώς και εξόφληση οφειλών με μετρητά συνολικού ποσού 33.421,85 ευρώ (μία συναλλαγή αφορά εξόφληση πιστωτικής κάρτας με κατάθεση 10.000 ευρώ σε μετρητά). Οι ανωτέρω καταθέσεις με μετρητά δεν συσχετίστηκαν από τον έλεγχο με αντίστοιχες αναλήψεις/χρεώσεις από τους λογαριασμούς και είναι άγνωστης πηγής. Στη χρήση 2015 διαπιστώθηκαν αδιευκρίνιστες καταθέσεις σε μετρητά καθώς και εξοφλήσεις πιστωτικών καρτών σε μετρητά συνολικού ποσού 39.190 ευρώ. Στη χρήση 2016 οι αδιευκρίνιστες πιστώσεις ανέρχονται στο ποσό των 18.300 ευρώ. Στη χρήση 2017 οι αδιευκρίνιστες πιστώσεις ανέρχονται στο ποσό των 34.252,85 ευρώ. Καταθέσεις μετρητών (μία κατάθεση 3.000 ευρώ σε 6 χαρτονομίσματα των 500 ευρώ και άλλες δύο ποσού 5.520 ευρώ) έγιναν από την Ευγενία Καραγιαννίδου στην Εθνική Μελισσίων και στο κατάστημα Φάρου/Ψυχικού. Το ίδιο έτος υπήρξαν εμβάσματα από την εταιρία «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΝΩΝ. ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤ (ΣΚΑΙ), συνολικού ύψους 18.800 ευρώ από το οποίο δεν δηλώθηκε το ποσό των 8.800 ευρώ (σελ. 58 και 59 της έκθεσης). Επίσης έγιναν καταθέσεις σε λογαριασμό της ALPHA BANK Στουρνάρα από την Παρασκευή Κατραβά, αδελφή της Βασιλικής Κατραβά. Στη χρήση 2018 οι αδιευκρίνιστες πιστώσεις ανέρχονται στο ποσό των 13.840 ευρώ.

Σύμφωνα με το πόρισμα του ελέγχου, σε σχέση με την μεταβολή της περιουσιακής του κατάστασης, από την έρευνα στις δηλώσεις Ε9 προέκυψε ότι τα δηλωθέντα ακίνητα έχουν περιέλθει στην κυριότητά του σε προγενέστερη χρήση από εκείνη του ελέγχου και δεν επήλθαν μεταβολές εκτός από τη διόρθωση της επιφάνειας των κτισμάτων σε δηλωθέν ακίνητο. Με την 1055/2018 εισαγγελική παραγγελία ελέγχθηκαν και οι τραπεζικοί λογαριασμοί της Βασιλικής Κατραβά του Διονυσίου, από τον έλεγχο δεν διαπιστώθηκαν μεταφορές από και προς τους λογαριασμούς της. Πραγματοποιήθηκαν ωστόσο από την Βασιλική Κατραβά αναλήψεις/καταθέσεις μετρητών σε τραπεζικούς λογαριασμούς του Άδωνι Γεωργιάδη κατόπιν εξουσιοδότησης από τον ίδιο, όπως π.χ. στις 17-7-2013 έγινε κατάθεση μετρητών ύψους 4.750 ευρώ από την Κατραβά Βασιλική στο κατάστημα Στουρνάρα της Alpha Bank, στις 3-10-14 κατάθεση στην Εθνική Τράπεζα (πάγιας προκαταβολής της Βουλής των Ελλήνων), εννέα καταθέσεις μετρητών συνολικού ποσού 14.300 ευρώ σε λογαριασμό καταθέσεων στην ALPHA BANK (σελ. 26 της έκθεσης) το 2014, καταθέσεις μετρητών σε λογαριασμό της Alpha Bank το 2015 (σελ. 37 της έκθεσης). Με την

εισαγγελική παραγγελία 2527/2018 ελέγχθηκαν και οι τραπεζικοί λογαριασμοί του Βασιλείου Νανόπουλου (σελ. 90 επ. της έκθεσης), μέλους της εταιρίας «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΠΕ» και δεν διαπιστώθηκε διακίνηση ποσών από λογαριασμούς του σε λογαριασμούς του Σ.Α. Γεωργιάδη και των συγγενικών του προσώπων. Διαπιστώθηκε η ύπαρξη κοινού λογαριασμού του Σπυρίδωνος-Άδωνι Γεωργιάδη με τον Νικηφόρο Κισσανδράκη, επιχειρηματία, πρόεδρο και διευθύνοντα σύμβουλο των εταιριών «ΑΛΣ ΑΕ» και «ΓΕΝΙΚΕΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε.» (τηλεοπτικός σταθμός «Blue Sky»). Διερευνήθηκαν επίσης οι λογαριασμοί και της Πουλάκου Αγγελικής του Διονυσίου (πεθεράς) καθόσον διατηρεί κοινό λογαριασμό με την Ευγενία Καραγιαννίδου. Προέκυψε ότι οι συναλλαγές πιστώσεις/αναλήψεις πραγματοποιήθηκαν αποκλειστικά από την κύρια δικαιούχο του λογαριασμού Πουλάκου Αγγελική.

Περαιτέρω επειδή ο Σπυρίδων -Άδωνις Γεωργιάδης συμμετείχε και σε νομικά πρόσωπα, ανοίχθηκαν οι λογαριασμοί και των νομικών αυτών προσώπων και συγκεκριμένα των: 1) ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΠΕ, 2) ΑΦΟΙ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ ΚΑΙ ΣΙΑ ΕΕ, 3) ΛΕΩΝΙΔΑΣ Α ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΕΕ, 4) ΑΛΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΕΚΔΡΟΜΕΣ-ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΑΕ, 5) ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ Β ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Α ΕΠΕ, 6) ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΕΠΕ, 7) ΜΕΛΙΤΗ PRODUCTIONS, ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, 8) ΓΑΛΗΝΗ Μ ΕΠΕ (της συζύγου), ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ, με την 1799/2018 Εισαγγελική παραγγελία, ωστόσο ο έλεγχος δε διαπίστωσε μεταφορές από και προς τους λογαριασμούς του Σ.Α. Γεωργιάδη εκτός από τις μεταφορές χρηματικών ποσών που πραγματοποιήθηκαν από τους ατομικούς λογαριασμούς του Γεωργιάδη Άδωνι και της Ευγενίας Καραγιαννίδου στην Εθνική Τράπεζα στο λογαριασμό της «ΓΑΛΗΝΗ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΠΕ». Σύμφωνα με τα παραπάνω η ειδική επιστήμονας κατέληξε ότι δεν διαπιστώθηκε με αδιάσειστο τρόπο ότι ο Σπυρίδων-Άδωνις Γεωργιάδης και τα συσχετιζόμενα με αυτόν φυσικά και νομικά πρόσωπα προέβησαν την περίοδο από 1-4-2013 έως 2-4-2018 σε οικονομικές συναλλαγές, με αποτέλεσμα τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 50 του Ν. 3691/2008 σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 4παρ. 2 α, 5 παρ. 1 α, και 48 παρ. 1 του ίδιου νόμου, με την εταιρία NOVARTIS ή με στελέχη αυτής (φυσικά πρόσωπα) ή με άλλες εταιρίες που δραστηριοποιούνται στο ίδιο αντικείμενο κατά την περίοδο ευθύνης του. Τούτο διότι παρά το γεγονός ότι διαπιστώθηκαν αδιευκρίνιστες πιστώσεις και καταθέσεις σε μετρητά, δεν διαπιστώθηκε διακίνηση ποσών από λογαριασμούς που σχετίζονται με την εταιρία NOVARTIS ή φυσικά πρόσωπα που σχετίζονται με αυτήν σε λογαριασμούς του Σπυρίδωνος-Άδωνι Γεωργιάδη ή της οικογένειάς του.

Σύμφωνα με τις καταθέσεις του προστατευόμενου μάρτυρα «Αικατερίνης Κελέση», ποσό 140.000 ευρώ δόθηκε σε μετρητά και δεν έγινε διακίνηση του ποσού αυτού μέσω τραπεζικού συστήματος.

Με την παραγγελία 3229/25-8-2021 ζητήσαμε από την εταιρία ΑΛΣ Α.Ε. να μας γνωστοποιήσει εάν συμμετείχε ο Σ.Α. Γεωργιάδης ή εταιρίες του στο δ.σ. της ΑΛΣ Α.Ε. και για ποιο χρονικό διάστημα. Από την απάντηση της εταιρίας προέκυψε πως στην εταιρία συμμετείχε με 4.900 ονομαστικές μετοχές η εταιρία «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΠΕ, της οποίας διαχειριστής και νόμιμος εκπρόσωπος ήταν ο Σ.Α. Γεωργιάδης και ο οποίος ορίστηκε μέλος του δ.σ. της ΑΛΣ Α.Ε.. Στις 14-9-2007 παραιτήθηκε από το δ.σ. της ΑΛΣ Α.Ε. λόγω παραίτησής του από διαχειριστής της ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΠΕ μετά την εκλογή του ως βουλευτή. Στις 18-9-2015 η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΠΕ, με διαχειρίστρια πλέον την Βασιλική Κατραβά πούλησε τις 4.900 μετοχές της στην εταιρία ΑΛΣ Α.Ε. τις οποίες εξαγόρασε ο Νικηφόρος Κισσανδράκης (με το 52.217/18-9-2015 συμβόλαιο). Με το από 2-11-2018 έγγραφο της Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου διαβιβάστηκε ανώνυμη καταγγελία που περιήλθε στο Υπουργείο Υγείας σύμφωνα με την οποία «σε αποθήκη του κεντρικού κτιρίου των εγκαταστάσεων της φαρμακευτικής εταιρίας DEMO στο 21χλμ. Στο Κρουονέρι Αττικής, υπάρχει αποθηκευμένη τεράστια ποσότητα (σε παλέτες) βιβλίων των εκδόσεων του Άδωνι Γεωργιάδη. Όπως έχει καταθέσει και προστατευόμενη μάρτυρας, ένας τρόπος που ο Άδωνις Γεωργιάδης «ξέπλενε» τις μίζες ήταν και η εικονική πώληση βιβλίων». Η συγκεκριμένη καταγγελία δεν διερευνήθηκε περαιτέρω (π.χ. με διενέργεια έρευνας στις εγκαταστάσεις της εταιρίας DEMO), αλλά κατά την έρευνα των οικονομικών στοιχείων του Σπυρίδωνος-Άδωνι Γεωργιάδη ανοίχθηκαν και οι λογαριασμοί των εταιριών στις οποίες συμμετείχε. Με την από 1-7-2021 και τη συμπληρωματική από 2-9-2021 παραγγελία ζητήσαμε από την Οικονομική Αστυνομία και το τμήμα των Ειδικών Επιστημόνων την περαιτέρω ανάλυση των οικονομικών στοιχείων των εταιριών στις οποίες συμμετείχε ο Σπυρίδων-Άδωνις Γεωργιάδης και συγκεντρωτικά στοιχεία από τις κινήσεις των λογαριασμών που είχαν ήδη αναλυθεί. Κατά την έναρξη του ελέγχου την 1-4-2013, τα υπόλοιπα των τραπεζικών λογαριασμών των ελεγχόμενων προσώπων (Σ.Α. Γεωργιάδη και συγγενικών προσώπων) είχαν πολύ μικρά υπόλοιπα. Αντιστοίχως υπήρχαν υπόλοιπα δανείου ποσού 238.154 ευρώ, 256.711 ευρώ. Το μοναδικό μεγάλο υπόλοιπο από 237.841 ευρώ αφορά λογαριασμό της Eurobank με κύρια δικαιούχο την Μάρθα Καλφοπούλου του Ιωάννη, από την κίνηση του οποίου προκύπτει πως το 2013, 2014, 2015, το έτος 2017 έγιναν δύο αναλήψεις μετρητών 1.840 ευρώ από την Καλφοπούλου Μάρθα και το έτος 2018 έγινε μία ανάληψη 1.000 ευρώ από την Καλφοπούλου Μάρθα. Το νομικό πρόσωπο ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΠΕ είχε δάνειο με υπόλοιπο 34.600 ευρώ και στις 30-12-13 έγινε

ρύθμιση οφειλής. Το έτος 2017 ο Σπυρίδων-Άδωνις Γεωργιάδης δήλωσε υψηλότερο από το σύνηθες εισόδημα από 235.330 ευρώ ενώ με βάση τα τραπεζικά του δεδομένα είχε εισοδήματα 380.269 ευρώ. Ελέγχθηκε η κατάθεση μετρητών είτε στο ταμείο της τράπεζας είτε μέσω ΚΑΣ (Κέντρο Αυτόματων Συναλλαγών) στους λογαριασμούς των εταιριών, από 300 ευρώ και πάνω. Το συνολικό ποσό την ελεγχόμενη περίοδο ανέρχεται σε 345.841,27 ευρώ. Ειδικότερα το έτος 2013 κατατέθηκαν 24.313 ευρώ μετρητά στους λογαριασμούς των εταιριών από πρόσωπα της εμπιστοσύνης του Σ.Α. Γεωργιάδη και συγκεκριμένα από τους Βασιλική Κατραβά, Λεωνίδα Γεωργιάδη, Παπαθεοδώρου, Κωνσταντίνο Κουτρή (συγγενικό πρόσωπο του Κισσανδράκη), υπάλληλο της ΑΛΣ Α.Ε. Το έτος 2014 κατατέθηκε σημαντικά υψηλότερο ποσό και συνολικά το ποσό των 185.857 ευρώ και πάλι από πρόσωπα συγγενείς και συνεργάτες του Σ.Α. Γεωργιάδη και όχι από πελάτες των εταιριών. Το έτος 2015 κατατέθηκε κατά τον ίδιο τρόπο το ποσό των 47.050 ευρώ. Το έτος 2016 κατατέθηκε το ποσό των 40.350 ευρώ. Το έτος 2017 κατατέθηκε το ποσό των 33.500 ευρώ. Σημειώνεται ότι με βάση τον ΚΒΣ (άρθρο 20 Ν. 3842/2010) όπως ίσχυε το 2014, φορολογικά στοιχεία αξίας 1.500 ευρώ και άνω που εκδίδονται για πώληση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες, εξοφλούνται από τους λήπτες τους, αποκλειστικά με τη χρήση μέσων πληρωμής με κάρτα ή άλλο ηλεκτρονικό μέσο πληρωμής, ενώ μεταξύ επιτηδευματιών το όριο είναι 3.000 ευρώ. Περαιτέρω έγινε έλεγχος από την Οικονομική Αστυνομία, καθόσον ενώ ο Σ.Α. Γεωργιάδης δήλωσε εισόδημα από διανομή κερδών από την εταιρία ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΠΕ το έτος 2017 ποσού 84.000 ευρώ, ενώ ο αδελφός του Λεωνίδας δήλωσε εισόδημα από διανομή κερδών το ίδιο έτος 12.000 ευρώ, εν τούτοις το έτος αυτό η εταιρία εμφάνισε ζημιές χρήσης. Από την έρευνα της αστυνομίας και τα έγγραφα που προσκομίστηκαν προέκυψε πως με απόφαση της γενικής συνέλευσης της 15-12-2017 αποφασίστηκε η διανομή κερδών σε μετρητά προηγούμενων χρήσεων, συνολικού ποσού 120.000 ευρώ, ενώ προσκομίστηκε για τα διανεμηθέντα μερίσματα δήλωση απόδοσης παρακρατούμενου φόρου εισοδημάτων από μερίσματα, ενώ από τον ισολογισμό προκύπτει πως η εταιρία είχε στη διάθεσή της από κεφάλαιο και αποθεματικά το ποσό των 177.436 ευρώ.

Περαιτέρω από τον έλεγχο των πιστώσεων των τραπεζικών λογαριασμών των εταιριών ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΠΕ, ΛΕΩΝΙΔΑΣ Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΕΕ ΚΑΙ ΑΦΟΙ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ & ΣΙΑ Ε.Ε. σε συνδυασμό με τα δηλωθέντα ακαθάριστα έσοδα των εταιριών σε ευρώ, προέκυψε ότι το έτος 2013 οι πιστώσεις στους τραπεζικούς λογαριασμούς της εταιρίας Λεωνίδας Α. Γεωργιάδης & Σια Ε.Ε. ανήλθαν σε 56.611,36 ευρώ και τα δηλωθέντα ακαθάριστα έσοδα σε 1.317.954,75 ευρώ. Και για τις τρεις εταιρίες οι τραπεζικές πιστώσεις ανέρχονται το 2013 σε 82.281,33 ευρώ και τα δηλωθέντα ακαθάριστα έσοδα σε 1.548.512,82 ευρώ. Το έτος 2014

οι πιστώσεις στους τραπεζικούς λογαριασμούς της εταιρίας Λεωνίδας Α. Γεωργιάδης & Σια Ε.Ε. ανήλθαν σε 291.373,65 ευρώ και τα δηλωθέντα ακαθάριστα έσοδα σε 838.729,82 ευρώ. Και για τις τρεις εταιρίες οι τραπεζικές πιστώσεις ανέρχονται το έτος 2014 σε 453.238,84 ευρώ και τα δηλωθέντα ακαθάριστα έσοδα σε 1.156.270,91 ευρώ. Τα έτη 2015, 2016, 2017 υπάρχει και πάλι απόκλιση, ωστόσο τα συνολικά δηλωθέντα ακαθάριστα έσοδα των εταιριών μειώνονται και κυμαίνονται από 442.322 ευρώ (2018) έως 877.904,4 ευρώ (2017).

Σύμφωνα με την κατάθεση του μάρτυρα με κωδική ονομασία «Αικατερίνη Κελέση», στην από 25-11-2017 εξέτασή του να ανέφερε ότι οι δωροδοκίες γίνονταν και μέσω έκδοσης εικονικών τιμολογίων διαφόρων εταιριών προς τη Νοβάρτις, μεταξύ των οποίων οι εταιρίες: ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ, Ανατολής 2 -4, Χαλάνδρι, και ΝΕΕΣ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΕΠΕ, Βριλήσσια. Κατά το στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης ξεκίνησε έλεγχος έκδοσης εικονικών τιμολογίων από διάφορες εταιρίες προς τη Νοβάρτις που αναφέρθηκαν ως μέθοδος νομιμοποίησης των χρημάτων που εκταμίευε η Νοβάρτις φαινομενικά ως οφειλόμενα για παροχή υπηρεσιών και τα οποία στη συνέχεια τα παρέδιδε στα φυσικά πρόσωπα που δωροδοκήθηκαν. Με το 2241/2-12-2020 έγγραφο ο ειδικός επιστήμονας της υπηρεσίας Αντώνιος Παπαδόπουλος ενημέρωσε την πρώην Εισαγγελία Διαφθοράς για τους ελέγχους που βρίσκονταν σε εξέλιξη και αφορούσαν 22 εταιρίες και την έκδοση και λήψη εικονικών τιμολογίων το διάστημα 2009 έως 2016. Ο έλεγχος για την εταιρία «ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ» έδειξε ότι η εταιρία εξέδωσε προς τη Νοβάρτις 3 τιμολόγια συνολικού ύψους 161.500 ευρώ το έτος 2013. Αμέσως μετά την καταβολή της αξίας των τιμολογίων από τη Νοβάρτις σε τραπεζικό λογαριασμό, ο Βουλκίδης προέβαινε σε ανάληψη του ποσού σε μετρητά. Το Δεκέμβριο του 2013 ανέλαβε περίπου 26.500 ευρώ και το έτος 2014 περίπου 108.000 ευρώ. Ο ίδιος επιστήμονας έκανε έλεγχο στην εταιρία MMS COMMUNICATIONS ΕΛΛΑΣ Α.Ε., πρώην PUBLICIS ΕΛΛΑΣ Α.Ε., διαφημιστική εταιρία η οποία εξέδωσε τα έτη 2013 και 2014 προς την NOVARTIS Α.Ε. τιμολόγια παροχής υπηρεσιών για τη διαφήμιση αυτής σε εφημερίδες και ηλεκτρονικές ιστοσελίδες μέσω των εταιριών: Εκδόσεις Μαυρικός MIKE, Πειραϊκές Εκτυπώσεις MIKE, Διαδικτυακή Ενημέρωση MIKE, Τηλέγραφος MIKE. Ελέγχθηκε από τη δίωξη ηλεκτρονικού εγκλήματος εάν λειτούργησαν οι ιστοσελίδες και προέκυψε πως πολλές από αυτές ουδέποτε λειτούργησαν (δεν χορηγήθηκαν υπηρεσίες φιλοξενίας web hosting). Η εταιρία MMS COMMUNICATIONS λάμβανε τιμολόγια από τις εταιρίες του Μαυρικού και εξέδιδε τιμολόγια προς τη Νοβάρτις. Εικονικά κρίθηκαν τα τιμολόγια που εκδόθηκαν για την διαφημιστική προβολή της εταιρίας σε ιστοσελίδες που δεν λειτούργησαν. Το συνολικό ύψος των ποσών που καταβλήθηκαν από τη Νοβάρτις προς την εταιρία MMS COMMUNICATIONS το διάστημα από 2012 έως 2016 ανέρχεται σε

12.302.578 ευρώ. Το 2012 το ποσό είναι 780.411 ευρώ, το 2013 αυξάνεται κατά πολύ και ανέρχεται σε 2.892.794 ευρώ, το 2014 αυξάνεται ακόμη περισσότερο και ανέρχεται σε 4.262.560 ευρώ, το 2015 ανέρχεται σε 3.073.913 ευρώ και το 2016 μειώνεται σε 1.292.898 ευρώ. Τα εκδοθέντα εικονικά τιμολόγια της MMS COMMUNICATIONS προς την εταιρία NOVARTIS το έτος 2014 και έως τις 30-6-2014 για διαφημίσεις σε ανύπαρκτες ιστοσελίδες έχουν συνολική αξία με το ΦΠΑ 176.048 ευρώ. Τα αντίστοιχα εικονικά τιμολόγια για το έτος 2013 έχουν συνολική αξία με το ΦΠΑ 14.344 ευρώ. Περαιτέρω προέκυψε ότι σε βάρος του Σπυρίδωνα-Άδωνι Γεωργιάδη υποβλήθηκε τόσο στο ΣΔΟΕ όσο και στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών καταγγελία από πρόσωπο με στοιχεία Γεώργιος Αλαϊάδης για ψευδές πόθεν έσχες σχετικά με το ακίνητο που απέκτησε στο Μαρούσι και σχηματίστηκαν δικογραφίες. Συγκεκριμένα σχηματίστηκε η Β14/301 δικογραφία η οποία απεστάλη στη Βουλή και ελέγχθηκε από την Επιτροπή Πόθεν Έσχες η οποία την έθεσε στο αρχείο, ενώ και Γ14/1738 δικογραφία τέθηκε στο αρχείο καθόσον η Ολομέλεια της Βουλής κατά τη συνεδρίαση της 24-2-2015 απέρριψε την αίτηση για άδεια δίωξης.

Εκ του προαναφερθέντος αποδεικτικού υλικού, η συμπεριφορά του πρώην υπουργού Υγείας Α. Γεωργιάδη ως σύνολο ενεργειών αλλά και μεμονωμένα σε κάθε περίπτωση δεν δεικνύει δωροδοκηθέν άτομο που έχει έλθει σε κρυφή διαβούλευση με τους υπευθύνους της εταιρείας Νοβάρτις. Στον άκρως ανταγωνιστικό χώρο του φαρμάκου, αυτό που επιδιώκει ο δωροδοκώων είναι η επικράτηση επί των ανταγωνιστών του. Προσβλέπει δε ή και απαιτεί από τον δωροδοκούμενο στην ευνοϊκή- προνομιακή μεταχείριση. Το αποτύπωμα αυτής της ευνοϊκής - προνομιακής μεταχείρισης αναμένεται να είναι ορατό και ευκρινές στις ενέργειες του δωροδοκηθέντος. Αυτή την ευνοϊκή- προνομιακή μεταχείριση θα πρέπει να μπορούμε να την διαπιστώσουμε είτε ποσοτικά είτε και στην τηρούμενη διαδικασία. Εκ των ενεργειών του Α. Γεωργιάδη, δεν αποδεικνύεται ευνοϊκή -προνομιακή μεταχείριση της ως άνω εταιρίας ή και βλάβη των συμφερόντων των ανταγωνιστριών εταιρειών, σε κάθε δε περίπτωση η συμπεριφορά του δεν δεικνύει δωροδοκηθέν άτομο που επιχειρεί να ικανοποιήσει τα συμφέροντα του δωροδοκούντα.

Κατ' αρχάς η, αν και όντως ασυνήθιστη για υπουργό, ενέργειά του, να παρευρεθεί κατά τη συνεδρίαση της επιτροπής τιμών κατά την 1^η και 2^η/8/2013, για να υποστηρίξει την άποψή του για την αναγκαιότητα, λόγω μνημονιακής υποχρέωσης, εγκρίσεως των τιμών, ήταν εμφανώς απαράσκευη. Η επιτροπή απαρτιζόταν από μέλη που δεν είχαν οριστεί από αυτόν και τους οποίους δεν θα μπορούσε να γνωρίζει καλώς, έχοντας λίγες μόνον ημέρες στο υπουργείο υγείας (η τροποποίηση της 35997/11-4-2011 αποφάσεως ως προς την συγκρότηση της Ενδεκαμελούς Επιτροπής Τιμών Φαρμάκων έγινε στις 12-9-2013 με την

85185/13 απόφαση). Η πιθανή αντίδραση τους στην όποια προσπάθεια επιβολής, θα μπορούσε ευκόλως να εκθέσει τον Α. Γεωργιάδη. Η μόνη αναφορά κατά τον χρόνο αυτό για τον Α. Γεωργιάδη, γίνεται από τον μάρτυρα Σαράφη ο οποίος καταθέτει ότι κατά τους ισχυρισμούς του Φρουζή κατά μήνα Ιούλιο 2013, ο Α. Γεωργιάδης φέρεται να εκδήλωσε ενδιαφέρον για να δημιουργήσει γέφυρα επικοινωνίας με τη φαρμακοβιομηχανία και με την Νοβάρτις ως ηγετική εταιρεία του κλάδου. Η ως άνω αναφορά δεν δεικνύει ύποπτες προθέσεις εκ μέρους του Α. Γεωργιάδη καθώς υπονοεί θεσμική και μόνον επαφή.

Κατά την συνεδρίαση της επιτροπής όπως προαναφέρθηκε, υπήρξε ανταλλαγή απόψεων, αμφισβήτηση της διαδικασίας αλλά και μετάβαση του προέδρου της επιτροπής στον ΕΟΦ για δειγματοληπτικό έλεγχο ο οποίος διαπίστωσε ότι δεν υπήρχε κακόβουλη πρόθεση επηρεασμού της τιμής και μετέφερε την άποψή του αυτή στα μέλη της επιτροπής. Η ανάμειξη του Α. Γεωργιάδη δεν συνεχίστηκε κατά την διαδικασία εκδόσεως του Δελτίου Τιμών Φαρμάκων καθώς αρμόδιος προς τούτο ήταν ο υφυπουργός Μπέζας στον οποίο και είχε ανατεθεί η σχετική αρμοδιότητα με την 3402/ ΦΕΚ 1642B/3-7-2013 απόφαση του πρωθυπουργού και του υπουργού υγείας. Ο υφυπουργός Α. Μπέζας εξέδωσε το ΑΠ Οικ. 74725/6-8-2013 Δελτίο Τιμών με 14.323 εγγραφές, μεταξύ αυτών 20/2 νέα σκευάσματα που ανήκαν σε 200 φαρμακευτικές εταιρίες. Εξ αυτών η εταιρία Νοβάρτις ευρίσκετο στην 71η θέση με 1/ σκευάσματα. Ο ίδιος υφυπουργός Α. Μπέζας, εξέδωσε και το επόμενο διορθωτικό Δελτίο Τιμών ΑΠ οικ 81505/30-8-2013. Ο Α. Γεωργιάδης εμφανίζεται εν τέλει, έχοντας αποκτήσει την σχετική αρμοδιότητα, να εκδίδει το 89881/28-9-2013 διορθωτικό Δελτίο Τιμών Φαρμάκων με 14.319 εγγραφές. Όπως προαναφέρθηκε οι αυξήσεις τιμών που δόθηκαν στις 6-8-2013 αφορούσαν 267 σκευάσματα που ανήκαν σε 77 φαρμακευτικές εταιρίες και στο διορθωτικό στις 28-9-2013 267 σκευάσματα που ανήκαν σε 77 φαρμακευτικές εταιρίες με το ποσοστό αυξήσεως να κυμαίνεται μεταξύ 0,12% έως και 76%. Η προσθήκη στο διορθωτικό στις 28-9-2013 σε σχέση με το δελτίο τιμών της 6-8-2013, αφορούσε επιπλέον 77 σκευάσματα που ανήκαν σε 29 φαρμακευτικές εταιρίες. Μεταξύ αυτών τα σκευάσματα που αφορούσαν την εταιρία Νοβάρτις ήταν εκ των 267 τα 21 (εκ των οποίων τρία δεν εμφάνισαν πωλήσεις και ένα δεν αποζημιωνόταν) και εκ των 77 τα 14 (εκ των οποίων τρία δεν εμφάνισαν πωλήσεις). Για τα υπόλοιπα 11 σκευάσματα το ποσοστό της αυξήσεως κυμαίνεται από 0,12% έως και 3,37%. Συνεπώς με τον αυτό διαδικαστικό τρόπο εντάχθηκαν στο δελτίο τιμών στις 6-8-13, 246 φάρμακα 76 εταιριών πλην της Νοβάρτις και στο δελτίο τιμών στις 28-9-13, 63 φάρμακα 28 εταιριών πλην της Νοβάρτις, η ορθότητα της τιμολογήσεως των οποίων δεν έχει ελεγχθεί. Περαιτέρω εκ του διενεργηθέντος ελέγχου πράγματι διαπιστώθηκαν οι προαναφερθείσες διαφοροποιήσεις ως προς την τιμή

φαρμάκων (αιτηθείσα από την εταιρία, δοθείσα και αρμόζουσα κατά τον έλεγχο), πλην όμως διαπιστώθηκε και ορθή τιμολόγηση (μη αποκλίνουσα αιτηθείσα, δοθείσα και αρμόζουσα τιμή) και μειωμένη τιμολόγηση (δοθείσα τιμή μικρότερη της αιτηθείσας από την εταιρία Νοβάρτις) αλλά ακόμη και μικρότερη της αρμόζουσας (βλ φάρμακο CERTICAN TAB 60X 1 ΜΓ, όπου η εταιρία Νοβάρτις ζητούσε τιμή 599,97, η αρμόζουσα τιμή ήταν 467,52 και η δοθείσα ήταν 460,61). Η εταιρία Νοβάρτις υπέβαλε ενστάσεις εκ των οποίων κάποιες δεν έγιναν δεκτές (βλ φάρμακο ONBREZ BREEZHALER) αλλά άλλες έγιναν δεκτές (βλ το ακριβό φάρμακο AFINITOR (τιμή 3.316,07) όπου ο έλεγχος επιβεβαίωσε το εσφαλμένο της απόρριψης της αίτησης και την ορθότητα της ενστάσεως). Στην προκειμένη περίπτωση συνεπώς, πέραν του ότι εξ' ουδενός στοιχείου προκύπτει οιαδήποτε παρέμβαση του Α. Γεωργιάδη, δεν μπορούμε και να διαπιστώσουμε την αναμενόμενη κατά τα ανωτέρω ευνοϊκή μεταχείριση της εταιρίας Νοβάρτις. Σε κανένα σημείο δεν προκύπτει προπαρασκευή και προσυεννόηση, η οποία να μπορεί να συσχετισθεί με πράξη δωροδοκίας, καθώς άλλως ο δωροδοκηθείς υπουργός θα είχε φροντίσει να ικανοποιηθούν όλα τα αιτήματα της δωροδοκούσης εταιρίας. Μπορεί ανά περίπτωση να προκύπτουν ευθύνες των εμπλεκόμενων ατόμων πλην όμως δεν προκύπτει μια συνολική ευνοϊκή μεταχείριση που θα αναμενόταν εάν υπήρχε επέμβαση δωροδοκηθέντος υπουργού. Δεν διαπιστώθηκε δηλαδή διαφοροποίηση ούτε ως προς την ποσότητα (αριθμός φαρμακευτικώνσκευασμάτων, ποσοστό αύξησης) αλλά ούτε και ως προς την διαδικασία (αποδοχή αιτηθέντων αυξήσεων, αποδοχή ενστάσεων).

Περαιτέρω και όσον αφορά την ικανοποίηση των απαιτήσεων της Νοβάρτις από το Δημόσιο και τον ΕΟΠΥΥ, αυτή σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να κριθεί ως προνομιακή. Εκ μέρους του Α. Γεωργιάδη ακολουθήθηκε το πλάνο καταβολών όπως αυτό είχε προϋπολογιστεί με τις όποιες ιδιαιτερότητες παγίως ακολουθούνταν στην ικανοποίηση των απαιτήσεων των φαρμακευτικών εταιριών. Εξ' αυτού του λόγου και δεν υφίσταται ποσοστιαία σύμμετρη ικανοποίηση των απαιτήσεων. Στην εταιρία Νοβάρτις όπως προαναφέρθηκε καταβλήθηκαν το έτος 2013, 130.830.774,20 ευρώ (64.855.419,30 ευρώ το πρώτο εξάμηνο εκτός υπουργίας Γεωργιάδη και 65.975.354,90 ευρώ επί υπουργίας Γεωργιάδη), με το ποσό αυτό να είναι όντως μεγαλύτερο από το ποσό που δόθηκε στις λοιπές εταιρίες, πλην όμως το ποσοστό κάλυψης ανήλθε μόλις στο 58% του χρέους. Στην άμεσα ανταγωνίστρια εταιρία Roche καταβλήθηκαν μεν 76.327.711,37 ευρώ πλην όμως το ποσοστό κάλυψης ανήλθε στο 79%. Για δε τις λοιπές εταιρίες το ποσοστό κάλυψης ήταν ανάλογο ή και υψηλότερο αυτού της εταιρίας Νοβάρτις. Η όποια προσπάθεια επιχειρηθεί να συσχετισθεί ο ως άνω τρόπος εξόφλησης του χρέους με πράξη δωροδοκίας πάσχει. Η

παραδοχή ότι στις 30-9-2013 (χρόνο κατά τον οποίο είχε εκταμιευτεί το ποσό των 19.902.880,10 ευρώ), παραδόθηκε στον Α. Γεωργιάδη το ιλιγγιώδες ποσό των 2.000.000 ευρώ, για να ικανοποιήσει με τον ως άνω τρόπο, την εταιρία Νοβάρτις δεν αντέχει σε κριτική. Αυτός που επιχειρεί να δωροδοκήσει και εκταμιεύει ένα τεράστιο χρηματικό ποσό, προϋπολογίζει οφέλη αν όχι πολλαπλάσια τουλάχιστον ευθέως ανάλογα του εκταμιευθέντος ποσού. Τα δε οφέλη μπορεί να αναφέρονται και σε ζημιές των ανταγωνιστριών εταιριών. Με τις ενέργειες του Α. Γεωργιάδη, διατηρήθηκε σε ισχύ το «προνόμιο» της ανταγωνίστριας εταιρίας Roche να προηγείται στις πληρωμές (κτηθέν με «απειλή» αποσύμφορων ευαίσθητων- αντικαρκινικών φαρμάκων) και καλύφθηκε ποσοστό 79% του χρέους, έναντι 58% της φερομένης ως δωροδοκούσης εταιρίας Νοβάρτις. Ο Α. Γεωργιάδης σίγουρα δεν λειτούργησε ως δωροδοκηθείς, καθώς δεν έπραξε τίποτε προς όφελος της ως άνω εταιρίας, μη φροντίζοντας να περιορίσει τουλάχιστον το προνόμιο της ανταγωνίστριας εταιρίας, είτε μειώνοντας το ποσοστό του 79%, είτε αυξάνοντας το ποσοστό του 58% της εταιρίας Νοβάρτις. Εάν είχε λάβει αυτά τα χρήματα σίγουρα θα είχε κάνει κάτι για να δικαιολογήσει την λήψη τους. Δεν προκύπτει καμία απολύτως διαφοροποίηση στις καταβολές. Εάν είχε καταβληθεί συνεπώς αυτό το τεράστιο χρηματικό ποσό θα ήταν «αχρωσστήτως» καταβληθέν και «παθητικό» για την εταιρία Νοβάρτις.

Ακολούθως και όσον αφορά το φαρμακευτικό σκεύασμα Gilenya και το γεγονός ότι δεν τιμολογήθηκαν για σημαντικό χρονικό διάστημα τα ομοειδή σκευάσματα Aubagio της εταιρίας SANOFI και Tesfidera της εταιρίας ΓΕΝΕΣΙΣ ΦΑΡΜΑ ΑΕ., δεν υπάρχουν στοιχεία εκ των οποίων να προκύπτει ότι η ως άνω παράλειψη συνδέεται με ανταπόδοση δωροδοκίας εκ μέρους του Α. Γεωργιάδη. Στο υπάρχον αποδεικτικό υλικό δεν προκύπτει συμμετοχή στελεχών της Νοβάρτις η οποία να προκάλεσε την ως άνω παράλειψη. Η μη τιμολόγηση των ως άνω σκευασμάτων ουδέποτε παρουσιάστηκε ως επιτυχία της εταιρίας Νοβάρτις. Ακόμη και τα ίδια τα στελέχη της Νοβάρτις δεν αναφέρουν την μη τιμολόγηση αυτή ως επιτυχία δική τους. Στην κατά μήνα Αύγουστο 2014 συνάντηση των στελεχών της Νοβάρτις (βλ απομαγνητοφώνηση της καταγραφής) όπου εκφραζόμενοι ελεύθερα αποτιμούν τις δράσεις τους, επαίρονται για τις επιτυχίες τους χρησιμοποιώντας πομπώδης φράσεις όπως: « πήραμε.... αποζημίωση..... προσπατεύσαμε τις τιμές σε σημαντικές μάχες... κρατήσαμε γερά...», όταν όμως η συζήτηση έρχεται στο φάρμακο Tesfidera της ανταγωνίστριας εταιρίας ΓΕΝΕΣΙΣ ΦΑΡΜΑ ΑΕ (για το φάρμακο Aubagio δεν υπάρχει καμία αναφορά), υπάρχει απλώς και μόνον καταγραφή της κατάστασης χωρίς φράσεις που να υπονοούν δική τους συμμετοχή την οποία σε κάθε περίπτωση εάν υπήρχε, με τον αυτό πομπώδη τρόπο, θα την ανέφεραν. (βλ «... Επίσης το Tesfidera δεν πήρε τιμή και άρα ο άμεσος ανταγωνισμός του Gilenya παραμένει

χαμηλός.....»). Περιγράφουν συνεπώς απλώς και μόνον μια ευτυχή συγκυρία για την εταιρία τους, η οποία δεν συνδέεται με δικές τους ενέργειες, αλλά μάλλον με αδυναμία της ανταγωνίστριας εταιρείας.

Περαιτέρω και σχετικά με την νομοθέτηση για τον θετικό κατάλογο συνταγογραφούμενων φαρμάκων, η τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας με την Υ.Α. 82961 ΦΕΚ 2219Β/9-9-2013, με την προσθήκη της φράσεως «στα οποία κυκλοφορούν», έδωσε την δυνατότητα, σε όλες τις φαρμακευτικές εταιρίες (και την εταιρία Νοβάρτις) με ευνοϊκότερα κριτήρια ως προς τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό χωρών της Ε.Ε. στις οποίες πρέπει να αποζημιώνονται σε σχέση με αυτά που ίσχυαν με το Ν. 4052/2012, να πετυχαίνουν υψηλότερη τιμή και να αυξήσουν σημαντικά τα κέρδη τους. Η έκδοση της ως άνω υπουργικής απόφασης όντως δημιουργεί ερωτηματικά ως προς τον λόγο εκδόσεώς της, πλην όμως δεν συνδέεται με ανταπόδοση δωροδοκίας εκ μέρους του υπουργού Γεωργιάδη. Η απλή και μόνο επισκόπηση της ως άνω υπουργικής απόφασης δεικνύει ότι εκδότης αυτής δεν ήταν ο υπουργός Α. Γεωργιάδης αλλά ο υφυπουργός Αντώνιος Μπέζας. Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του ο υφυπουργός δεν τελεί σε ιεραρχική εξάρτηση από τον αρμόδιο υπουργό. Η κατά το άρθρο 41 παρ. 5 π.δ. 63/2005 (ήδη 13 παρ. 5 ν 4622/2019) αρμοδιότητα των υφυπουργών, ασκείται ιδίω δικαιώματι στο πλαίσιο που όρισε ο πρωθυπουργός και ο αρμόδιος υπουργός. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του, δεν λειτουργεί στο όνομα ή αντί του υπουργού, δεν λαμβάνει εντολές ούτε και αναζητεί για τις ενέργειές του την έγκριση του αρμόδιου υπουργού. Ο υφυπουργός επί της αρμοδιότητάς του έχει την απόλυτη κυριαρχία και βεβαίως την απόλυτη ευθύνη. Όπως προαναφέρθηκε στον υφυπουργό Α. Μπέζα με την 3402/ ΦΕΚ 1642Β/3-7-2013 απόφαση του πρωθυπουργού και του υπουργού υγείας, ανατέθηκε η αρμοδιότητα για τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ, αρμοδιότητα που έκτοτε άσκησε και με την έκδοση των προαναφερθέντων Δ.Τ.Φ. αλλά και με την έκδοση της παρούσης υπουργικής απόφασης. Εξ' ουδενός στοιχείου προκύπτει ότι κατά την έκδοση της συγκεκριμένης υπουργικής απόφασης υπήρξε συμμετοχή του Α. Γεωργιάδη, υποδεικνύουσα υποβολή ή και επιβολή της συγκεκριμένης νομοθετήσεως. Δεν υπάρχουν στοιχεία που να δεικνύουν ότι ο υφυπουργός Α. Μπέζας ήταν άτομο που θα μπορούσε να επηρεαστεί σε οποιοδήποτε πεδίο από τον Α. Γεωργιάδη. Στόχος δωροδοκίας στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν θα μπορούσε να είναι ο Α. Γεωργιάδης. Η ευθύνη συνεπώς εκδόσεως της συγκεκριμένης απόφασης ανήκει στον υφυπουργό Α. Μπέζα. Ακολούθως τα ορισθέντα με την 88184/26-9-2013 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπ. Υγείας, μέλη της αρμόδιας επιτροπής λειτουργώντας στα πλαίσια του νέου αυτού νομοθετικού πλαισίου, στις προαναφερθείσες συνεδριάσεις ενέκριναν για ένταξη στον θετικό κατάλογο

φαρμακευτικά σκευάσματα μεταξύ άλλων εταιριών και τα αναφερθέντα της εταιρίας Νοβάρτις, με τον τρόπο και την διαδικασία που αναφέρθηκε. Οι θετικοί κατάλογοι που καταρτίστηκαν από τα μέλη της επιτροπής, εγκρίθηκαν με τις αναφερθείσες υπουργικές αποφάσεις από τον Α. Γεωργιάδη. Για τις παρατυπίες και παραλείψεις των μελών της επιτροπής κατά την ένταξη των φαρμάκων στον θετικό κατάλογο δεν προκύπτει ανάμειξη του Α. Γεωργιάδη.

Και ενώ όλες οι φαρμακευτικές εταιρίες (και η εταιρία Νοβάρτις) έκαναν χρήση της ευνοϊκής αυτής διατάξεως, υποβάλλοντας αιτήματα για ένταξη σκευασμάτων στο θετικό κατάλογο, αίφνης εκδόθηκε η διάταξη της παρ. 6β του άρθρου 127 του Ν. 4249/24-3-2014, δια της οποίας **καταργήθηκε η ως άνω διάταξη της Υ.Α. 82961 ΦΕΚ 2219Β/9-9-2013** και επανήλθε η διατύπωση της προισχύσασας διατάξεως του Ν. 4052/2012, **επιφέροντας μεγάλο πλήγμα στα συμφέροντα των φαρμακευτικών εταιριών (και της Νοβάρτις).** Ειδικότερα η φράση «στα οποία κυκλοφορούν» η οποία είχε προστεθεί με την ως άνω υπουργική απόφαση, αφαιρέθηκε , με αποτέλεσμα πλέον να απαιτείται εκ νέου, η αποζημίωση στα 2/3 των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τουλάχιστον σε 12 κράτη μέλη. Αναζητώντας τον τρόπο νομοθετήσεως της διατάξεως διαπιστώνουμε ότι εισήχθη με την από 27-2-2014 (κατατεθείσα στις 28-2-2014) τροπολογία. Αναζητώντας περαιτέρω το άτομο που, ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, κατ' ουσία έιληξε τα συμφέροντα των φαρμακευτικών εταιριών, διαπιστώνουμε ότι ο υπογράψας και καταθέσας την τροπολογία δεν είναι άλλος από τον ελεγχόμενο για δωροδοκία Α. Γεωργιάδη. Στο σημείο αυτό τίθεται ένας αδιαπέραστος λογικός φραγμός. **Οποιαδήποτε προσπάθεια επιχειρηθεί να συνδεθεί πράξη δωροδοκίας με την συγκεκριμένη ενέργεια συγκρούεται ευθέως με την λογική. Σε κάθε περίπτωση ο Α. Γεωργιάδης ή εάν έχει δωροδοκηθεί είναι άτομο χαρακτηριστικής κούφότητας που δεν αντιλαμβάνεται τι πράττει και γιατί το πράττει ή είναι αμέτοχος δωροδοκίας.**

Περαιτέρω καθώς εγκρίθηκε η ένταξη φαρμάκων στον θετικό κατάλογο σε χρόνο μεταγενέστερο της ισχύος της ως άνω διατάξεως τα ίδια τα μέλη της επιτροπής, αντιλαμβανόμενοι το σφάλμα στην συνεδρίαση της 21-1-2015, δραστηριοποιήθηκαν, αναζητώντας μέσω της νομικής υπηρεσίας του υπουργείου υγείας, διαδικασία προκειμένου να απορριφθούν αναδρομικά από τους καταλόγους όσα σκευάσματα δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις του Ν. 4249/2014. Μεταξύ των ως άνω σκευασμάτων ήταν και σκευάσματα της εταιρίας Νοβάρτις όπως και τα ULTIBRO BREEZHALER και XOTERNA BREEZHALEER, για τα οποία όντως δαπανήθηκαν ιδιαίτερα μεγάλα χρηματικά ποσά (6.202.775 ευρώ).

Το γεγονός ότι από τα αρμόδια μέλη της επιτροπής εξακολούθησε να εφαρμόζεται η καταργηθείσα Υ.Α.82961/9-9-2013, δεν μπορεί να χρεωθεί ως εκ προθέσεως ενέργεια στον Α. Γεωργιάδη πόσω μάλλον να συσχετισθεί με δωροδοκία. Ο εκάστοτε υπουργός θέτει το νομοθετικό πλαίσιο, και αναμένει ότι οι αρμόδιοι υπάλληλοι και τα μέλη επιτροπών θα λειτουργήσουν βάσει αυτού. Ο ίδιος τις προθέσεις του τις εξέφρασε και τις κατέθεσε με την ψήφιση του σχετικού νόμου και την κατάργηση της ως άνω υπουργικής απόφασης. Σε κάθε περίπτωση εν τέλει ενεργοποιήθηκε η διαδικασία για την «αναδρομική» διαγραφή των φαρμάκων, οι δε αρμόδιοι για την μη εφαρμογή της παρ. 6β του άρθρου 127 του Ν 4249/2014, ελέγχονται για την συμπεριφορά τους.

Στις ενέργειες συνεπώς του Α. Γεωργιάδη, όχι μόνον δεν δύναται να διαπιστωθεί το αποτύπωμα της ευνοϊκής μεταχείρισης της εταιρίας Νοβάρτις αλλά αντιθέτως διαπιστώνεται ευθεία προσβολή των συμφερόντων της.

Περαιτέρω οι περιγραφόμενες περιπτώσεις δωροδοκίας του Α. Γεωργιάδη, πέραν των γενικών και αναπόδεικτων αναφορών του μάρτυρος με την κωδική ονομασία Κελέση (βλ: « στο λεγόμενο *Harvard Scholl* αναφέρονται τα έξοδα εγγραφής (*registration fees*) ύψους 250.000 ευρώ, για δύο πρόσωπα, εκ των οποίων ο ένας ήταν ο Άδωνις Γεωργιάδης... τουλάχιστον τρεις φορές πέραν των προαναφερομένων ήμουν μπροστά στην καταμέτρηση χρημάτων και την τοποθέτησή τους σε φάκελο ή θαλίτσα πριν από προγραμματισμένο ραντεβού του Φρουζή με τον Α. Γεωργιάδη...»), είναι τέσσερις: 1. στις 30-9-2013 δωροδοκία εντός του υπουργικού γραφείου, με το χρηματικό ποσό των 2.000.000 ευρώ για την προνομιακή αποπληρωμή των χρεών του δημοσίου, 2. κατά μήνα Σεπτέμβριο με Οκτώβριο, δωροδοκία εντός του υπουργικού γραφείου με το χρηματικό ποσό των 20.000 ευρώ ως ανταπόδοση για την ευμενή μεταχείριση της εταιρίας, 3. κατά μήνα Νοέμβριο με Δεκέμβριο δωροδοκία εντός του υπουργικού γραφείου, με το χρηματικό ποσό των 50.000 ευρώ (χωρίς αιτιολογία καθώς ο μάρτυρας με την κωδική ονομασία Κελέση ενθυμείται από την στιχομυθία Φρουζή Γεωργιάδη μόνον τα αναφερόμενα στην παράδοση του φακέλου και όχι τον λόγο για τον οποίο δόθηκε) και 4. κατά μήνα Φεβρουάριο με Μάρτιο δωροδοκία στον αύλειο χώρο του ξενοδοχείου Λίντρα Μάριος με το χρηματικό ποσό των 70.000 ευρώ για την ανακαίνιση της οικίας του υπουργού Γεωργιάδη.

Και οι αναφορές αυτές πάσχουν. Η παρουσία του Φρουζή με το βαλιτσάκι των 2.000.000 ευρώ στο γραφείο Γεωργιάδη δεν επιβεβαιώνεται από κάποιο άλλο στοιχείο. Επίσης, δεδομένου ότι η δεύτερη χρονικά πράξη δωροδοκίας φέρεται να έχει γίνει Σεπτέμβριο με Οκτώβριο 2013, ταυτίζεται αναγκαστικά με τον χρόνο κατά τον οποίο ο Φρουζής φέρεται είτε

να έχει ήδη συμφωνήσει για την παράδοση (χρόνος πριν τις 30-9-2013) είτε να έχει ήδη παραδώσει με βαλιτσάκι στο υπουργικό γραφείο (χρόνος μετά τις 30-9-2013) το χρηματικό ποσό των 2.000.000 ευρώ. Στον χρόνο συνεπώς που ο Φρουζής είτε διαπραγματεύεται είτε έχει ήδη παραδώσει το τεράστιο αυτό χρηματικό ποσό, εμφανίζεται παράλληλα να μεταβαίνει στο υπουργείο και να παραδίδει στην γραμματέα του Α. Γεωργιάδη και ένα φάκελο με το ευτελές (συγκριτικά) ποσό των 20.000 ευρώ, προκειμένου όπως αναφέρει ο μάρτυρας με την κωδική ονομασία Κελέση: « να διεκπεραιώσει την υποχρέωσή του ως ανταπόδοση της ευνοϊκής μεταχείρισης που είχε η Νοβάρτις από τον Υπουργό». Ο συνδυασμός αυτός καταλήγει σε παραλογισμό. Ο αυτός άνθρωπος παραλλήλως αποτιμά τις «υπηρεσίες» του υπουργού και με το ιλιγγιώδες ποσό των 2.000.000 ευρώ αλλά και με το ευτελές (συγκριτικά) ποσό των 20.000 ευρώ. Επίσης ενώ έχει συμφωνήσει ή/και παραδώσει τα 2.000.000 ευρώ, αισθάνεται ακόμη υποχρεωμένος ώστε να δώσει και άλλα 20.000 ευρώ. Στην συγκεκριμένη περίπτωση συνεπώς ο Φρουζής των 2.000.000 ευρώ και ο Φρουζής των 20.000 ευρώ φέρονται να λειτουργούν ως διαφορετικά άτομα που κινούνται παράλληλα χωρίς να συνεννοούνται.

Περαιτέρω αν και ο μάρτυρας με την κωδική ονομασία Κελέση γνωρίζει προφανώς τον χώρο του υπουργείου και τα αναφερόμενα πρόσωπα, κατά την λογική φορά των πραγμάτων δεν θα έπρεπε να παρευρίσκεται στους χώρους αυτούς, τις συγκεκριμένες χρονικές στιγμές. Ήταν γνωστό ότι ο Φρουζής κατά τις «δοσοληψίες» ήταν πάντοτε μόνος του και απέφευγε παντελώς την παρουσία μαρτύρων (βλ κατάθεση Κελέση «έκανε τους χρηματισμούς χέρι με χέρι ο ίδιος» και κατάθεση Σαράφη «τις δωροδοκίες τις χειριζόταν μόνος του» και «... όπως μυστικές ήταν και οι ακριβείς δωροδοκίες... τις δωροδοκίες τις είχε αναλάβει προσωπικά και αποκλειστικά ο Φρουζής σε συνεννόηση με τον εκάστοτε πρόεδρο της Νοβάρτις...»). Αίφνης, κατά παρέκκλιση της «δογματικής» αυτής συμπεριφοράς, φέρεται να επιτρέπει στον μάρτυρα με την κωδική ονομασία Κελέση να τον συνοδεύσει, ώστε να φωτογραφίσει με την μνήμη του την στιγμή της «δοσοληψίας» και να χρησιμεύσει ως αυτόπτης μάρτυρας. Και αυτό χωρίς να είναι αναγκαία η παρουσία του στον χώρο καθώς δεν χρειαζόταν να τον βοηθήσει (ο μεταφερόμενος φάκελος δεν θα ήταν βαρύς). Αντιθέτως για τον ίδιο επρόκειτο καθαρά για ταλαιπωρία. Έπρεπε να ακολουθήσει τον Φρουζή από τον χώρο στάθμευσης στην ασφάλεια του κτιρίου, ακολούθως να ανέβει στον χώρο που βρίσκεται το υπουργικό γραφείο, για να παραμείνει εκεί για ελάχιστα δευτερόλεπτα, να δει την «δοσοληψία» και ακολούθως να επιστρέψει στον χώρο στάθμευσης του οχήματος. Και όλα αυτά ενώ θα μπορούσε απλώς να αναμένει για ελάχιστο χρόνο την επιστροφή του Φρουζή στον χώρο στάθμευσης. Δεν εξηγείται συνεπώς λογικά γιατί ο Φρουζής επέτρεψε στον μάρτυρα με την

κωδική ονομασία Κελέση να βρίσκεται μαζί του στους ως άνω χώρους και να παρακολουθήσει «δοσοληψίες» που δεν θα έπρεπε να δει.

Ακολούθως ενώ φέρεται ο Α. Γεωργιάδης, να έχει εισπράξει το τεράστιο χρηματικό ποσό των 2.000.000 ευρώ, το οποίο κάλυπτε σίγουρα την οποιαδήποτε υποχρέωση της εταιρίας και την οποιαδήποτε απαίτηση του ιδίου, παρουσιάζεται ο Φρουζής να συνεχίζει να του δίδει χρήματα είτε αναιτιολόγητα είτε με αιτιολογία την ανακαίνιση της οικίας του. Φέρεται μάλιστα να συζητήθηκε το θέμα σε κλειστή συνάντηση στελεχών (βλ κατάθεση Κελέση «είχε αναφέρει ο Φρουζής σε κλειστή συνάντηση..... τα χρήματα δίδονταν προς κάλυψη έκτακτης ανάγκης του υπουργού»). Σε χρόνο συνεπώς κατά τον οποίο σίγουρα θα είχαν συνειδητοποιήσει ότι ο Α. Γεωργιάδης ουδέν έπραξε για να δικαιολογήσει την φερόμενη «ενθυλάκωση» του ως άνω τεράστιου χρηματικού ποσού και δεν ευνόησε την εταιρία τους και θα είχαν επίσης πληροφορηθεί από τις διασυνδέσεις τους την προαναφερθείσα τροπολογία που έπληττε τα συμφέροντα τους, φέρονται όλως περιέργως αντί να συζητούν για αυτά, να ασχολούνται με την συνεισφορά τους στην ανακαίνιση της οικίας του. Σε κάθε περίπτωση η ως άνω συζήτηση και η ως άνω καταβολή δεν θα έπρεπε να έχουν γίνει.

Περαιτέρω όπως προαναφέρθηκε κατά την διάρκεια της προκαταρκτικής εξετάσεως ελέγχθηκαν εξονυχιστικά οι τραπεζικές συναλλαγές και τα περιουσιακά στοιχεία του Α. Γεωργιάδη, συγγενικών του προσώπων, ατόμων που σχετίζονται με αυτόν και των εταιριών συμφερόντων του ιδίου. Η διενεργήσασα τον έλεγχο ειδική επιστήμονας δεν διαπίστωσε ύποπτες κινήσεις που να οδηγούν σε νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Οι όποιες μικρές διαφοροποιήσεις διαπιστώθηκαν στα δηλωθέντα εισοδήματα δεν αφορούν την παρούσα δικογραφία καθώς συνιστούν πιθανώς φορολογικές παραβάσεις. Δεν προκύπτει επίσης κάποια σύνδεση του Α. Γεωργιάδη με τα εικονικά τιμολόγια που αφορούν την εταιρία MMS COMMUNICATIONS ΕΛΛΑΣ Α.Ε., πρώην PUBLICIS ΕΛΛΑΣ Α.Ε. Για τις εταιρίες συμφερόντων του και την περιοδική κατάθεση χρηματικών ποσών στους λογαριασμούς αυτών από συγγενικά πρόσωπα ή εργαζόμενους των εταιριών αυτών δεν προκύπτει ότι έχουν σχέση με πιθανή νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Δεν συνιστά ασυνήθιστη ενέργεια η περιοδική κατάθεση των καθημερινών εισπράξεων εκ των πωλήσεων των εταιριών στους εταιρικούς λογαριασμούς. Και η κατάθεση αυτή βεβαίως γίνεται από άτομα που επιτρέπεται να έχουν πρόσβαση στο ταμείο της εταιρίας. Ως εκ τούτου και το φαινόμενο της καταθέσεως χρημάτων στους τραπεζικούς λογαριασμούς των εταιριών από εργαζόμενους των εταιριών ή μέλη της οικογένειας Γεωργιάδη δεν συνιστά εξαίρεση από το συνήθως συμβαίνον. Τα αντικείμενα εργασιών των ως άνω εταιριών δεν προϊδεάζουν για συναλλαγές για τις οποίες απαιτείται αναγκαστικά η

χρήση των πιστωτικών ιδρυμάτων (βλ άνω των 1.500 ευρώ για ιδιώτες και 3.000 ευρώ μεταξύ επιτηδευματιών), καθώς κατά το πλείστον θα πρόκειται για συχνές πωλήσεις με μικρό αντίτιμο, με τις εισπράξεις να συναθροίζονται και περιοδικά να κατατίθενται στους λογαριασμούς των εταιριών. Εκ της αναλυτικής καταστάσεως των κατατεθέντων χρημάτων στις ως άνω εταιρίες αποδεικνύονται περιοδικές καταθέσεις ανά μια ημέρα έως και ανά είκοσι ημέρες, με αύξηση ή μείωση των ποσών ανάλογη του χρόνου καταθέσεως. Στα κατατεθέντα ποσά περιλαμβάνονται ποσά από 300 ευρώ έως και 10.000 ευρώ, με την προαναφερθείσα ανάλογη αυξομείωση στην κατάθεσή τους και τα οποία συνάδουν με περιοδική κατάθεση εισπράξεων. Υπάρχουν και μεγαλύτερα χρηματικά ποσά όπως η κατάθεση των 26.391,83 ευρώ στις 20-5-2014 στην εταιρία ΛΦΩΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΕΕ, τα οποία όμως αφορούν απλώς μεταφορές μεταξύ λογαριασμών της ίδιας εταιρίας, προφανώς για την κάλυψη συγκεκριμένων ταμειακών αναγκών.

Η αυξομείωση των πιστώσεων στους λογαριασμούς των εταιριών δεν αποτελεί στοιχείο ενδεικτικό νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, καθώς σε κάθε περίπτωση οι πιστώσεις καλύπτονται από τα ακαθάριστα έσοδα των εταιριών. Τα εισπραχθέντα ανά ημέρα χρηματικά ποσά από πωλήσεις των εταιριών καλύπτονται αναγκαστικά από την έκδοση των αντίστοιχων φορολογικών στοιχείων. Δεδομένου ότι δεν αφορούν σε ποσά πέραν των ακαθάριστων εσόδων, η ύμιοια υπόμιοια νομιμοποίησης, προϋποθέτει αναγκαστικά την ύπαρξη εικονικών φορολογικών στοιχείων ισόποσων των παράνομων εσόδων. Δεν ύπαρχει ένδειξη εκδόσεως εικονικών φορολογικών στοιχείων για τις εταιρίες συμφερόντων του Α. Γεωργιάδη, ώστε να αμφισβητηθεί η νομιμότητα της προελεύσεως των κατατεθέντων χρημάτων. Εκ των υπαρχόντων συνεπώς στοιχείων δεν προκύπτουν οικονομικές συναλλαγές η και νομιμοποίηση οιουδήποτε εσόδου το οποίο να προήλθε από πράξη δωροδοκίας ή και απιστίας.

Συνεπώς εκ του ύπαρχοντος αποδεικτικού υλικού δεν προκύπτουν πράξεις ή παραλείψεις του πρώην υπουργού υγείας Α. Γεωργιάδη που να δύνανται να συσχετισθούν με πιθανή πράξη παθητικής δωροδοκίας - δωροληψίας πολιτικών αξιωματούχων. Ως εκ τούτου και οι αιτιάσεις του μάρτυρα με την κωδική ονομασία Κελέση δεν βρίσκουν έρεισμα στο ως άνω αποδεικτικό υλικό. Δεν προέκυψαν επίσης πραγματικά περιστατικά ικανά να θεμελιώσουν την αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα.

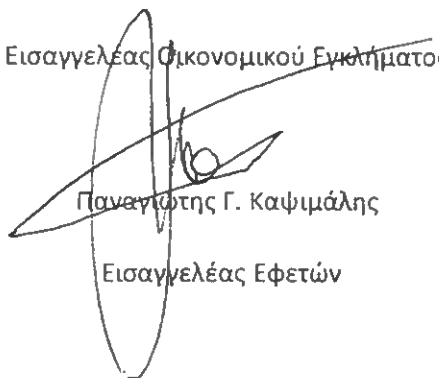
Λαμβάνοντας υπόψη και τα αναφερόμενα στην μείζονα σκέψη της παρούσης, κρίνουμε επί της ουσίας της υποθέσεως, ότι με τα προκύψαντα πραγματικά περιστατικά, οι

πρώην υπουργού υγείας Αδώνιδος - Σπυρίδωνος Γεωργιάδη του Αθανασίου και ως εκ τούτου θέτουμε την υπόθεση στο αρχείο κατ' άρθρο 35 παρ. 4 Κ.Π.Δ.. Εάν συντρέξει δε περίπτωση εφαρμογής της διατάξεως του άρθρου 43 παρ. 6 Κ.Π.Δ., επιφυλασσόμαστε για την ανάσχυση της υποθέσεως.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αφού λάβαμε υπόψη και τις 3752/23-12-2021 και 3752/30-12-2021 πορισματικές αναφορές των Επίκουρων Εισαγγελέων Οικονομικού Εγκλήματος, θέτουμε κατ' άρθρο 35 παρ. 4 Κ.Π.Δ. στο αρχείο την με Α.Β.Μ. ΕΟΕ Δ 42/2021 ποινική προκαταρκτική δικογραφία.

Ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος

Παναγιώτης Γ. Καψιμάλης

Εισαγγελέας Εφετών

